

mulier instituut

Verenigingsmonitor Arnhem 2021

Onderzoek naar de vitaliteit van de sportverenigingen
in de gemeente Arnhem

Rens Cremers

Janine van Kalmthout

Verenigingsmonitor Arnhem 2021

Onderzoek naar de vitaliteit van de sportverenigingen in de gemeente Arnhem

In opdracht van Sportbedrijf Arnhem

Rens Cremers
Janine van Kalmthout

© Mulier Instituut
Utrecht, mei 2022

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 Doel en vraagstelling	8
1.3 Methode	8
1.4 Leeswijzer	9
2. Kwaliteit en continuïteit	10
2.1 Samenvatting	10
2.2 Financiën	11
2.3 Sportaanbod	12
2.4 Kader	14
2.5 Accommodatie	17
2.6 Ledental	18
3. Strategie	20
3.1 Samenvatting	20
3.2 Beleid	21
3.3 Financieel beleid	24
3.4 Knelpunten	26
4. Maatschappelijk actief	28
4.1 Samenvatting	28
4.2 Maatschappelijke verantwoordelijkheid	29
4.3 Samenwerking	30
4.4 Betrokkenheid maatschappelijke activiteiten	32
4.5 Samenstelling ledenbestand	35
5. Actief vrijwilligersbeleid	37
5.1 Samenvatting	37
5.2 Visie op vrijwilligers	38
5.3 Behoud en opleiding vrijwilligers	40
6. Vitaliteitsindex	42
6.1 Vitaliteitscriteria	42
6.2 Vitaliteitsindex	45
6.3 Groeipotentieel Arnhemse sportverenigingen	47
7. Verenigingsondersteuning	48
7.1 Bekendheid en gebruik verenigingsondersteuning	49
7.2 Ondersteuningsbehoefte	51
8. Veilig sport- en beweegklimaat	53
8.1 Preventie	53
8.2 Pedagogisch sportklimaat	53
8.3 Doelgroepenbeleid, diversiteit en discriminatie	57

Samenvatting

Vanaf 2010 heeft het Mulier Instituut samen met Sportbedrijf Arnhem vier verenigingsmonitoren (2010, 2012, 2016 en 2019) uitgevoerd, waarmee de kracht van de Arnhemse sportverenigingen in kaart is gebracht. Om te bezien hoe het op dit moment is gesteld met de vitaliteit van de verenigingen in Arnhem en in welke mate de verenigingen zich hebben ontwikkeld, zijn de verenigingsmonitor en de vitaliteitsindex in 2021 herhaald. Hieronder worden de belangrijkste bevindingen samengevat.

Kwaliteit en continuïteit

De score van Arnhemse sportverenigingen op het criterium kwaliteit en continuïteit is vergelijkbaar met 2019. Wel scoren verenigingen vaker uitmuntend, nadat hier in 2019 juist nog een daling zichtbaar was. De positie is met name verbeterd op het thema accommodatie. Ongeveer zes op de tien Arnhemse sportverenigingen kunnen nog jaren vooruit met de huidige accommodatie op de huidige locatie (57%). Twee derde geeft aan dat de accommodatie in goede staat is (62%). Beide zijn een stijging ten opzichte van 2019. Op het thema financiën scoren verenigingen iets beter dan in 2019: 59 procent heeft jaarlijks een positief resultaat, ten opzichte van 49 procent in 2019.

Het organiseren van het sportaanbod gaat de meeste verenigingen goed af. Het kost ruim drie kwart van de verenigingen (75%) niet veel moeite om elke week de sportactiviteiten te organiseren. Ruim een kwart van de Arnhemse sportverenigingen (27%) is niet actief in het aanbieden van nieuwe sport- en spelactiviteiten. Dit is een afname ten opzichte van 2019 (37%).

Een oorzaak van problemen met het aanbieden van (nieuwe) sportactiviteiten kan het gebrek aan kader zijn. Een derde van de verenigingen heeft vacatures op cruciale posities. Hoewel dit vergelijkbaar is met het landelijke beeld, neemt het aandeel aantal verenigingen in Arnhem met een tekort aan vrijwilligers en/of technisch kader iedere meting verder toe. Dit is terug te zien in de toegenomen beleidsaandacht voor het behouden en/of werven van vrijwilligers. Met name grote verenigingen zijn op zoek naar vrijwilligers of trainers.

De verenigingen maken zich zorgen over het aantal leden. Bijna de helft van de Arnhemse sportverenigingen geeft aan te weinig leden te hebben (48%), en voor een derde van de verenigingen vormt het huidige ledental een bedreiging voor de toekomst (32%). Dit zijn met name kleine (≤ 100 leden), middelgrote (101 t/m 250 leden) en binnensportverenigingen. Het aandeel verenigingen dat zich zorgen maakt is, ondanks corona, ten opzichte van 2019 afgenomen.

Strategie

Op het criterium strategie scoort 4 procent van de Arnhemse sportverenigingen een onvoldoende. Ook op dit criterium scoren de verenigingen vergelijkbaar met 2019; iets meer verenigingen scoren uitmuntend.

14 procent van de Arnhemse sportverenigingen geeft aan geen knelpunten te ervaren. Kleine en middelgrote verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie ervaren minder vaak knelpunten. De meest genoemde knelpunten zijn leden (84%) en kader (71%), gevolgd door de financiën (46%) en accommodatie (40%). Problemen met betrekking tot de leden worden door verenigingen in 2021 meer gevoeld dan in 2019. Wel is er in vergelijking met 2019 sprake van een afname van problemen met betrekking tot de accommodatie.

Ruim twee derde van de verenigingen is van mening dat de vereniging in een gezonde financiële positie verkeert (65%). Dit is iets minder dan landelijk (72%) en een verbetering ten opzichte van 2019. 9 procent van de Arnhemse sportverenigingen beschrijft de financiële positie als zorgwekkend of minder gezond. Dit zijn kleine en binnensportverenigingen.

De belangrijkste speerpunten van beleid van Arnhemse sportverenigingen voor het komende jaar zijn vrijwilligers/verenigingskader (59%), ledenwerving en/of -behoud (56%), inzet op jeugd (56%), deskundigheidsbevordering van het verenigingskader (48%) en financiën (48%).

Maatschappelijk actief

Eén op de acht van de verenigingen in Arnhem is in 2021 onvoldoende maatschappelijk actief. Dit is een verbetering ten opzichte van eerdere jaren. Het zijn met name kleine en buitensportverenigingen die weinig maatschappelijk actief zijn.

Kijkend naar de maatschappelijke functie die sportverenigingen voelen, geeft een kwart van de Arnhemse verenigingen aan dat ze er zijn om hun leden leuk te laten sporten en niet meer dan dat. Dit zijn met name kleine en middelgrote verenigingen. Een grote meerderheid van de Arnhemse sportverenigingen (87%) is van mening dat de sportvereniging een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft. Dit is meer dan landelijk (78%).

De meeste verenigingen in Arnhem (89%) werken samen met andere organisaties. Dit zijn vaker middelgrote en grote verenigingen dan kleine verenigingen. Arnhemse sportverenigingen zijn ten opzichte van alle eerdere metingen in mindere mate met elkaar gaan samenwerken. De samenwerking met zowel de gemeente als het sportbedrijf is toegenomen.

Daarnaast neemt bijna twee derde van de Arnhemse sportverenigingen deel aan maatschappelijke activiteiten. Ten opzichte van 2019 zijn de Arnhemse sportverenigingen vaker activiteiten gaan uitvoeren op maatschappelijke thema's en projecten.

Drie op de tien Arnhemse sportverenigingen (30%) weten specifieke groepen goed te bereiken. Dit zijn met name grote verenigingen. Drie kwart van de verenigingen (76%) heeft leden met een migratieachtergrond. Zes op de tien hebben leden met een beperking en/of chronische aandoening (61%) en twee op de vijf hebben topsporttalenten op de club (34%).

Actief vrijwilligersbeleid

14% van de verenigingen scoort onvoldoende op het gebied van actief vrijwilligersbeleid. Dit is een verbetering ten opzichte van 2019. Het zijn met name kleine verenigingen die een minder actief vrijwilligersbeleid voeren.

Bijna twee derde van de verenigingen in Arnhem (64%) is van mening dat de vereniging van vrijwilligers is en dat dat zo moet blijven. Dit zijn met name kleine en middelgrote verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie. 13 procent van de verenigingen heeft een actueel plan voor het omgaan met vrijwilligers en voert dat uit. Dit zijn met name kleine en binnensportverenigingen.

De belangrijkste maatregel van verenigingen om vrijwilligers te behouden is om vaak waardering uit te spreken voor de vrijwilligers (70%). Andere maatregelen zijn het geven van een jaarlijkse attentie (61%), persoonlijke aandacht voor vrijwilligers (50%) en het aanbieden van scholingen en trainingen (50%). Veel verenigingen (72%) besteden actief aandacht aan het organiseren of onder de aandacht brengen van workshops, trainingen en cursussen voor het vrijwillig kader. Ten opzichte van eerdere jaren stellen verenigingen vaker budget ter beschikking.

Vitaliteit

16 procent van de Arnhemse sportverenigingen behoort tot het segment basissportvereniging. Ruim de helft van de verenigingen is gezond, drie op de tien zijn vitaal. Ten opzichte van eerdere jaren is de vitaliteit van de Arnhemse sportverenigingen licht toegenomen. Ten opzichte van 2019 is met name het aandeel basisverenigingen afgenomen, terwijl het aandeel gezonde verenigingen juist toenam. Hierbij

moet er rekening mee worden gehouden dat de samenstelling van de onderzoeksgroep licht afwijkt van eerdere jaren en dat grote verenigingen en verenigingen met buitensporten licht zijn oververtegenwoordigd in vergelijking met de populatie. Middelgrote en grote verenigingen scoren gemiddeld hoger dan kleine verenigingen. Geen enkele vereniging scoort uitmuntend op het criterium 'actief vrijwilligerswerk', waardoor geen enkele vereniging in aanmerking komt voor het segment vitaal en maatschappelijk betrokken.

Verenigingsondersteuning

Drie kwart van de sportverenigingen in Arnhem (78%) is bekend met de verenigingsondersteuning van Sportbedrijf Arnhem. Grote verenigingen (93%), verenigingen met buitensporten (86%) en verenigingen met een eigen accommodatie (88%) zijn hier het vaakst mee bekend. De helft van de verenigingen die ermee bekend zijn, heeft in de afgelopen twee jaren gebruikgemaakt van de verenigingsondersteuning van het sportbedrijf. Kleine verenigingen hebben er het minst gebruik van gemaakt. De belangrijkste reden dat verenigingen geen gebruik van verenigingsondersteuning maken, is dat er in de afgelopen twee jaar geen behoefte was aan dergelijke dienstverlening.

Een meerderheid van de Arnhemse sportverenigingen (82%) geeft aan op één of meer taakgebieden professionele ondersteuning te kunnen gebruiken. De belangrijkste ondersteuningsgebieden zijn financiën en subsidies (36%), werving en behoud van leden (36%) en scholing en bijscholing van kader (33%).

Veilig sport- en beweegklimaat

De meeste Arnhemse sportverenigingen (89%) hanteren maatregelen gericht op preventie van onwenselijk gedrag (figuur 8.6). Dit is vergelijkbaar met eerdere jaren. De Arnhemse sportverenigingen die aangeven beleid te voeren tegen onwenselijk gedrag, hanteren het vaakst huisregels (78%), gedragsregels (73%) en/of een gedragscode (63%). Ten opzichte van 2019 geven meer verenigingen aan een gedragscode, een klachtenregeling en/of een eigen tuchtreglement te zijn gaan voeren. Minder verenigingen geven aan huisregels te hebben of gedragsregels te hebben opgenomen in statuten of het huishoudelijk reglement.

De meeste bestuurders van de Arnhemse sportverenigingen met jeugdsporters zijn van mening dat spelplezier voor kinderen belangrijker is dan hun sportieve prestaties (97%), dat een sportvereniging een belangrijke verantwoordelijkheid heeft voor de opvoeding van jeugdsporters (73%) en dat trainers een belangrijke opvoedende taak hebben (57%). De Arnhemse sportverenigingen met jeugdsporters zijn veelal bezig met de ontwikkeling van een pedagogisch sportklimaat. Bij de meeste sportverenigingen met jeugdsporters wordt bij het aanstellen en beoordelen van trainers gekeken naar hun pedagogische vaardigheden (78%) en kunnen trainers bij iemand terecht met vragen over de omgang met jeugdsporters (70%).

Ruim een kwart van de Arnhemse sportverenigingen heeft zich voorgenomen om hun jeugdtrainers te ondersteunen bij een kindgerichte aanpak (28%). Een kwart is van plan bijeenkomsten of workshops over het pedagogisch sportklimaat aan te bieden (26%).

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Vanaf 2010 heeft het Mulier Instituut samen met Sportbedrijf Arnhem vier verenigingsmonitoren (2010, 2012, 2016 en 2019) onder de sportverenigingen in Arnhem uitgevoerd, waarmee de kracht van de Arnhemse sportverenigingen in kaart is gebracht. In het kader van de sportvisie is voor de gemeente Arnhem in 2012 een vitaliteitsindex ontwikkeld. De uitkomsten daarvan geven inzicht in de staat en ontwikkeling van het sportverenigingsleven in Arnhem op het gebied van vitaliteit en maatschappelijke rol. De scores van de verenigingen op deze index vormden de afgelopen jaren vaak het uitgangspunt om met verenigingen in gesprek te gaan over hun ambities en mogelijkheden. De afgelopen jaren zijn de verenigingen ondersteund en gestimuleerd in het versterken van hun vitaliteit en maatschappelijke rol.

Om te bezien hoe het staat met de vitaliteit van de verenigingen in Arnhem en in welke mate de verenigingen zich hebben ontwikkeld, zijn de verenigingsmonitor en de vitaliteitsindex in 2021 herhaald. De resultaten kunnen worden afgezet tegen de inspanningen van het sportbedrijf op het gebied van verenigingsondersteuning in de afgelopen jaren. Dit inzicht kan handvatten bieden voor de ontwikkeling van het verenigingsbeleid in de komende jaren.

1.2 Doel en vraagstelling

Het doel van dit onderzoek is om de vitaliteit van de sportverenigingen in de gemeente Arnhem vast te stellen en eventuele ontwikkelingen bij de Arnhemse sportverenigingen in kaart te brengen. In dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

Hoe vitaal zijn de sportverenigingen in de gemeente Arnhem en welke ontwikkelingen hebben zij in de afgelopen tien jaar doorgemaakt?

1.3 Methode

In [2010](#), [2012](#), [2016](#) en 2019 is in Arnhem de verenigingsmonitor uitgevoerd. Deze monitoren vormen de basis voor de monitor in 2021. In 2012 is samen met de gemeente een vitaliteitsindex voor Arnhem ontwikkeld. Bij het ontwikkelen van deze index is vastgelegd welke criteria van belang zijn voor de vitaliteit van verenigingen en is bepaald hoe zwaar deze criteria binnen de vitaliteitsindex wegen. Deze vitaliteitsindex is licht aangepast en in 2016, 2019 en 2021 herhaald. Voor de huidige monitor zijn in totaal 125 sportverenigingen in Arnhem uitgenodigd om deel te nemen. Van 56 verenigingen zijn de gegevens geanalyseerd. Dit is een respons van 45 procent. De dataverzameling vond plaats van 8 december 2021 tot en met 11 februari 2022.

De verkregen resultaten zijn geanalyseerd en worden in dit tabellenrapport gepresenteerd. De tabellen en grafieken geven de situatie in 2021 en voorgaande jaren weer en bevatten een uitsplitsing naar grootte van de vereniging (klein: ≤ 100 leden; middel: 101 t/m 250 leden; groot: > 250 leden), de aard van de sport (binnen-/buitensport) en de soort accommodatie van de vereniging (met of zonder eigen accommodatie). De vergelijking met eerdere jaren is niet bij iedere vraag mogelijk, omdat enkele vragen later zijn toegevoegd of aangepast. Waar mogelijk is een vergelijking gemaakt met landelijke cijfers gebaseerd op onderzoek onder het Verenigingspanel van het Mulier Instituut in 2021. In bijlage 1 worden de achtergrondkenmerken van de verenigingen weergegeven. Grote verenigingen en verenigingen met buitensporten zijn licht oververtegenwoordigd in vergelijking met de populatie, maar deze oververtegenwoordiging is minder sterk dan in 2019. Bij het vergelijken van de resultaten met eerdere jaren moet er rekening mee worden gehouden dat de samenstelling van de onderzoeksgroep licht afwijkt

van eerdere jaren. In 2021 zitten er in vergelijking met andere jaren naar verhouding minder kleine (≤ 100 leden) en meer middelgrote verenigingen (101-250 leden) in de onderzoeksgroep.

1.4 Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit zeven inhoudelijke hoofdstukken. Hoofdstukken 2 t/m 5 bevatten de de vier hoofdcriteria waaruit de vitaliteitsindex is opgebouwd. Deze hoofdstukken starten met een samenvatting van de belangrijkste bevindingen, gevolgd door een overzicht van de resultaten in tabellen en figuren. In hoofdstuk 6 worden de resultaten van de vitaliteitsindex beschreven. Dit is een concluderend hoofdstuk. Hoofdstuk 7 gaat specifiek over verenigingsondersteuning van het sportbedrijf en hoofdstuk 8 gaat over een veilig sport- en beweegklimaat. Dit laatste hoofdstuk is meer beschrijvend van aard.

2. Kwaliteit en continuïteit

2.1 Samenvatting

Financiën

Zes op de tien Arnhemse sportverenigingen (59%) hebben jaarlijks een positief financieel resultaat. Dit is een verbetering ten opzichte van 2019, toen minder dan de helft een positief financieel resultaat kende. Landelijk heeft 63 procent van de sportverenigingen jaarlijks een positief financieel resultaat. Twee derde van de Arnhemse sportverenigingen heeft altijd ruimte in de begroting voor onverwachte uitgaven. Dit is een verbetering ten opzichte van 2019 en vergelijkbaar met de situatie landelijk (58%). De recente coronacrisis heeft (mede door de steunpakketten) niet geleid tot grote geldzorgen bij de meeste verenigingen.

Sportaanbod

Zes op de tien Arnhemse sportverenigingen evalueren jaarlijks hun sportaanbod en passen dit aan of vernieuwen dit (59%). Dit is lager dan in 2019, maar vergelijkbaar met 2016 en 2012. Het kost drie kwart van de verenigingen (75%) niet veel moeite om elke week de sportactiviteiten te organiseren. Ruim een kwart van de Arnhemse sportverenigingen (27%) is niet actief in het aanbieden van nieuwe sport- en spelactiviteiten. Dit is een afname ten opzichte van de voorgaande jaren (2019: 37%).

Kader

Voldoende vrijwilligers en technisch kader lijkt een punt van zorg voor de Arnhemse sportverenigingen.. De helft van de verenigingen heeft voldoende technisch kader (48%), twee derde voldoende vrijwilligers (64%). Het percentage Arnhemse verenigingen met voldoende vrijwilligers en technisch kader daalt sinds 2010. Landelijk heeft 58 procent voldoende technisch kader en 85 procent voldoende vrijwilligers.

Een derde van de Arnhemse verenigingen heeft vacatures op cruciale posities. Dit is vergelijkbaar met het landelijke beeld, maar een stijging ten opzichte van eerdere jaren. Met name grote verenigingen zijn op zoek naar vrijwilligers of trainers. De helft van de verenigingen in Arnhem denkt en werkt op tijd aan vervanging van trainers die weg willen (49%). Zes op de tien Arnhemse sportverenigingen zijn altijd op zoek naar nieuwe trainers (59%).

Accommodatie

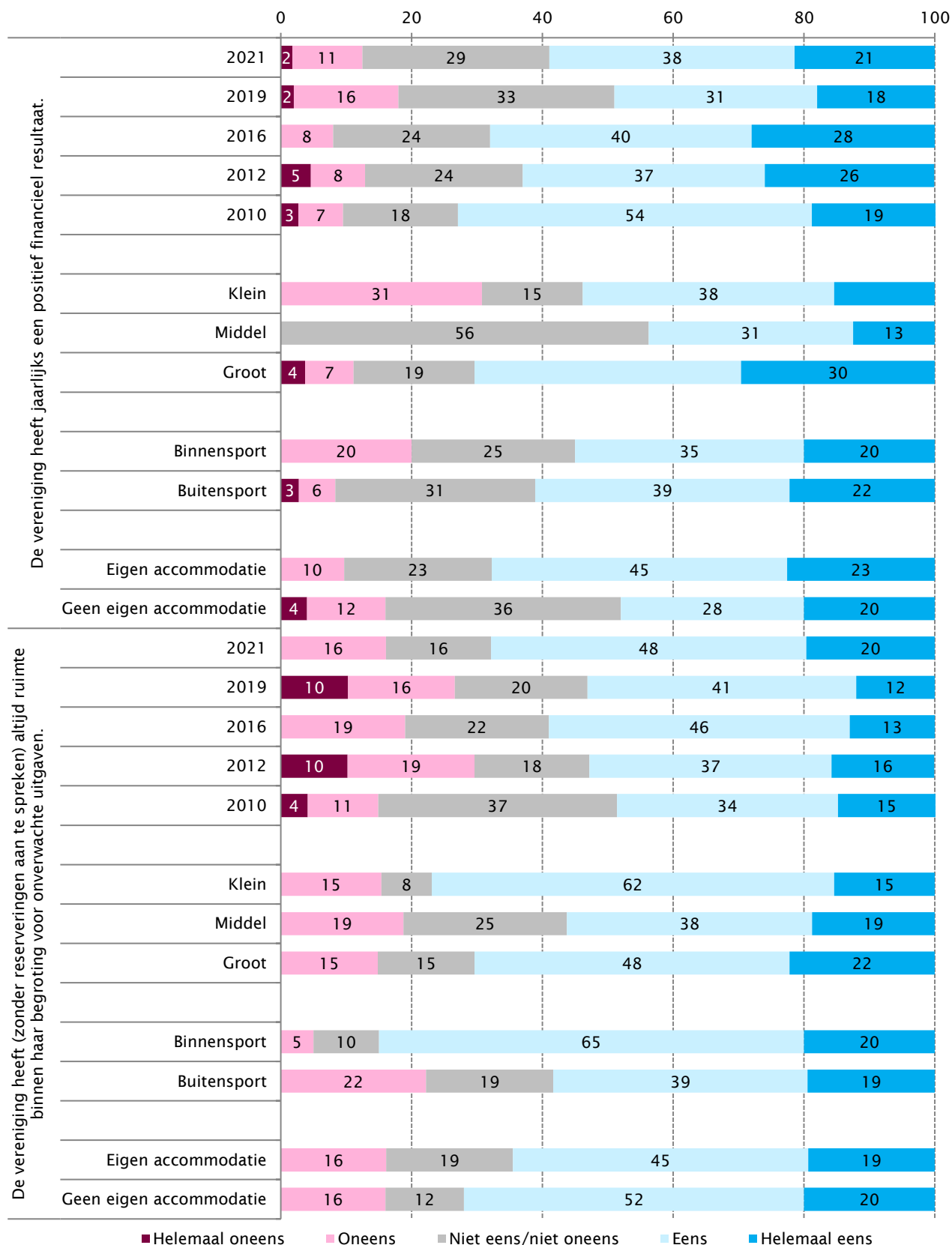
Verenigingen in de gemeente Arnhem zijn positiever over hun accommodatie dan landelijk het geval is. Zes op de tien Arnhemse sportverenigingen kunnen nog jaren vooruit met de huidige accommodatie op de huidige locatie (57%). Twee derde geeft aan dat de accommodatie in goede staat is (62%) en dat financiering, beheer, huur, onderhoud en exploitatie naar wens verlopen en helder zijn (68%). In alle gevallen is dat een stijging ten opzichte van 2019. Verenigingen die over een eigen accommodatie beschikken zijn positiever dan de verenigingen zonder eigen accommodatie.

Ledental

Bijna de helft van de Arnhemse sportverenigingen geeft aan te weinig leden te hebben (48%). Dit percentage is licht gestegen sinds 2012. Voor een derde van de verenigingen vormt het huidige ledental een bedreiging voor de toekomst (32%). Dit zijn met name kleine (≤ 100 leden), middelgrote (101 t/m 250 leden) en binnensportverenigingen. Het aandeel verenigingen waarvoor de ontwikkeling van het ledental een bedreiging vormt, is ondanks de coronacrisis ten opzichte van 2019 afgenomen. Eén op de zes verenigingen verwacht het komende jaar een daling van het aantal leden (16%). Landelijk vormt bij een derde van de verenigingen (38%) het huidige ledental een bedreiging voor de toekomst en zijn verenigingen iets minder positief over de ontwikkeling van het ledental in de komende jaren.

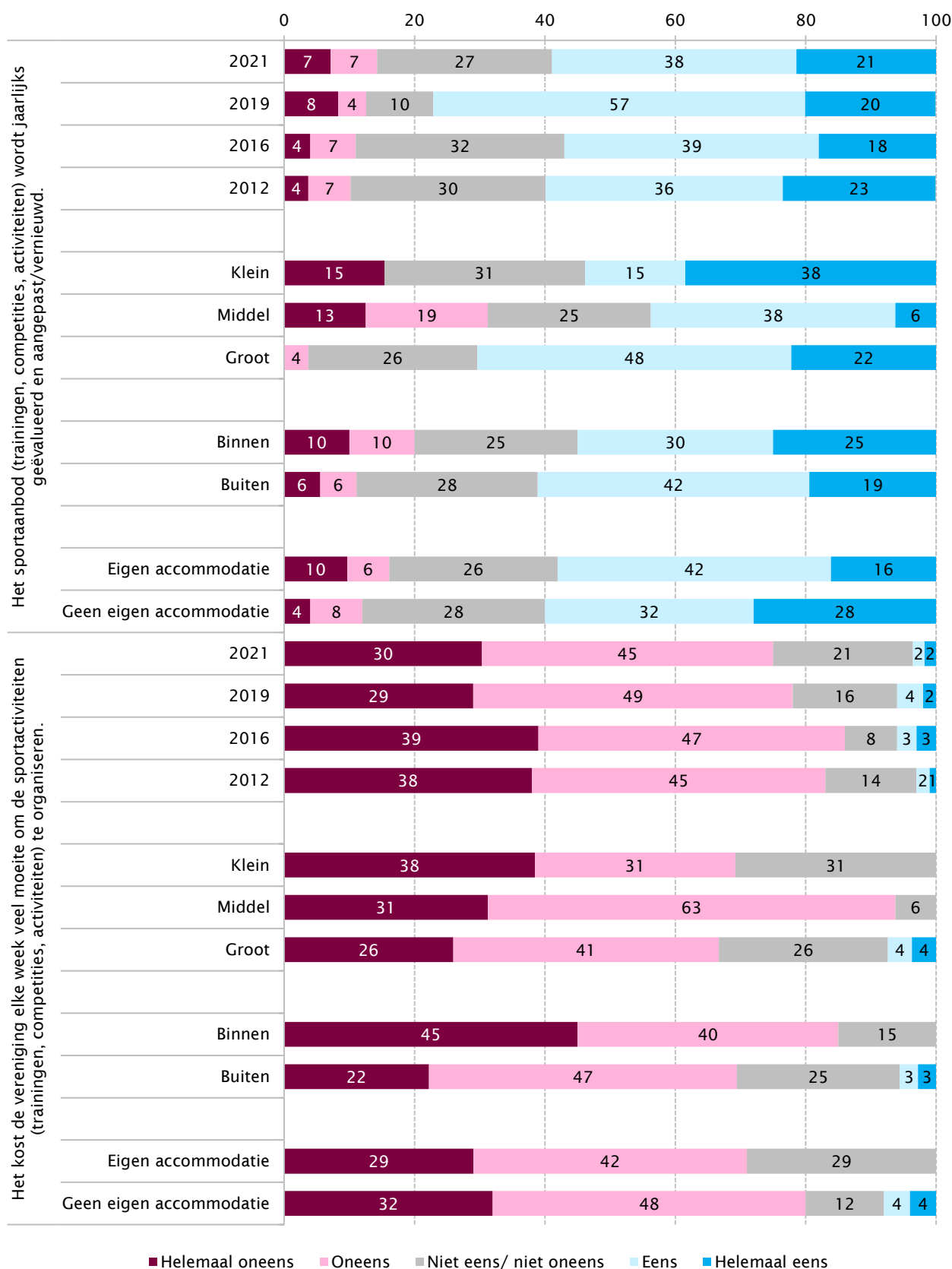
2.2 Financiën

Figuur 2.1 Staat van financiën sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

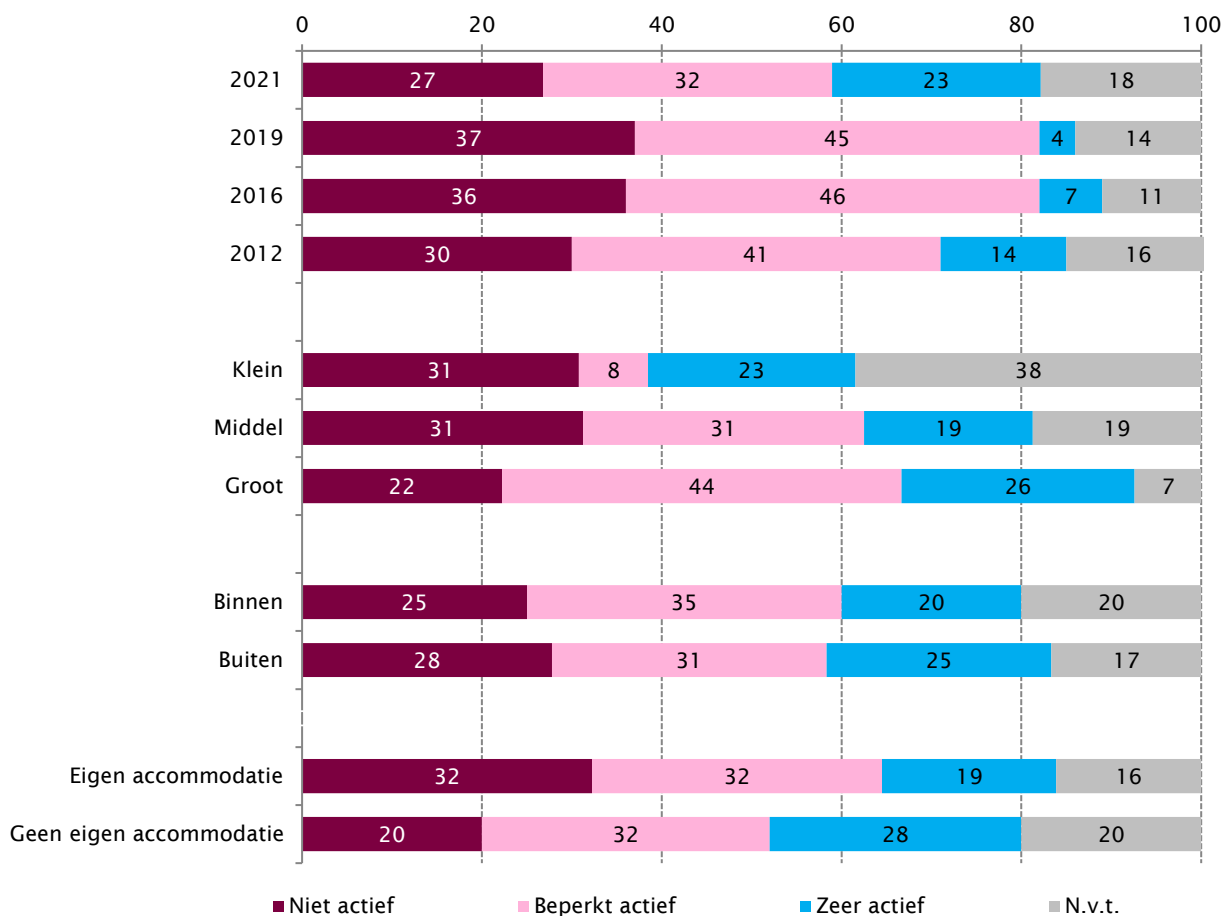

2.3 Sportaanbod

Figuur 2.2 Staat van het sportaanbod in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108)

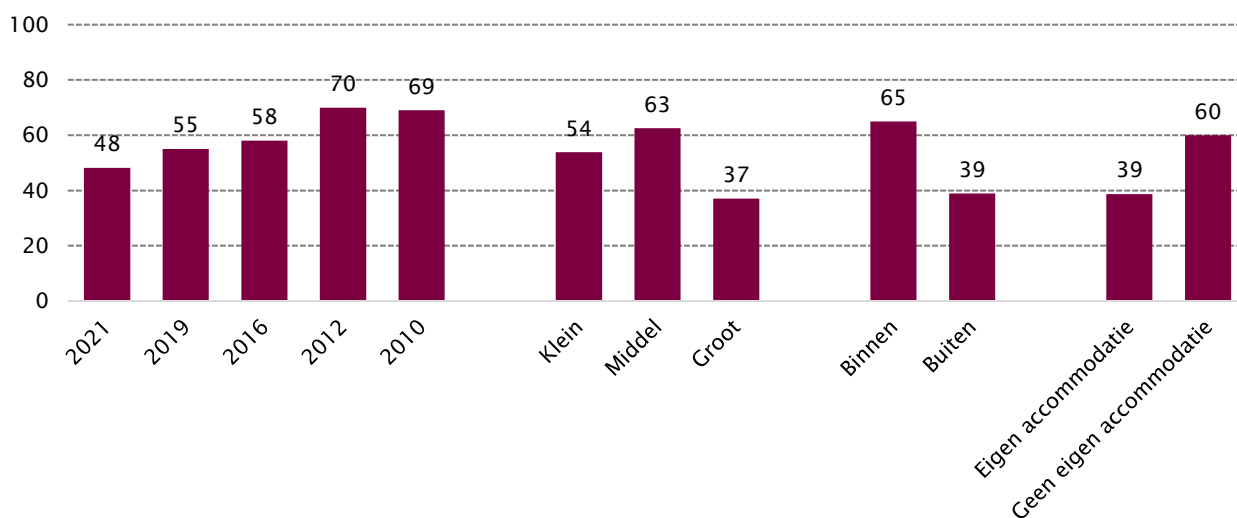

Figuur 2.3 Mate waarin de vereniging actief is met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108)

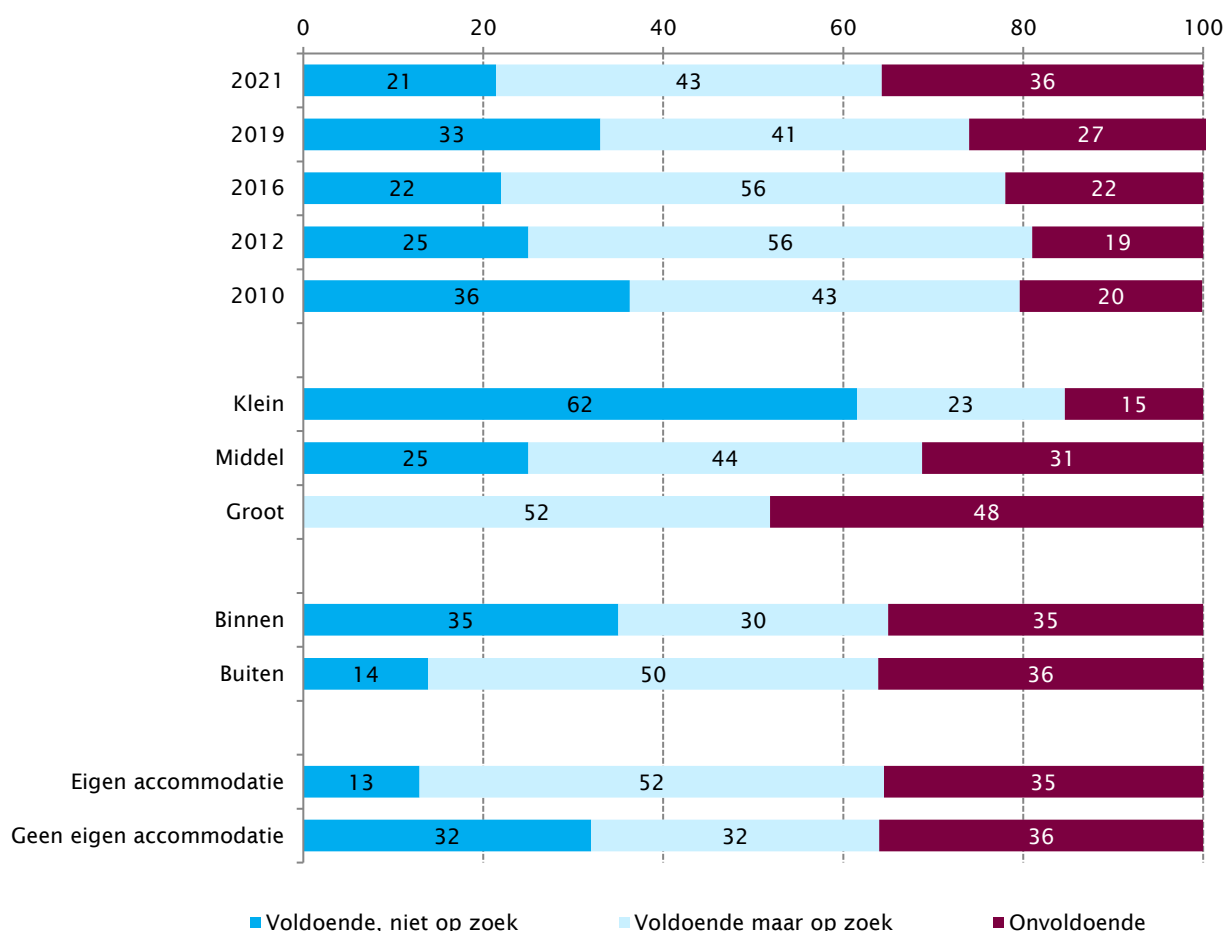

2.4 Kader

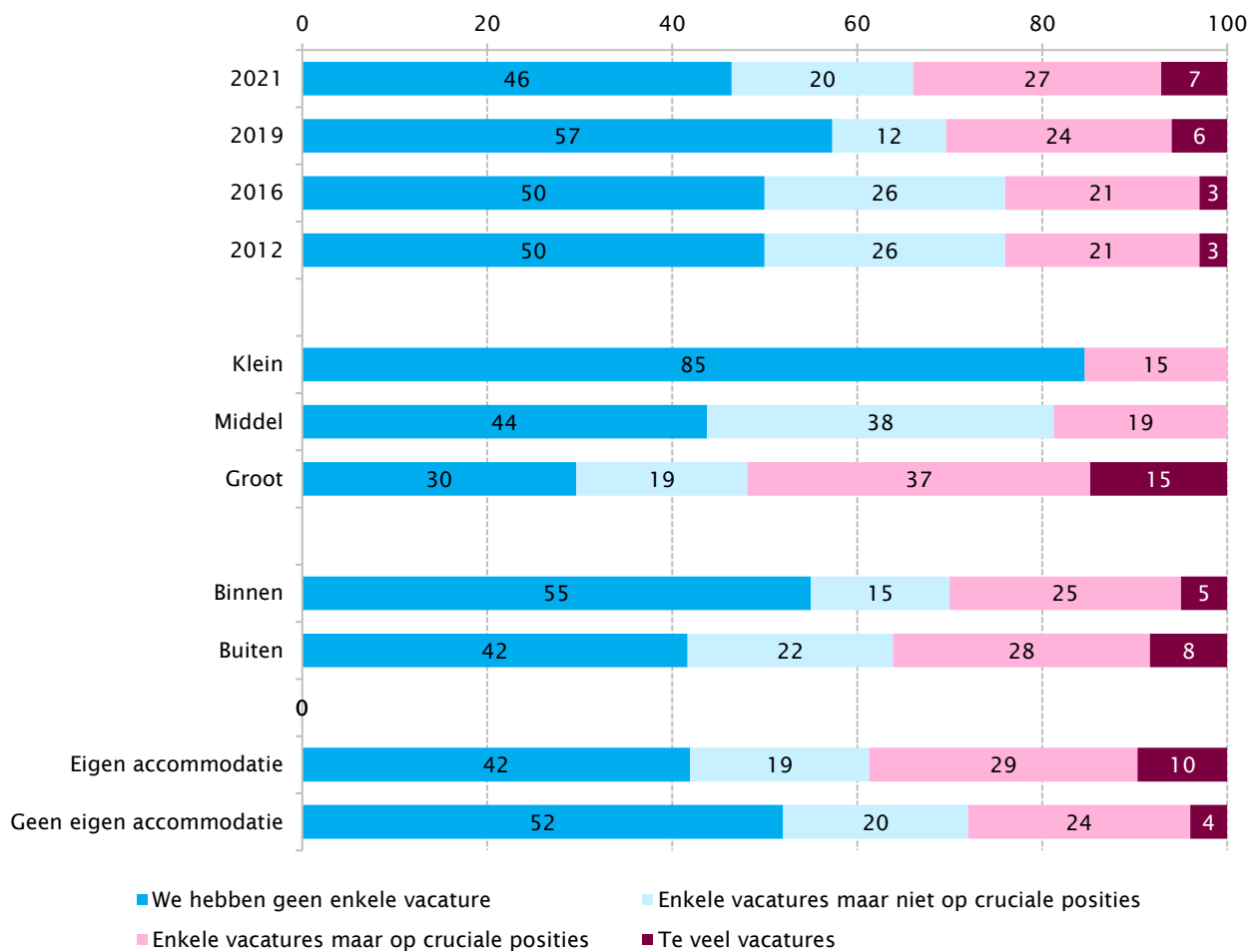
Figuur 2.4 Aanwezigheid voldoende technisch kader bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

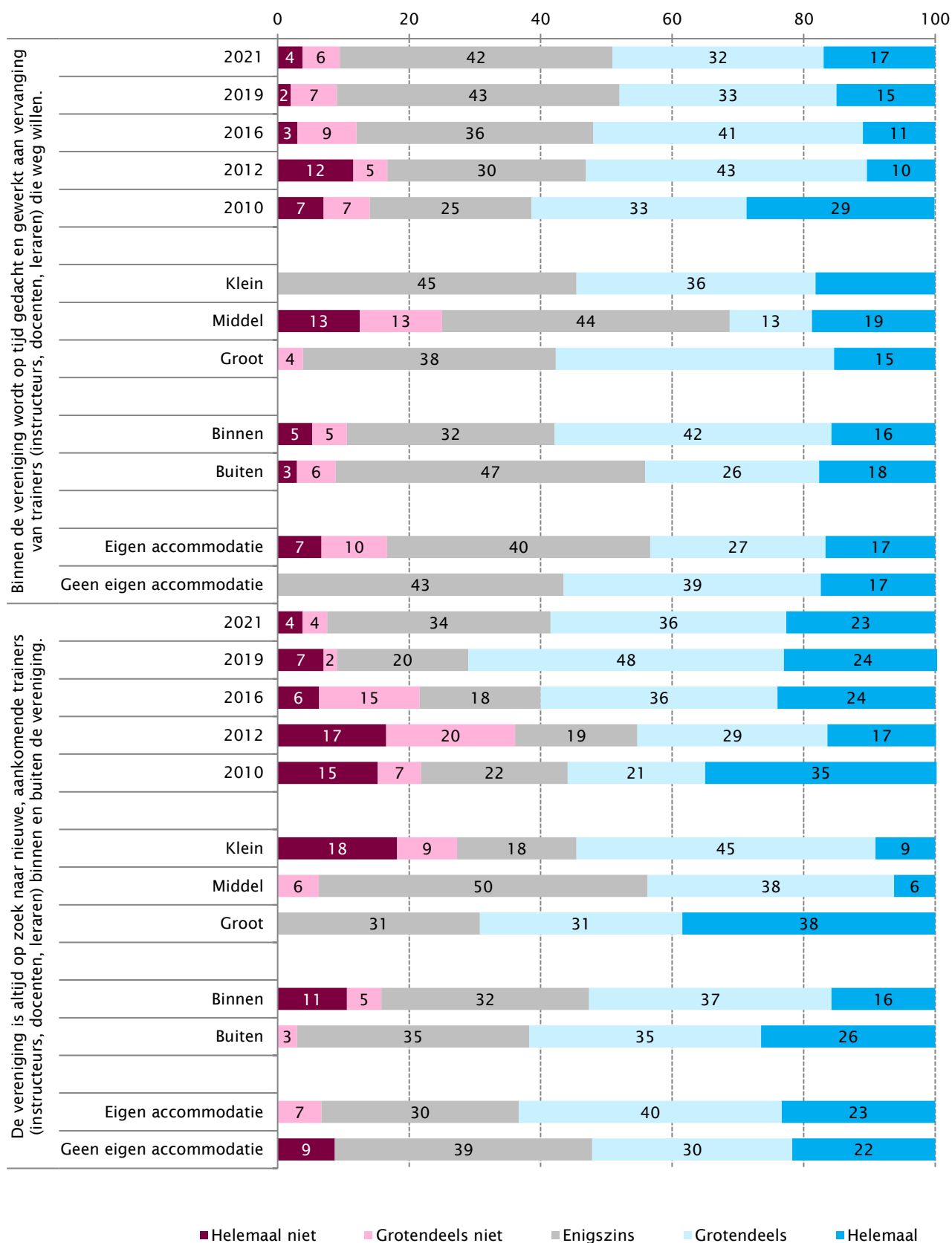
Figuur 2.5 Aanwezigheid vrijwilligers bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

Figuur 2.6 Aanwezigheid vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108)

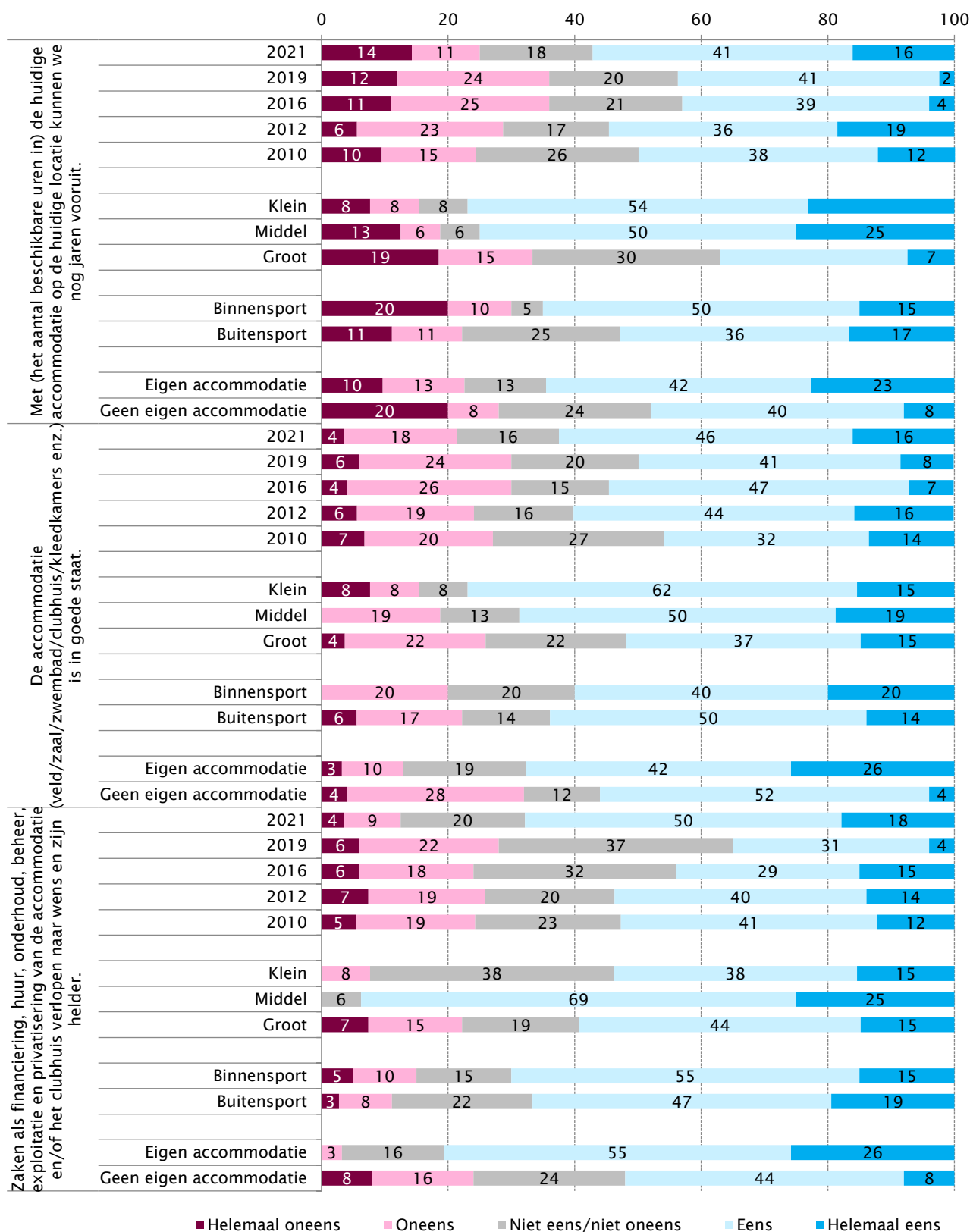

Figuur 2.7 Maatregelen ter bevordering continuïteit technisch sportkader bij sportverenigingen in de gemeente, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=46, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

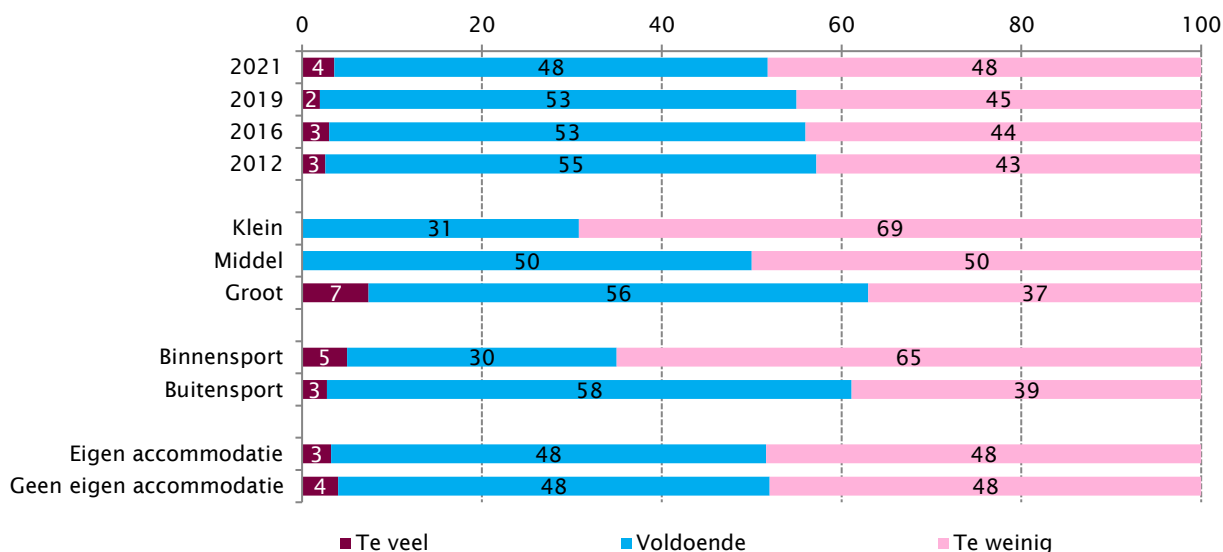
2.5 Accommodatie

Figuur 2.8 Staat van de accommodatie bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

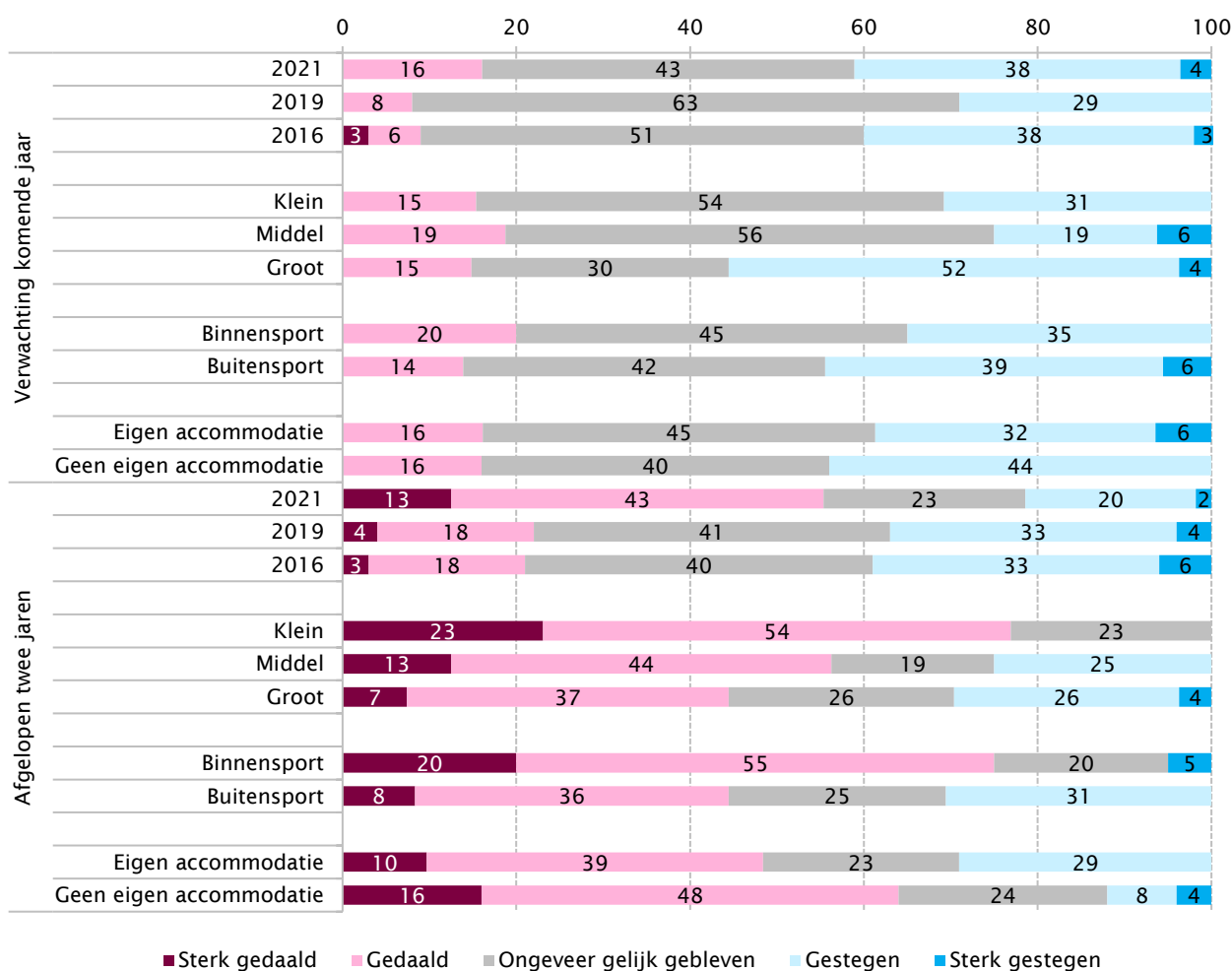

2.6 Ledental

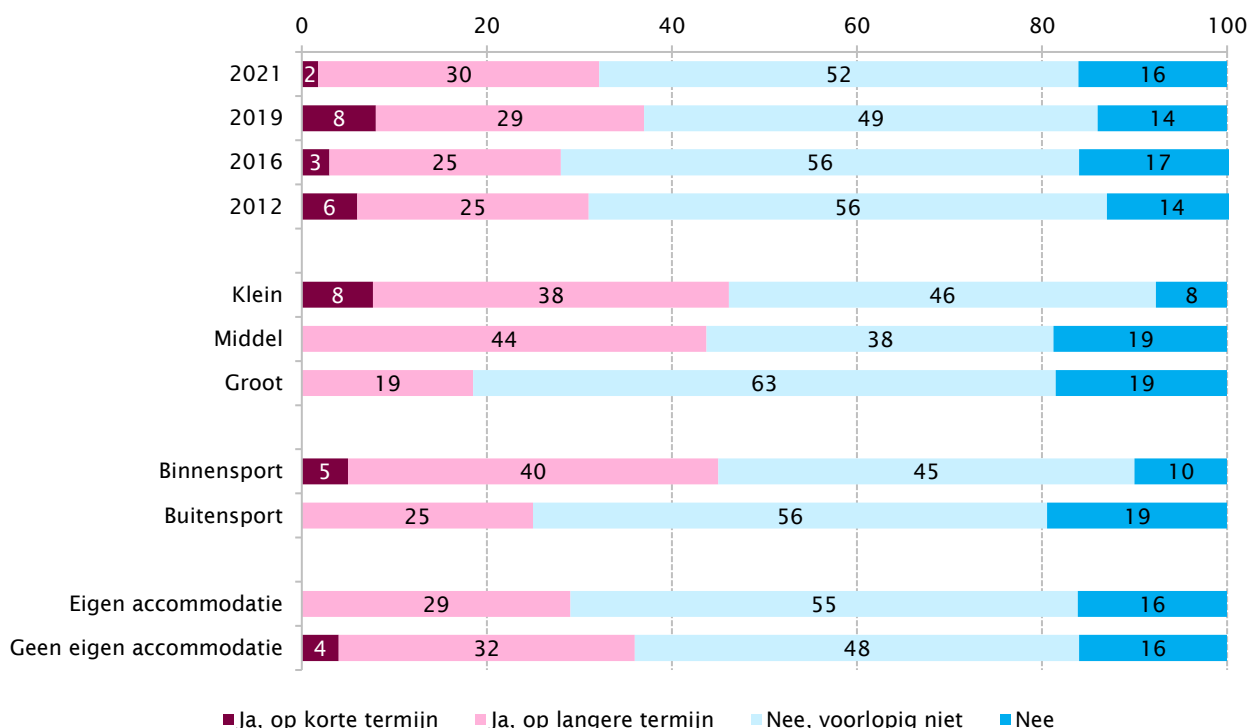
Tabel 2.9 Aanwezigheid voldoende leden bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108)

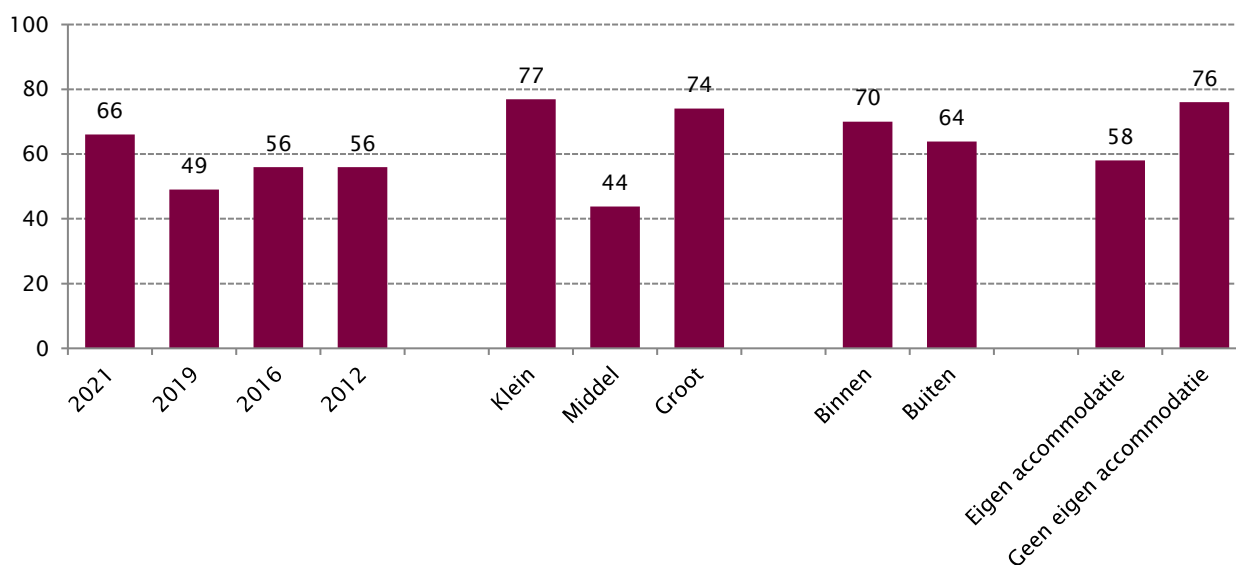
Figuur 2.10 Verwachte ledenontwikkeling bij sportverenigingen in gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72)

Figuur 2.11 Mate van bedreiging (huidig) ledental voor de toekomst van de sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108)

Figuur 2.12 Mate waarin verenigingen systematisch nagaan waarom leden hun lidmaatschap opzeggen bij de sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

3. Strategie

3.1 Samenvatting

Beleid

De belangrijkste speerpunten van beleid van Arnhemse sportverenigingen voor het komende jaar zijn het behouden en werven van leden (resp. 72% en 69%) en van vrijwilligers (werven 57%, behouden 50%) en professioneel kader (43%). Daarnaast is het bevorderen van sfeer en cultuur een veelgenoemd speerpunt (43%).

Het werven en behouden van vrijwilligers en professionals heeft ten opzichte van 2019 meer prioriteit gekregen. Kleine verenigingen (≤ 100 leden) focussen meer op ledenwerving en -behoud, grote verenigingen (> 250 leden) op vrijwilligerswerving en -behoud.

Ongeveer de helft van de verenigingen beschikt over een jaarplan of jaarplanning (54%) en nog eens de helft heeft in de afgelopen twee jaren plannen op papier gezet (48%). Dit zijn met name grote- en buitensportverenigingen. Het aandeel verenigingen met plannen op papier is flink lager dan in 2019 en 2016. De belangrijkste onderwerpen van deze beleidsplannen zijn vrijwilligers/verenigingskader (59%), ledenwerving en/of -behoud (56%), inzet op jeugd (56%), deskundigheidsbevordering van het verenigingskader (48%) en financiën (48%). Ten opzichte van eerdere jaren is met name de inzet op jeugd, senioren en op deskundigheidsbevordering vaker onderwerp van beleidsplannen geworden.

Financieel beleid

Ruim twee derde van de verenigingen is van mening dat de vereniging in een gezonde financiële positie verkeert (65%). Dit is minder dan landelijk (72%), maar een lichte toename ten opzichte van 2019. Eén op de tien beschrijft de financiële positie als zorgwekkend of minder gezond (9%). Dit zijn vaker kleine en binnensportverenigingen. 16 procent van de Arnhemse sportverenigingen werkt met een meerjarenbegroting. Dit is iets meer dan in 2019, maar nog steeds aanzienlijk lager dan in 2016. Bij het merendeel van de Arnhemse sportverenigingen worden de leden op de hoogte gebracht van de begroting en financiële positie van de vereniging (84%). Dit gebeurt meestal tijdens een algemene ledenvergadering.

Knelpunten

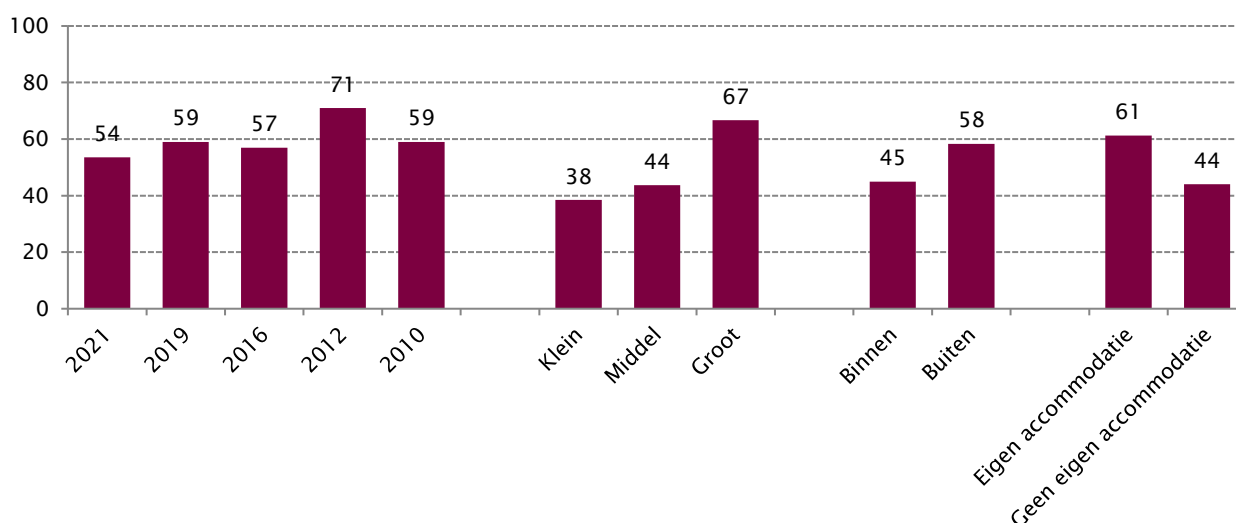
14 procent van de Arnhemse sportverenigingen geeft aan geen knelpunten te ervaren. Dit aandeel is verdubbeld in vergelijking met 2019 (6%). Kleine verenigingen ervaren minder vaak knelpunten. De meest genoemde knelpunten zijn leden (84%) en kader (71%), gevolgd door de financiën (46%) en accommodatie (40%). Problemen met betrekking tot de leden worden door verenigingen in 2021 meer gevoeld dan in 2019. Wel is er in vergelijking met 2019 sprake van een afname van problemen met betrekking tot de accommodatie.

3.2 Beleid

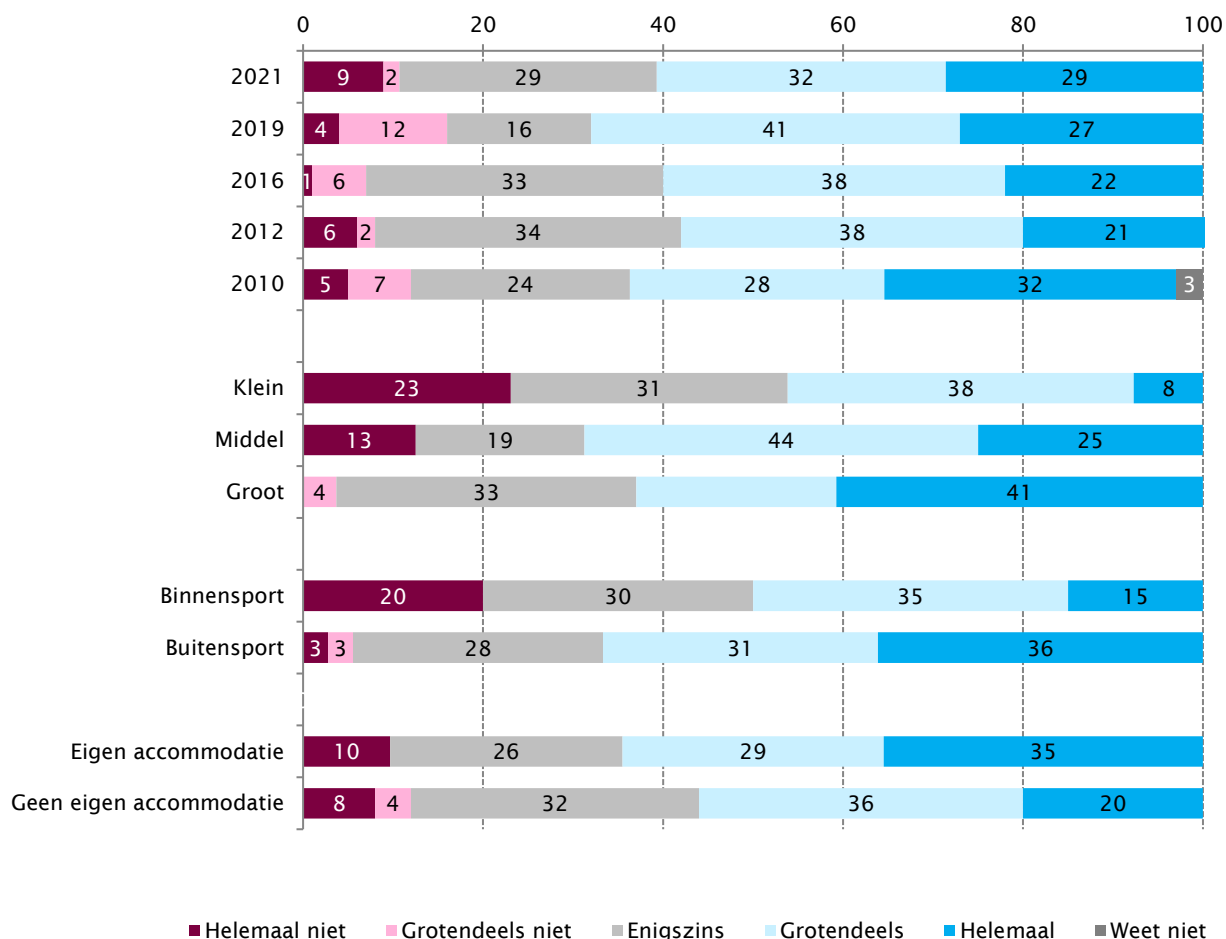
Tabel 3.1 Speerpunten van beleid bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

	Jaar					Soort sport		Grootte vereniging		
	2021	2019	2016	2012	2010	Binnen- sport	Buiten- sport	Klein	Middel	Groot
Ledenbehoud	72	53	62	30	39	89	63	83	69	69
Ledenwerving	69	57	63	59	45	74	66	83	69	62
Werving vrijwilligers	57	33	49	26	27	42	66	25	56	73
Behoud vrijwilligers	50	41	35	19	20	37	57	33	56	54
Sfeer en cultuur van de vereniging	43	47	43	36	20	37	46	17	44	54
Professioneel kader (werven, behouden)	43	31	31	15	23	42	43	17	25	65
Veilig sport- en beweegklimaat	37	43	-	-	-	42	34	25	25	50
Samenwerking met andere vereniging(en)	35	24	29	12	12	32	37	8	25	54
Beheer en onderhoud accommodatie	30	29	22	14	11	16	37	8	25	42
Financiën	30	24	22	19	23	37	26	42	25	27
Ontwikkelen van nieuw sportaanbod	26	14	10	8	7	26	26	8	19	38
Publiciteit en reclame	24	12	26	7	11	26	23	17	44	15
Realiseren van (top)sportambities	22	20	18	7	11	26	20	8	13	35
Opzetten van aanvullende diensten	7	4	4	5	4	16	3		6	12
Anders	13	2	7	7	8	16	11	17	6	15

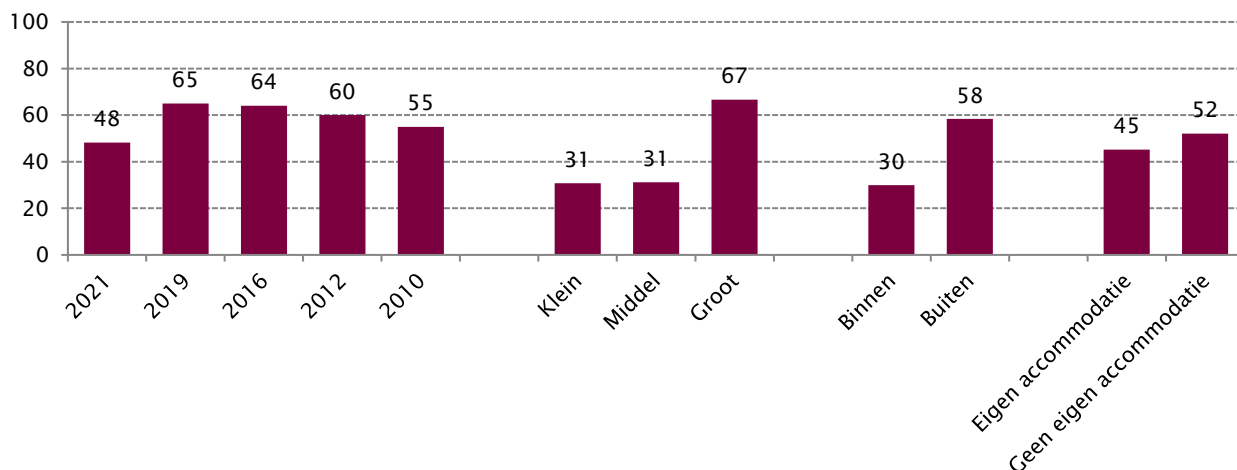
Figuur 3.1 Aanwezigheid jaarplan of jaarplanning bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

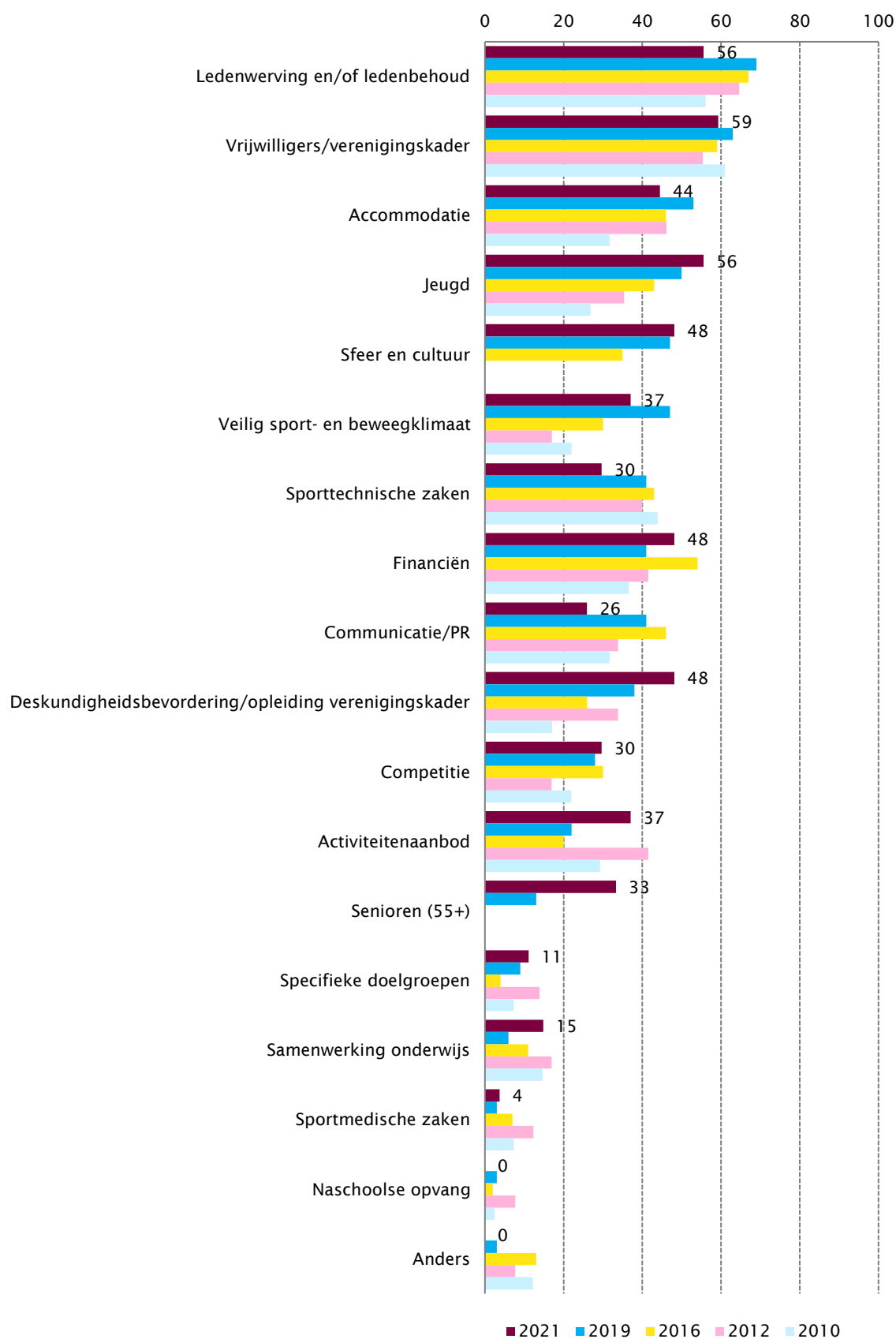
Figuur 3.2 Aanwezigheid duidelijke missie voor langere termijn waar bestuur en leden achter staan bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

Figuur 3.3 Aanwezigheid plannen op papier in de afgelopen twee jaar bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

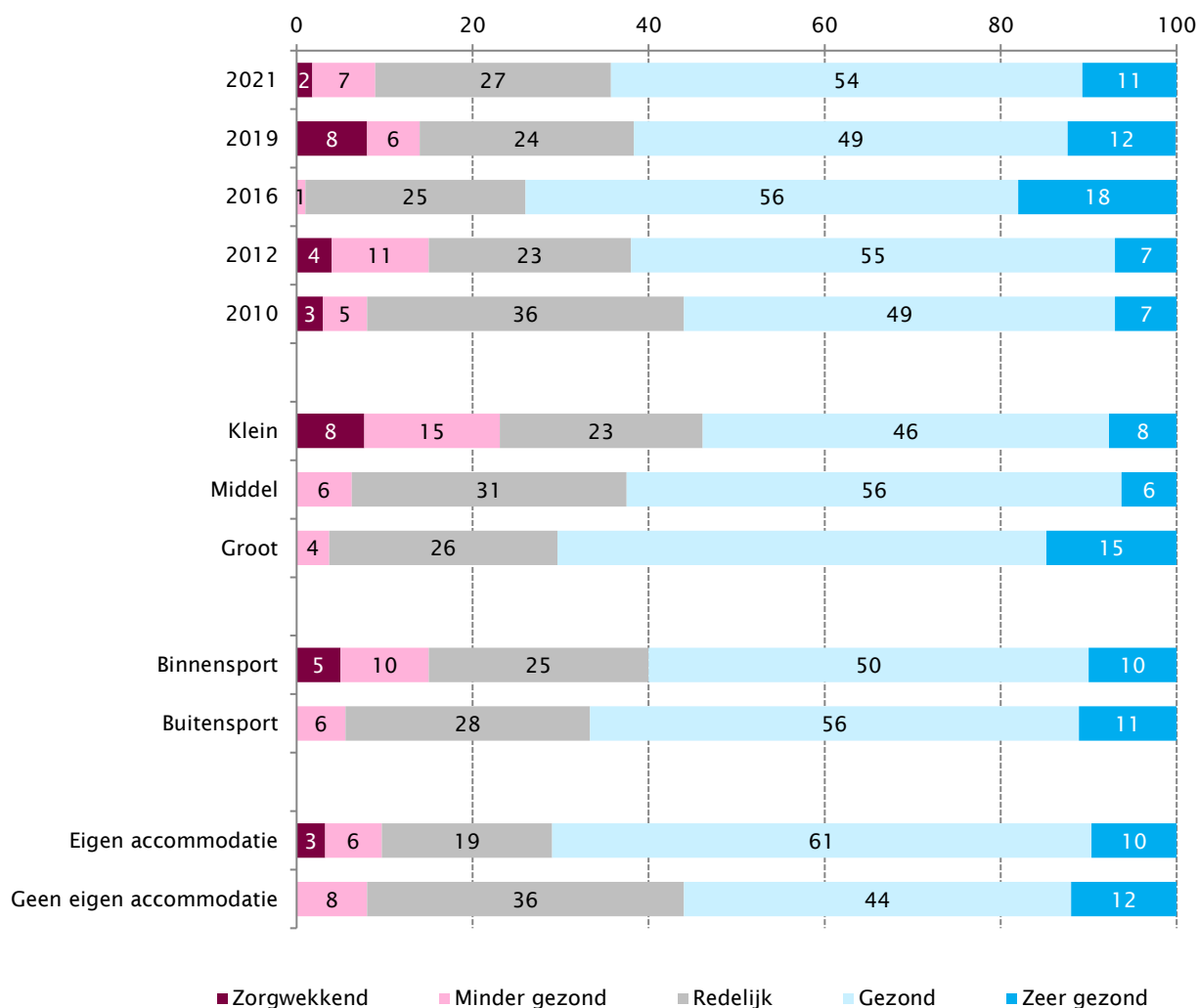

Figuur 3.4 Onderwerpen beleidsplannen in de afgelopen twee jaar bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal in 2021 (in procenten, van verenigingen met beleidsplannen, meerdere antwoorden mogelijk, 2021 n=30, 2019 n=32, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

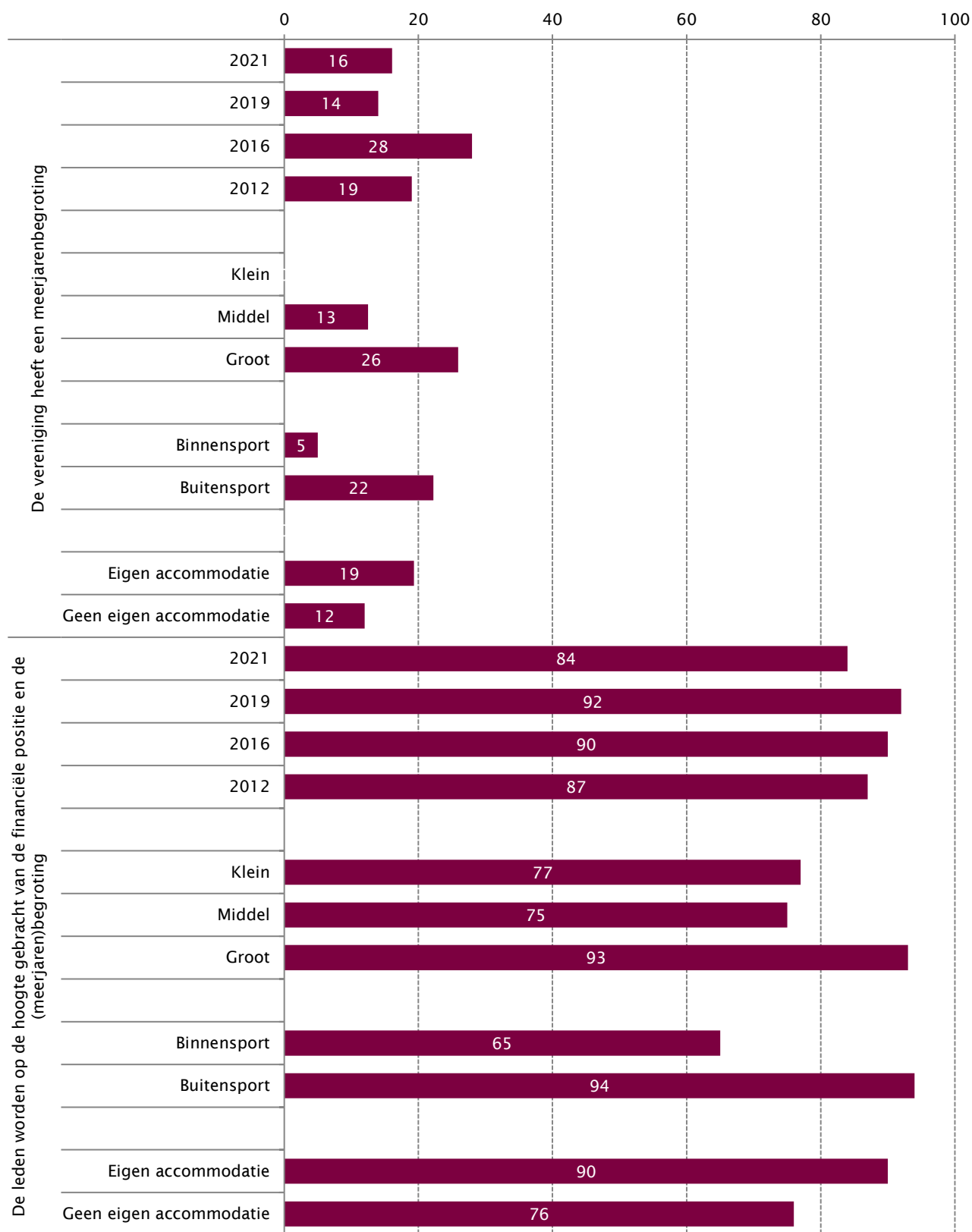

3.3 Financieel beleid

Figuur 3.5 Beschrijving financiële positie bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

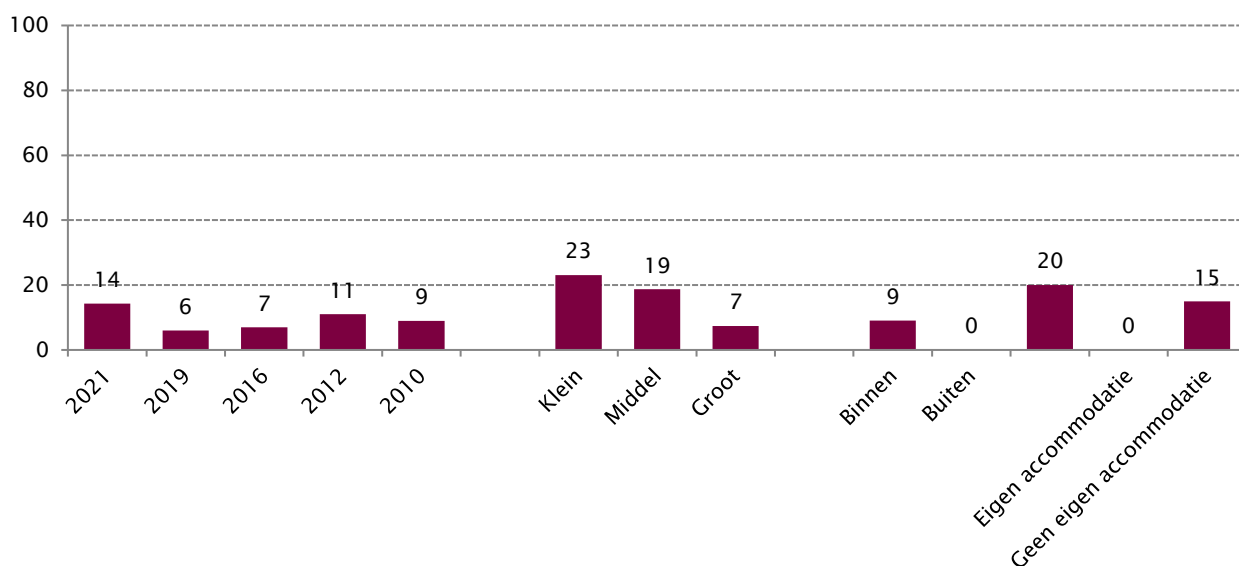

Figuur 3.6 Aandeel sportverenigingen in de gemeente Arnhem met een meerjarenbegroting en aandeel sportverenigingen in de gemeente Arnhem waar leden op de hoogte worden gebracht van de financiële positie en de (meerjaren)begroting, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108)

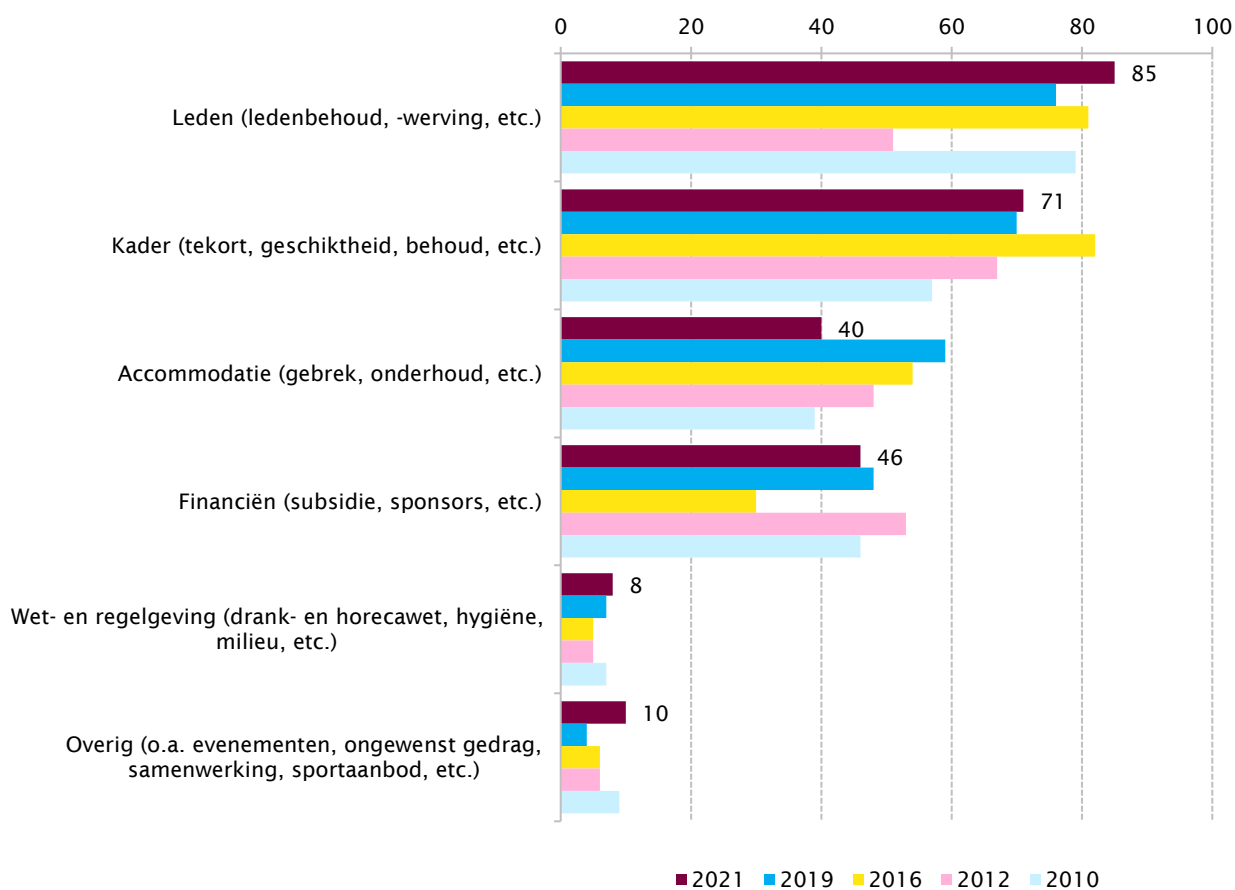

3.4 Knelpunten

Figuur 3.7 Aandeel sportverenigingen in de gemeente Arnhem dat geen knelpunten ervaart, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

Figuur 3.8 Knelpunten onder sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal (in procenten van verenigingen met knelpunten, meerdere antwoorden mogelijk, 2021 n=48, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

Tabel 3.2 Belangrijkste knelpunt van sportverenigingen in Arnhem in 2021, uitgesplitst naar soort vereniging (in procenten, n=48)

	Totaal	Soort sport		Grootte vereniging		
		Binnensport	Buitensport	Klein	Middel	Groot
Leden (ledenbehoud, -werving, etc.)	41	27	30	54	50	30
Kader (tekort, geschiktheid, behoud, etc.)	18	27	40	-	6	33
Accommodatie (gebrek, onderhoud, etc.)	18	18	20	15	25	15
Financiën (subsidie, sponsors, etc.)	5	18	-	-	-	11
Wet- en regelgeving (drank- en horecawet, hygiëne, milieu, etc.)	2	-	10	-	-	4
Overig (o.a. evenementen, ongewenst gedrag, samenwerking, sportaanbod, etc.)	2	-	-	8	-	-

4. Maatschappelijk actief

4.1 Samenvatting

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Ongeveer een kwart van de verenigingsbestuurders in Arnhem vindt dat sportverenigingen er zijn om hun leden leuk te laten sporten en niet meer dan dat (25%). Dit zijn met name kleine en middelgrote verenigingen. De meeste Arnhemse sportverenigingen zijn van mening dat zij een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (87%). Dit is meer dan landelijk (78%). De mate waarin Arnhemse sportverenigingen vinden dat ze een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben, is de afgelopen tien jaar nauwelijks veranderd.

Samenwerking

De meeste verenigingen in Arnhem werken samen met andere organisaties (89%). Dit zijn vaker middelgrote en grote verenigingen dan kleine verenigingen. Verenigingen werken het vaakst samen met het sportbedrijf (86%), de gemeente (66%) andere sportverenigingen (56%), scholen (52%) en sportbonden (50%). Arnhemse sportverenigingen zijn ten opzichte van alle eerdere metingen in mindere mate met elkaar gaan samenwerken. De samenwerking met zowel de gemeente als het sportbedrijf is toegenomen.

Betrokkenheid maatschappelijke activiteiten

Bijna twee derde van de Arnhemse sportverenigingen neemt deel aan maatschappelijke activiteiten (63%). Dit is vergelijkbaar met 2019. De meest genoemde maatschappelijke activiteiten zijn deelname aan het Arnhems sport- en beweegakkoord (46%), seniorensporttrajecten (37%) en wijk sport (31%). 86 procent van de verenigingen kent het Arnhems sport- en beweegakkoord. Een kwart heeft een plan ingediend voor de uitvoering van het akkoord. Twee vijfde van de verenigingen kent de nota Sport en Fit van de gemeente.

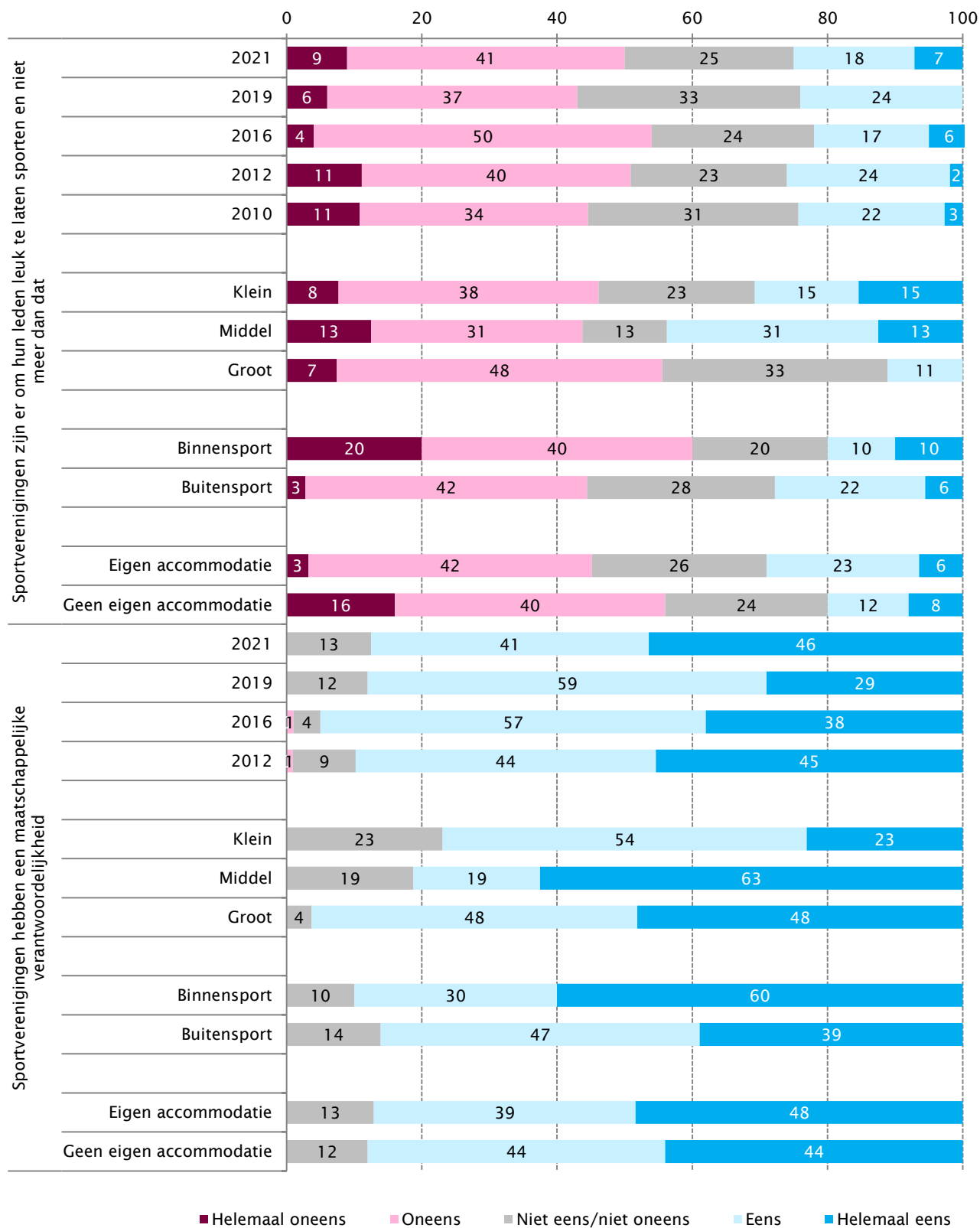
Ten opzichte van 2019 zijn de Arnhemse sportverenigingen zich vaker gaan inzetten voor maatschappelijke thema's en projecten. De Arnhemse verenigingen voeren het vaakst activiteiten uit op het gebied van normen en waarden (59%) en (sociale) veiligheid (55%). Sportstimulering (50%), het vergroten van de leefbaarheid van de wijk (50%) en inzet op kwetsbare groepen (45%) zijn het vaakst een punt van aandacht voor de langere termijn.

Samenstelling ledenbestand

Ongeveer drie op de tien Arnhemse sportverenigingen (30%) weten specifieke groepen goed te bereiken. Dit zijn vooral grote verenigingen. De meeste verenigingen (93%) hebben leden met een migratieachtergrond. Zes op de tien verenigingen hebben leden met een beperking en/of chronische aandoening (61%) en een derde heeft topsporttalenten op de club (34%). De Arnhemse sportverenigingen hebben gemiddeld 324 sportende leden en 45 niet-sportende leden. Buitensportverenigingen hebben gemiddeld meer sportende en niet-sportende leden dan binnensportverenigingen.

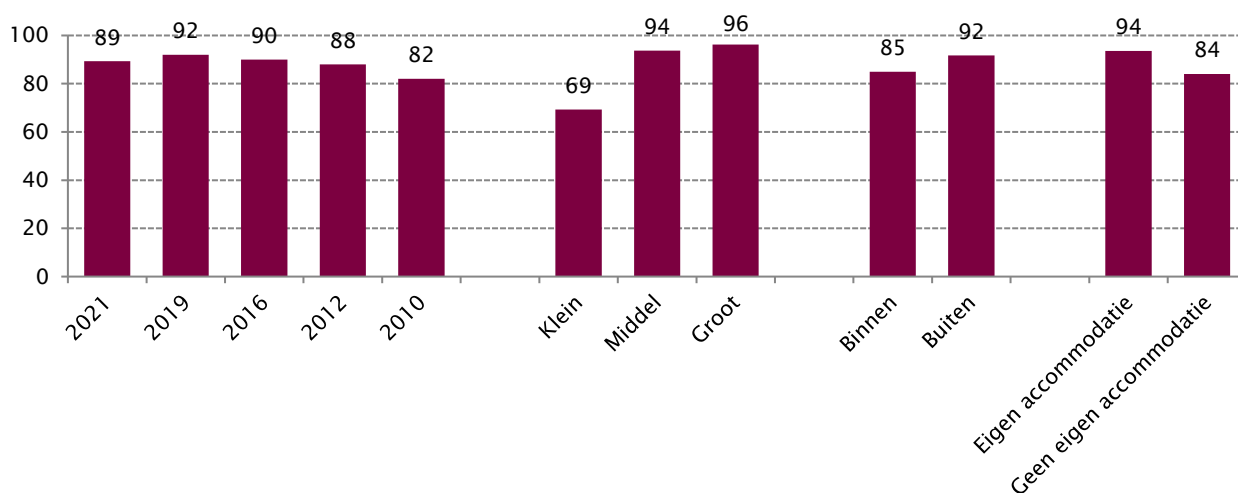
4.2 Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Figuur 4.1 Stellingen over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

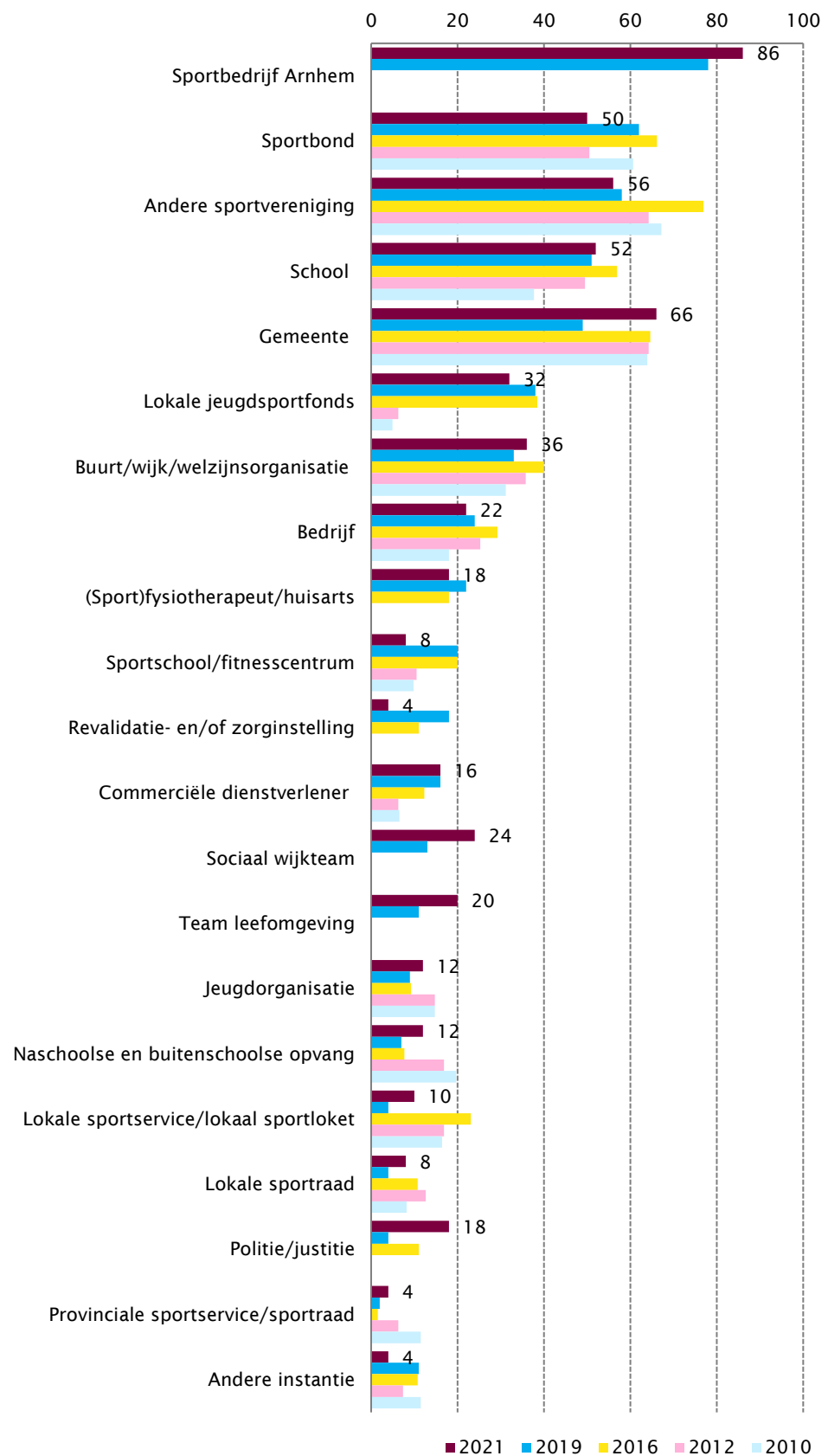

4.3 Samenwerking

Figuur 4.2 Aandeel sportverenigingen in de gemeente Arnhem dat samenwerkt met andere organisaties, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

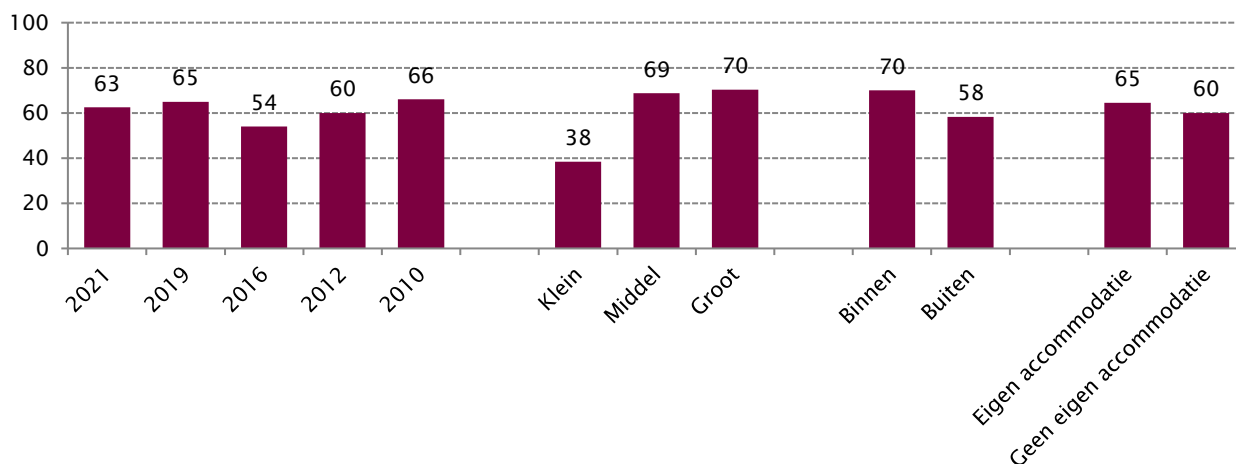

Figuur 4.3 Typen samenwerkingspartners bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal (in procenten van sportverenigingen die samenwerken, 2021 n=49, 2019 n=72, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

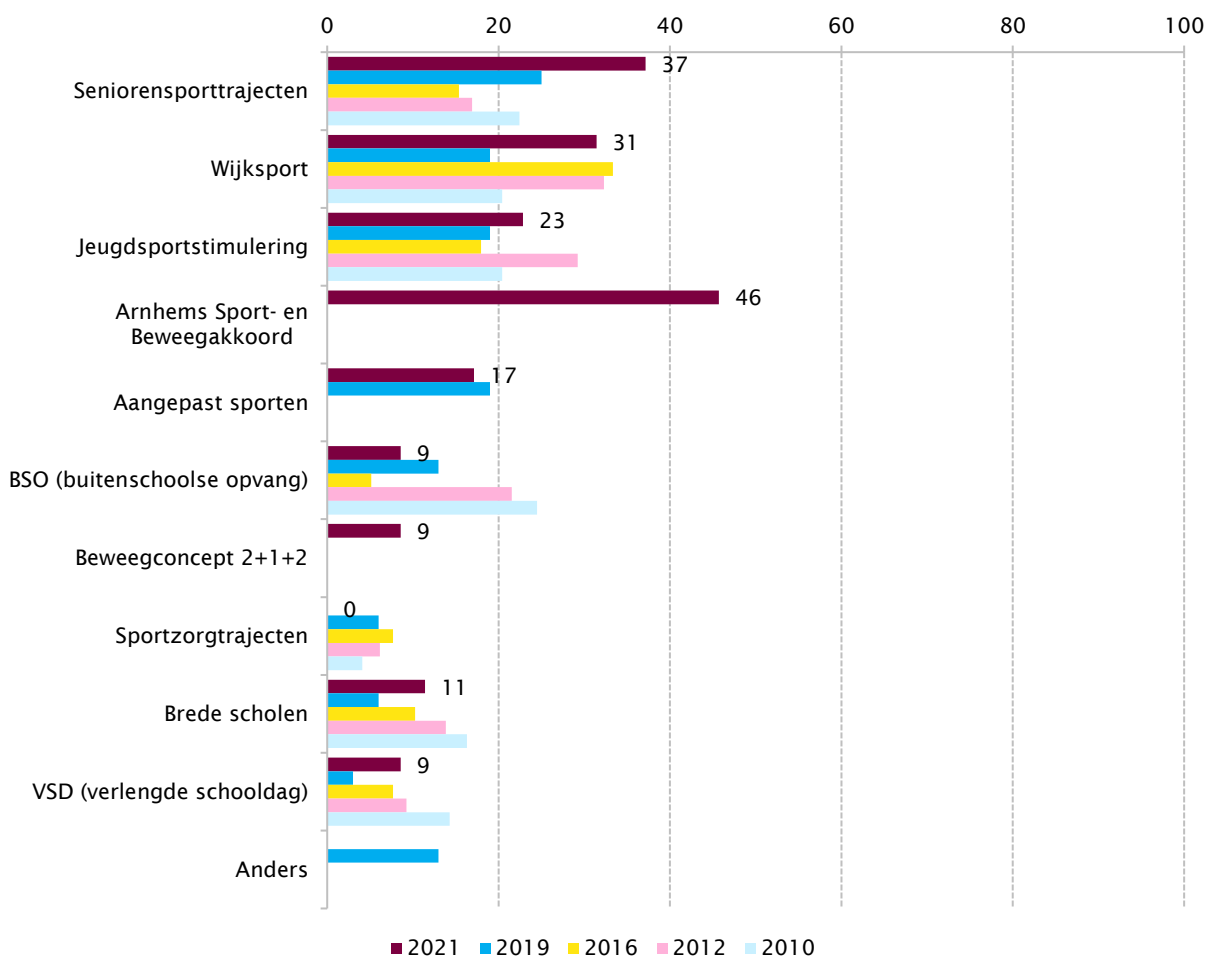

4.4 Betrokkenheid maatschappelijke activiteiten

Figuur 4.4 Aandeel sportverenigingen in de gemeente Arnhem dat betrokken is bij maatschappelijke activiteiten, uitgesplitst naar jaartal en soort in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

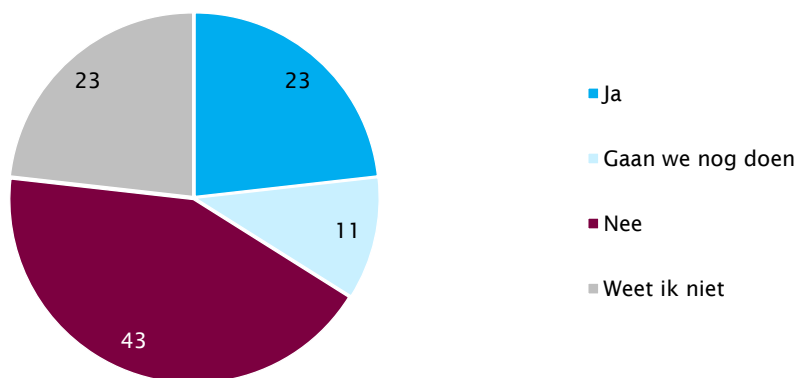
Figuur 4.5 Vorm van betrokkenheid bij maatschappelijke activiteiten van sportverenigingen in de gemeente Arnhem die betrokken zijn bij maatschappelijke activiteiten, uitgesplitst naar jaartal (in procenten verenigingen dat betrokken is, 2021 n=34, 2019 n=32, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

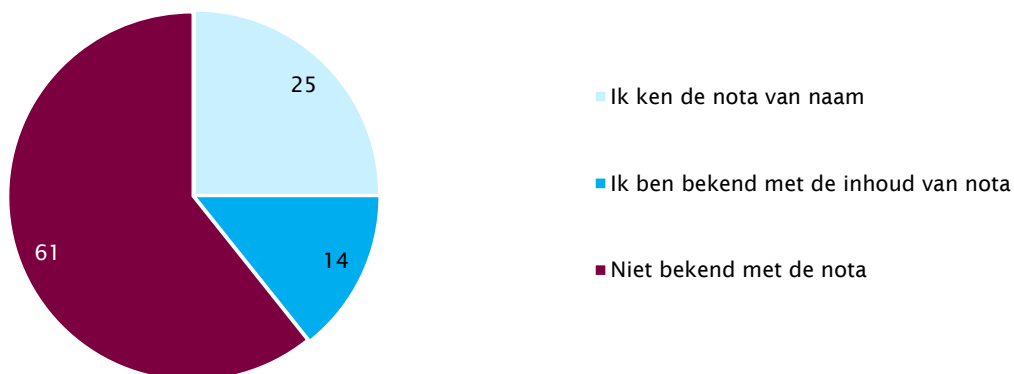
Figuur 4.6 Bekendheid met het Arnhems Sport- en Beweegakkoord bij sportverenigingen in 2021 (in procenten, n=56)

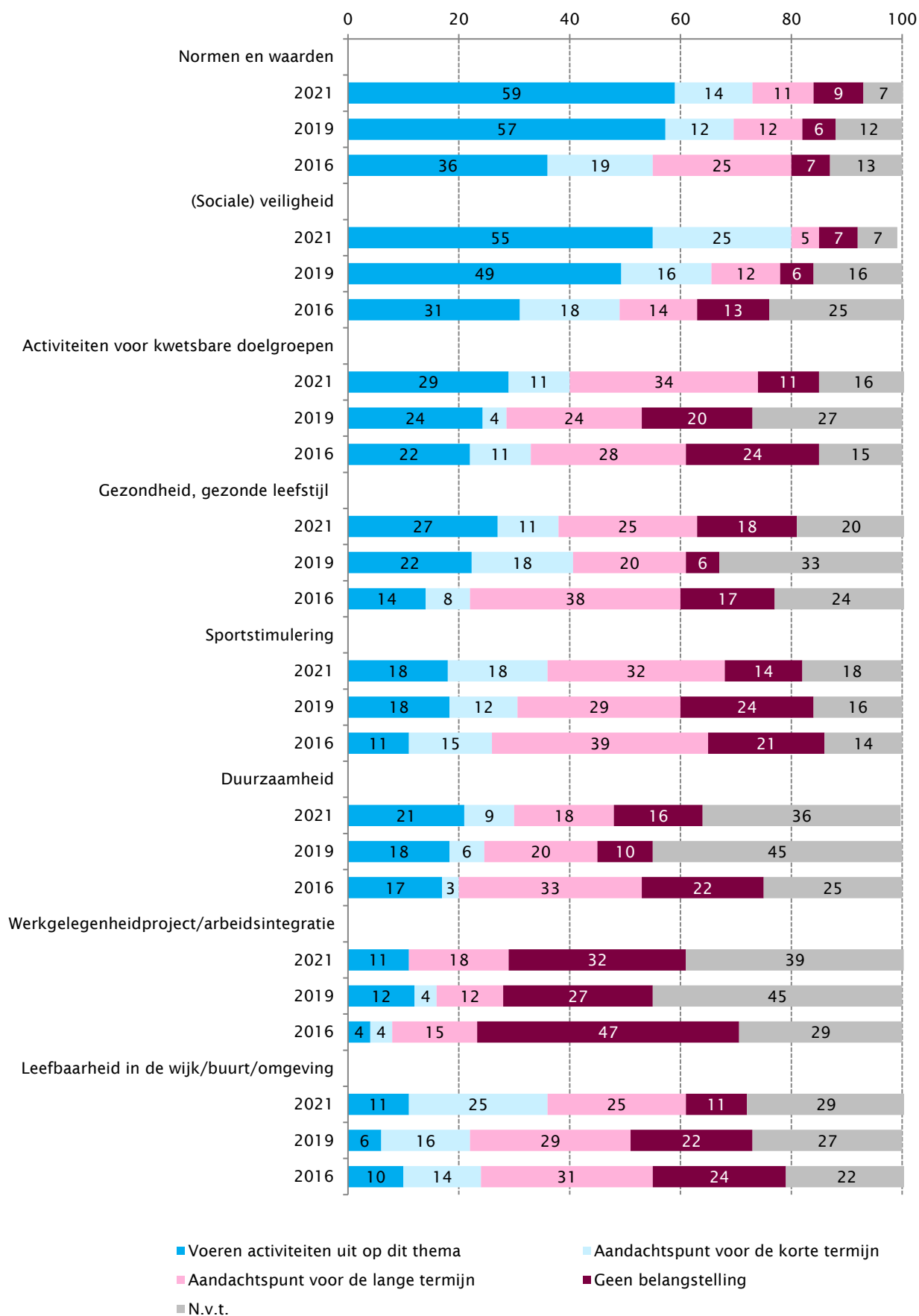
Figuur 4.7 Plan ingediend in het kader van de uitvoering van het Arnhems Sport- en Beweegakkoord (in procenten, n=56)

Figuur 4.8 Bekendheid met de nota Sport en Fit van de gemeente Arnhem bij sportverenigingen in 2021 (in procenten, n=56)

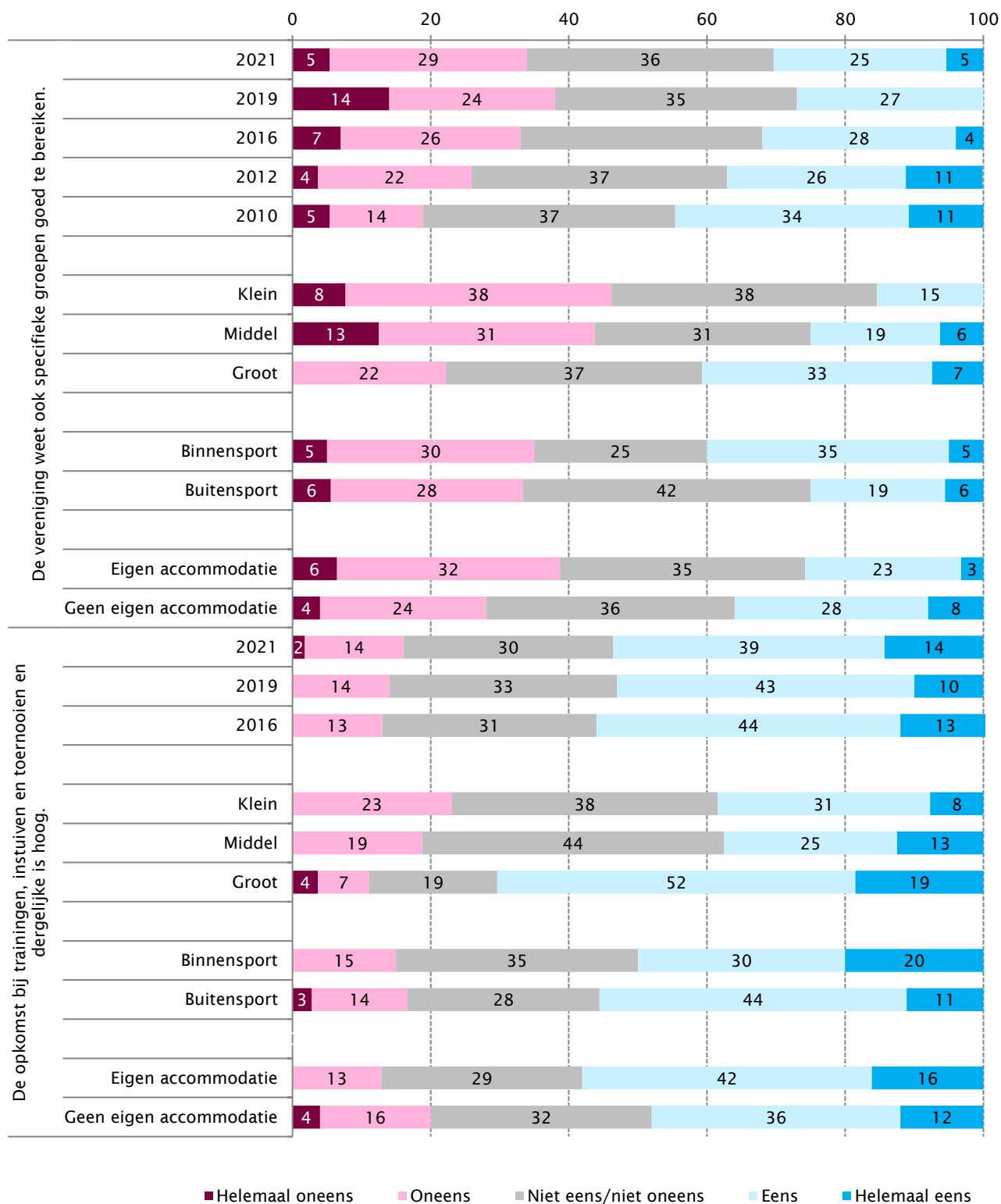

Figuur 4.9 Inzet op maatschappelijke thema's/projecten door sportverenigingen in Arnhem in 2021, 2019 en 2016 (in procenten, 2021=56, 2019 n=49, 2016 n=72)

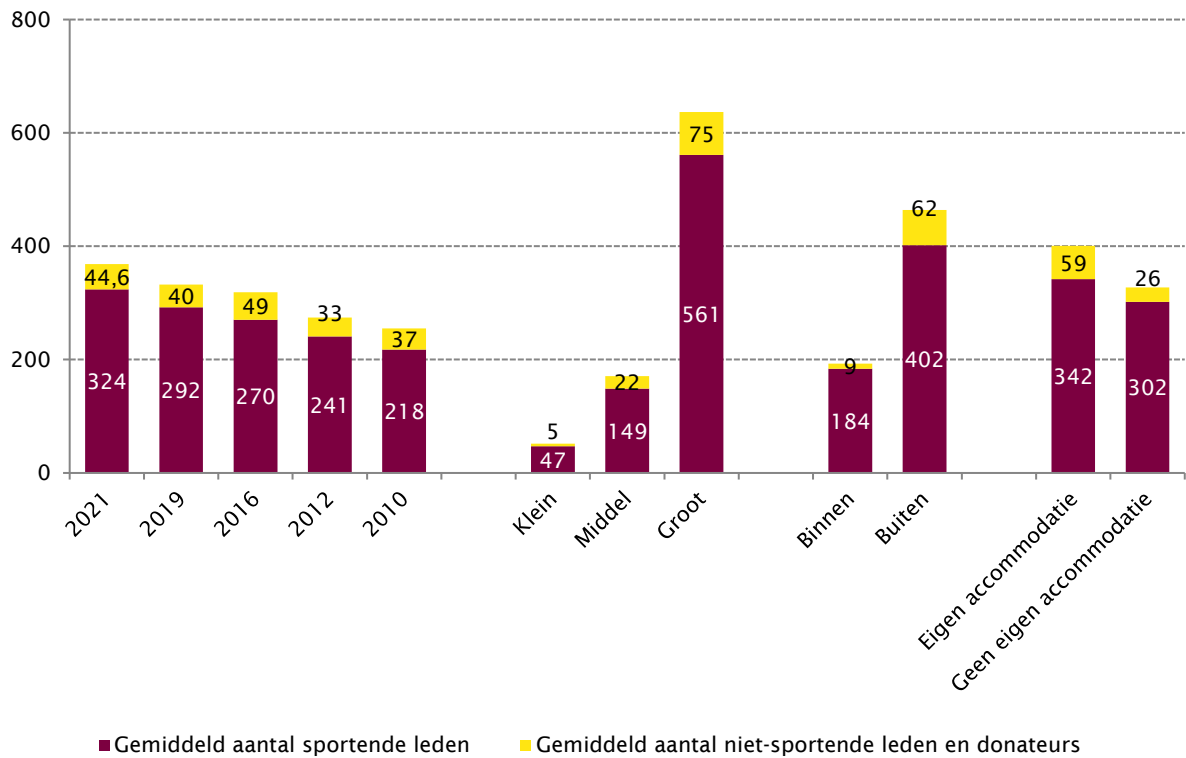

4.5 Samenstelling ledenbestand

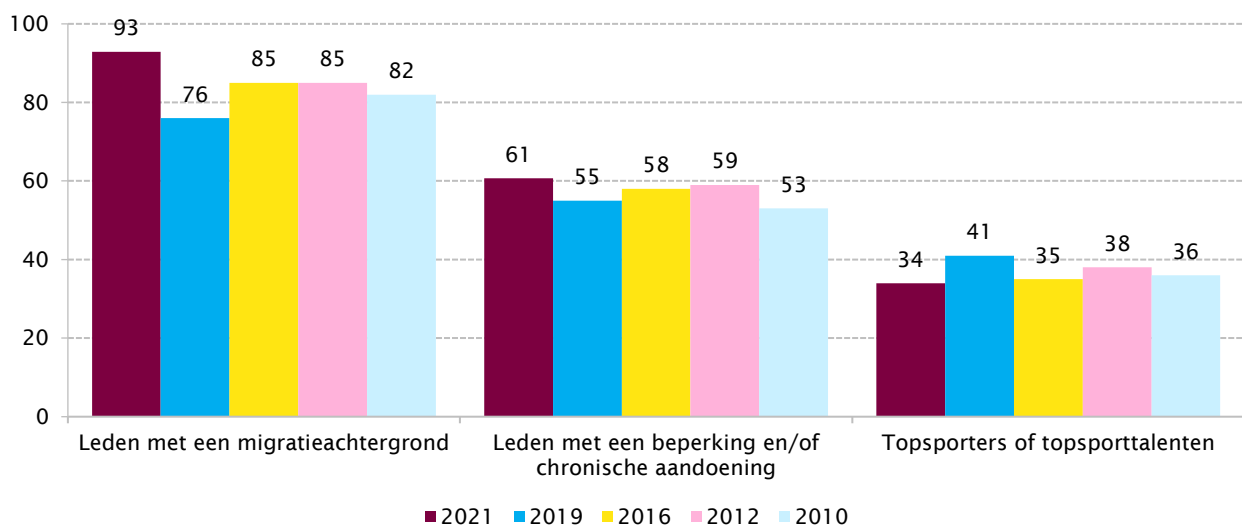
Figuur 4.10 Het bereiken van specifieke groepen door sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

Figuur 4.11 Verdeling sportende en niet-sportende leden sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in aantallen, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

Figuur 4.12 Aandeel sportverenigingen met specifieke groepen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

5. Actief vrijwilligersbeleid

5.1 Samenvatting

Visie op vrijwilligers

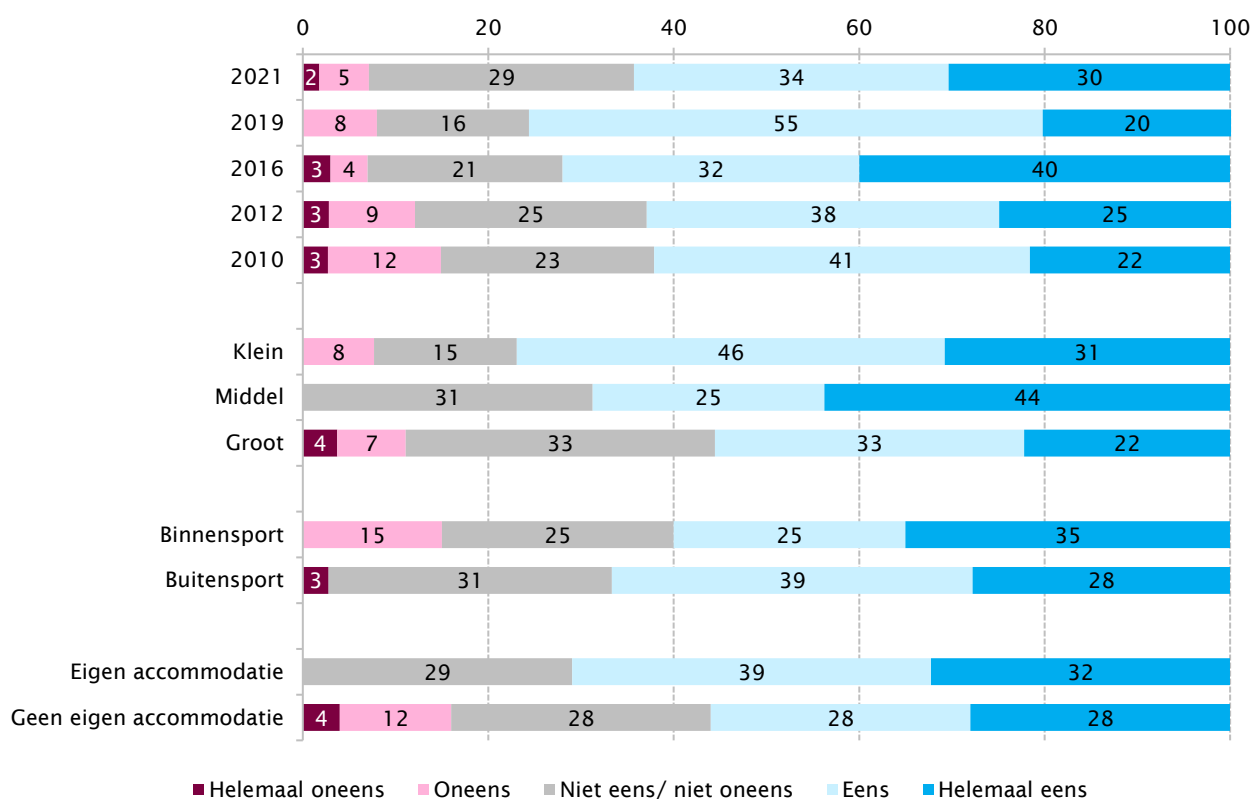
Bijna twee derde van de verenigingen in Arnhem (64%) is van mening dat de vereniging van vrijwilligers is en dat dat zo moet blijven. Dit zijn met name kleine en middelgrote verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie. 13 procent van de verenigingen heeft een actueel plan voor het omgaan met vrijwilligers en voert dat uit. Dit zijn overwegend kleine verenigingen en binnensportverenigingen. Landelijk hebben verenigingen minder vaak een plan (in ontwikkeling) dan in Arnhem.

Behoud en opleiding vrijwilligers

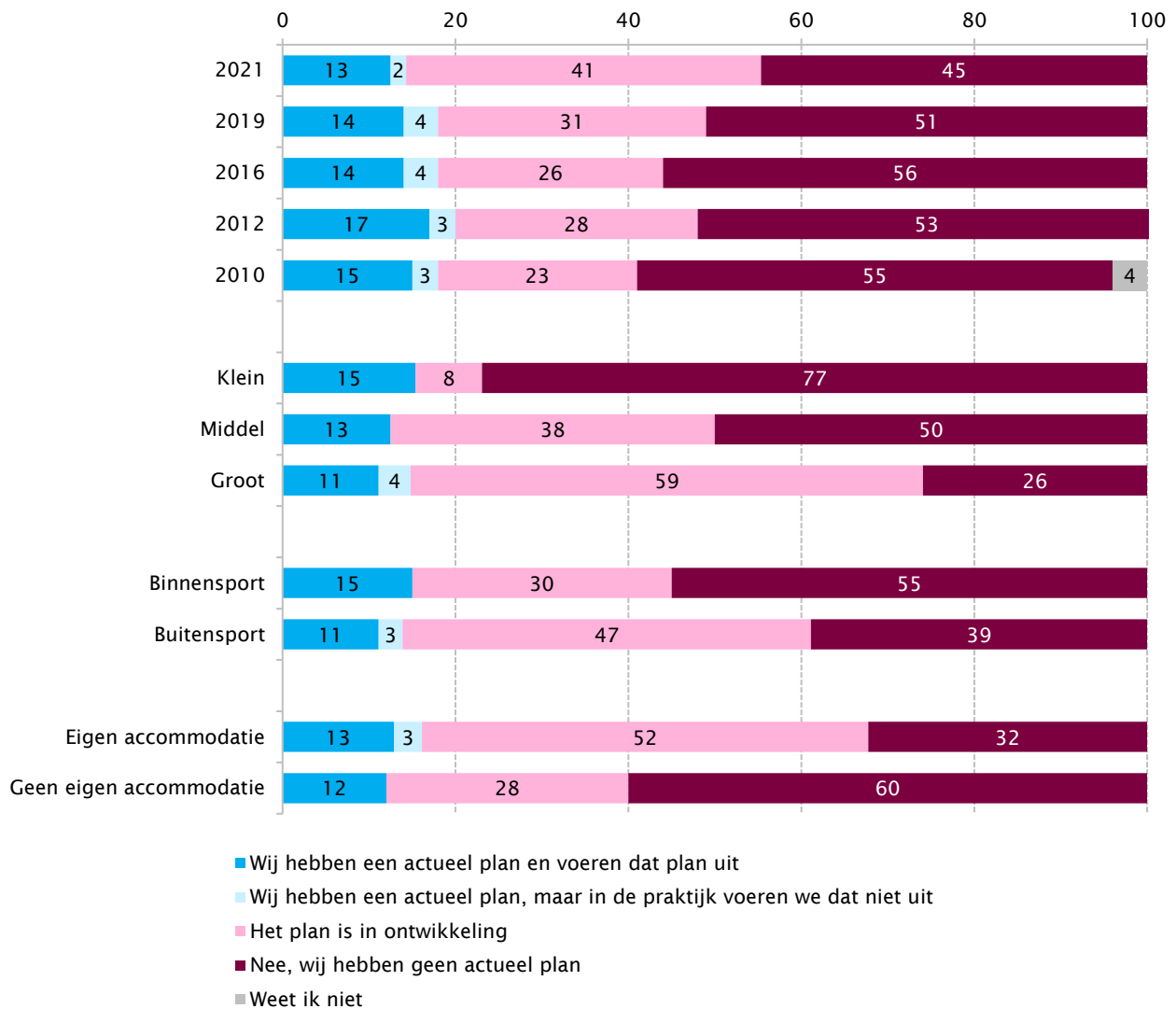
De belangrijkste maatregel van verenigingen om vrijwilligers te behouden is om vaak waardering uit te spreken voor de vrijwilligers (70%). Andere maatregelen zijn het geven van een jaarlijkse attentie (61%) of persoonlijke aandacht aan vrijwilligers (50%) en het aanbieden van scholingen en trainingen (50%). Het aandeel verenigingen dat een jaarlijkse attentie geeft, de vrijwilligers persoonlijke aandacht schenkt en/of hun scholing aanbiedt is toegenomen. De aandacht voor overbelasting lijkt af te nemen. Veel verenigingen (72%) besteden actief aandacht aan het organiseren of onder de aandacht brengen van workshops, trainingen en cursussen voor het vrijwillig kader. Met name grote verenigingen besteden hier aandacht aan. Twee derde van de verenigingen heeft budget (structureel (48%) of incidenteel (27%)) gereserveerd voor deskundigheidsbevordering van vrijwillig kader, trainers, docenten en arbitrage. Ten opzichte van eerdere jaren stellen verenigingen vaker budget ter beschikking.

5.2 Visie op vrijwilligers

Tabel 5.1 Stelling: ‘Dit is een vereniging van vrijwilligers en dat moet zo blijven’, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

Figuur 5.2 Vormen van vrijwilligersbeleid van sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

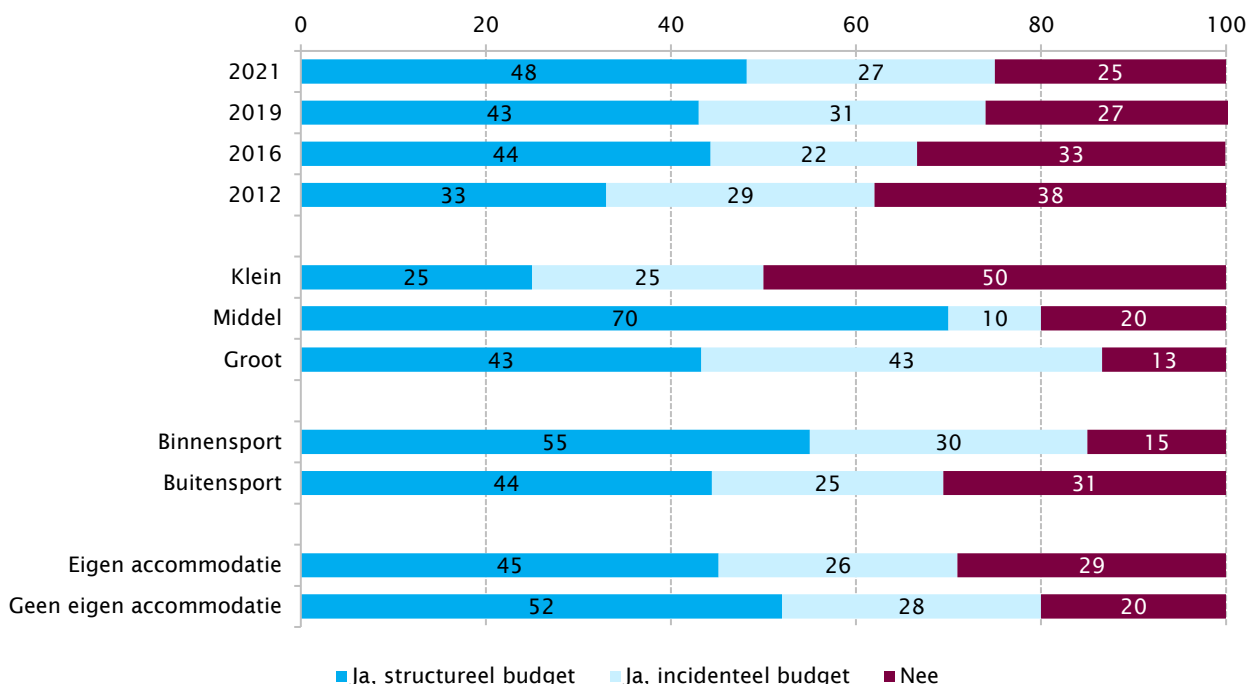

5.3 Behoud en opleiding vrijwilligers

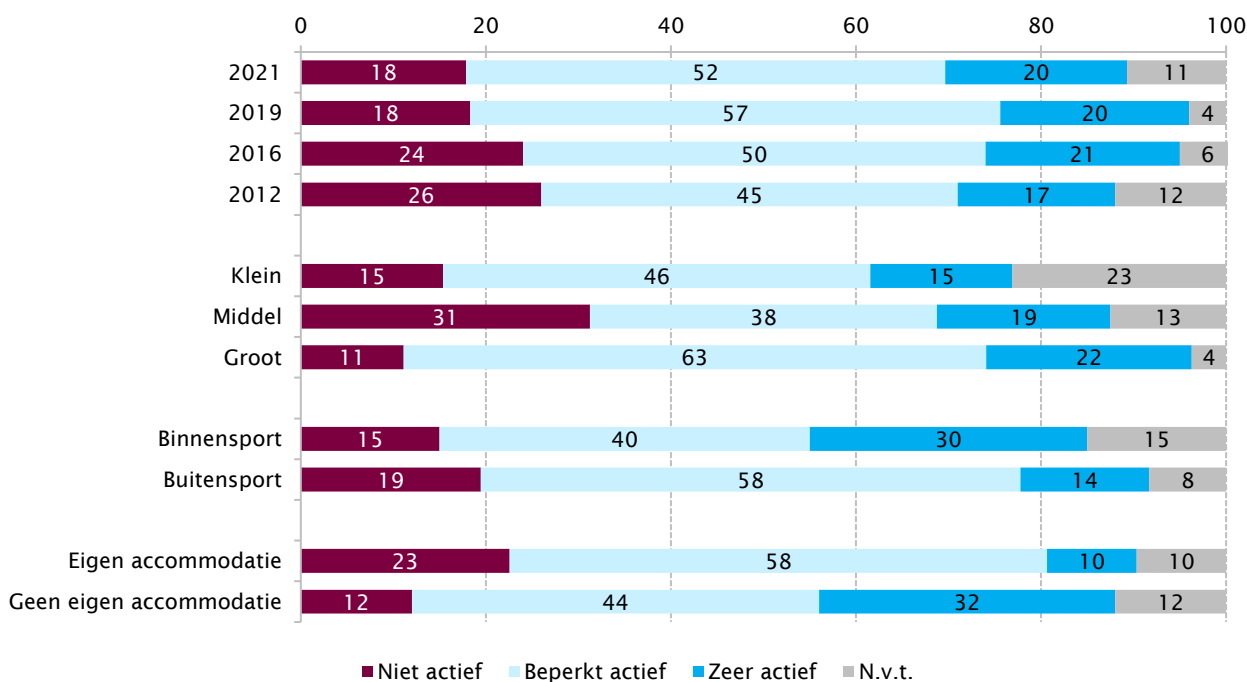
Figuur 5.3 Concrete maatregelen voor behoud van vrijwilligers van sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal (in procenten, meer antwoorden mogelijk, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

Figuur 5.4 Aanwezigheid budget voor aanbod voor deskundigheidsbevordering/opleiding van (vrijwillig) kader van sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108)

Figuur 5.5 Het promoten, onder de aandacht brengen of organiseren/aanbieden van opleidingen of workshops voor vrijwilligers/trainers/instructeurs, door sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108)

6. Vitaliteitsindex

De vitaliteit van de Arnhemse sportverenigingen wordt net als in 2019, 2016 en 2012 gemeten aan de hand van scores op vier criteria die samen de vitaliteitsindex vormen. De vier criteria zijn: (1) kwaliteit en continuïteit, (2) strategie, (3) maatschappelijk actief en (4) actief vrijwilligersbeleid (tabel 6.1).

Tabel 6.1 Criteria vitaliteitsindex

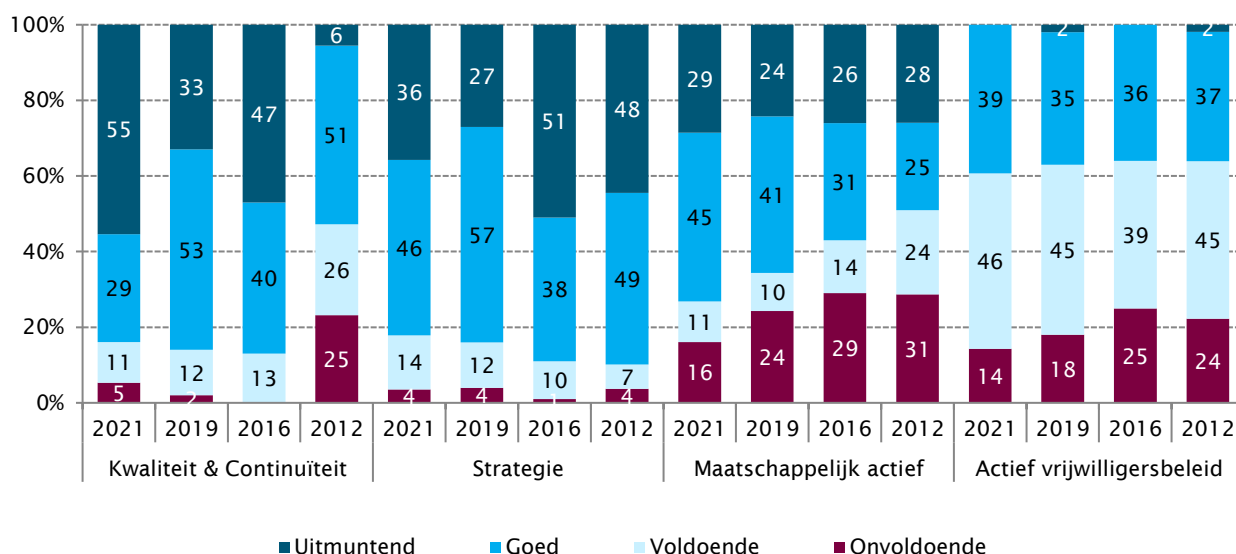
Criteria			
Kwaliteit & continuïteit	Strategie	Maatschappelijk actief	Actief vrijwilligersbeleid
• Jaarlijks positief financieel resultaat • Ruimte voor onverwachte uitgaven • Sportaanbod • Voldoende gecertificeerde trainers • Schaduwlijst vervangers • Vacatures/ knelpunten kader • Beschikbaarheid accommodatie • Kwaliteit accommodatie	• Jaarplan(ning) • Langetermijnvisie (missie/visie) • Financieel plan • Beleidsplannen, -doelstellingen & speerpunten • Transparante gezonde financiën	• Erkenning maatschappelijke functie • Sportwijs+8 • Samenwerking met partners/inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen	• Bewust actief op behoud vrijwilligers • Opleiding & werving • Vrijwilligersplan aanwezig • Voldoende vrijwilligers

6.1 Vitaliteitscriteria

Op elk van de vier criteria kan een vereniging onvoldoende, voldoende, goed of uitmuntend scoren. De Arnhemse sportverenigingen scoren gemiddeld het hoogst op het criterium kwaliteit en continuïteit en het criterium strategie. De helft van de verenigingen (55%) scoort uitmuntend op het criterium kwaliteit en continuïteit. 5 procent scoort hierop onvoldoende (figuur 6.1). Op het criterium strategie scoort 36 procent uitmuntend. Op de criteria maatschappelijke activiteit en actief vrijwilligersbeleid scoren verenigingen beduidend minder hoog. 16 procent van de verenigingen in de gemeente Arnhem is onvoldoende maatschappelijk actief en 14 procent scoort onvoldoende op het gebied van actief vrijwilligersbeleid.

Wanneer de score van de verenigingen wordt vergeleken met eerdere jaren, valt op dat het aandeel verenigingen dat onvoldoende maatschappelijk actief is afneemt en het aandeel verenigingen dat goed scoort toeneemt. Ook het aandeel verenigingen dat onvoldoende scoort op actief vrijwilligersbeleid neemt af, terwijl het aandeel verenigingen dat voldoende scoort licht toeneemt.

Figuur 6.1 Verdeling scores op vitaliteitscriteria sportverenigingen in de gemeente Arnhem in 2012–2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108)

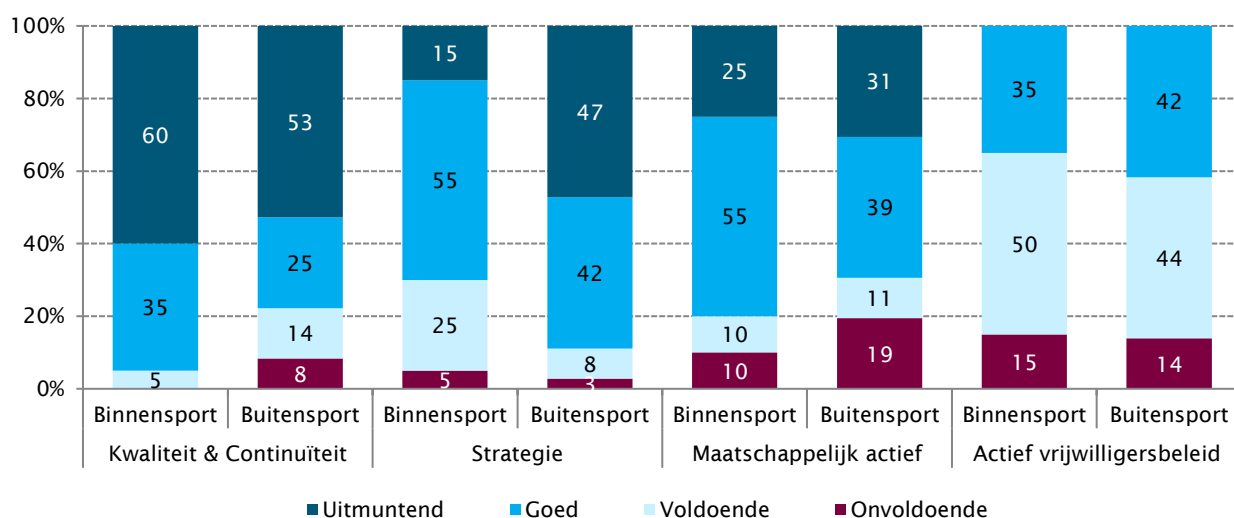
Door de scores op de verschillende criteria bij elkaar op te tellen, kan een totaalscore op de vitaliteitsindex worden berekend. In totaal zijn 24 punten te behalen, een score van 100 procent. De gemiddelde totaalscore van de Arnhemse verenigingen is 74 procent van het totale aantal te behalen punten op de vitaliteitsindex (tabel 6.2). Dit is een lichte toename ten opzichte van 2019, 2016 en 2012. Hierbij moet er rekening mee worden gehouden dat de samenstelling van de onderzoeksgroep licht afwijkt van eerdere jaren en dat grote verenigingen en verenigingen met buitensporten licht zijn oververtegenwoordigd in vergelijking met de populatie. Middelgrote (101-250 leden) en grote verenigingen (> 250 leden) scoren gemiddeld hoger dan kleine verenigingen (≤ 100 leden).

Tabel 6.2 Gemiddelde procentuele score op de vitaliteitsindex sportverenigingen in de gemeente Arnhem in 2012–2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108)

	Jaar				Soort sport		Grootte vereniging			Eigen accommodatie	
	2021	2019	2016	2012	Binnen	Buiten	Klein	Middel	Groot	Ja	Nee
Totaal	74	70	65	56	72	75	64	74	79	76	72

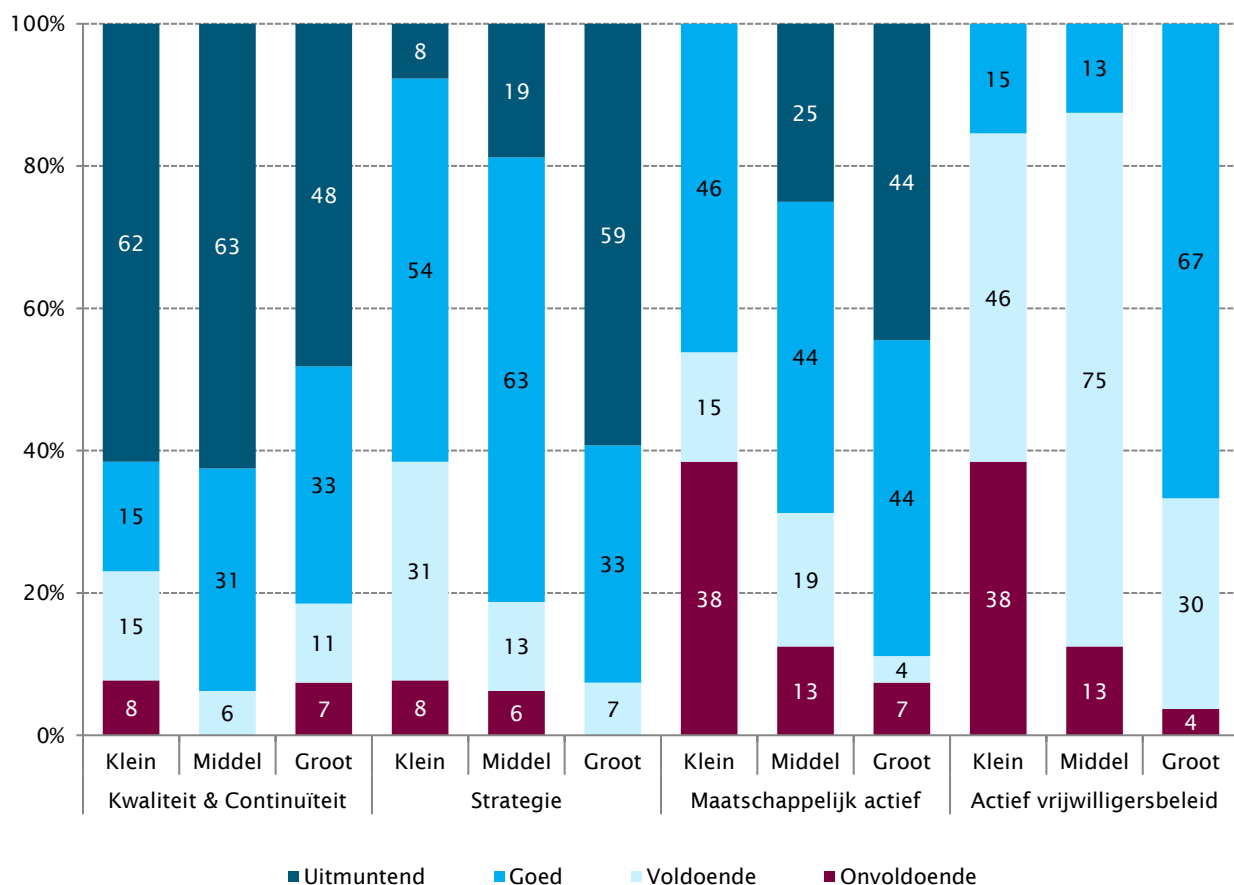
Kijken we naar de verschillen tussen verenigingen met binnen- en buitensporten (figuur 6.2), dan valt op dat de Arnhemse buitensportverenigingen vaker onvoldoende scores op de criteria maatschappelijke activiteit en kwaliteit en continuïteit.

Figuur 6.2 Verdeling scores op vitaliteitscriteria Arnhemse sportverenigingen in 2021, uitgesplitst naar binnen- en buitensport (in procenten, n=56)

Wanneer de vitaliteit van de Arnhemse sportverenigingen wordt uitgesplitst naar de grootte van de vereniging, zijn grotere verschillen te zien (figuur 6.3). Kleine sportverenigingen in Arnhem (≤ 100 leden) scoren gemiddeld lager op alle aspecten van vitaliteit. Wat opvalt is dat twee vijfde van de kleine sportverenigingen in Arnhem (≤ 100 leden) onvoldoende maatschappelijk actief is en onvoldoende scoort op het gebied van actief vrijwilligersbeleid.

Figuur 6.3 Verdeling scores op vitaliteitscriteria Arnhemse sportverenigingen in 2021, uitgesplitst naar grootte sportvereniging (in procenten, n=56)

6.2 Vitaliteitsindex

Door de scores van sportverenigingen op de vier criteria te combineren kan de plaats van een vereniging in een van vier segmenten worden bepaald: (1) de basissportvereniging, (2) de gezonde sportvereniging, (3) de vitale sportvereniging of (4) de vitale en maatschappelijk betrokken sportvereniging. In tabel 6.3 wordt de indeling met bijbehorende score weergegeven.

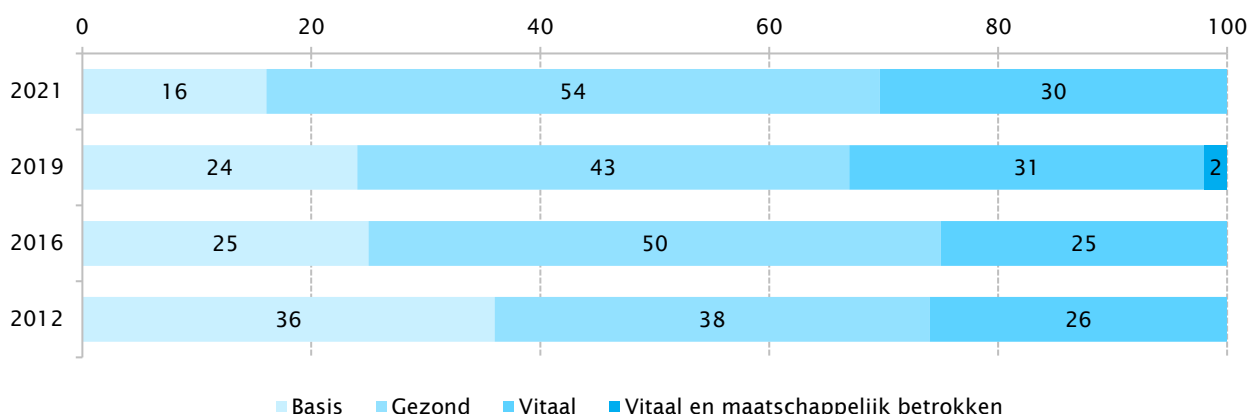
Tabel 6.3 Indeling segmenten vitaliteit

Segment	Aspecten	Minimale score
De basissportvereniging		
De gezonde sportvereniging	1. Kwaliteit & continuïteit 2. Strategie 3. Maatschappelijk actief 4. Actief vrijwilligersbeleid	1. Voldoende 2. Voldoende 3. Onvoldoende 4. Voldoende
De vitale sportvereniging	1. Kwaliteit & continuïteit 2. Strategie 3. Maatschappelijk actief 4. Actief vrijwilligersbeleid	1. Goed 2. Goed 3. Voldoende 4. Goed
De vitale en maatschappelijk betrokken sportvereniging	1. Kwaliteit & continuïteit 2. Strategie 3. Maatschappelijk actief 4. Actief vrijwilligersbeleid	1. Goed 2. Uitmuntend 3. Goed 4. Uitmuntend

Op basis van deze indeling behoort ongeveer 16 procent van de Arnhemse sportverenigingen tot het segment basissportvereniging (figuur 6.4). Ongeveer de helft van de verenigingen is gezond en drie op de tien zijn vitaal. De vitaliteit van de Arnhemse sportverenigingen is ten opzichte van eerdere jaren licht toegenomen. Het aandeel basisverenigingen is kleiner en het aandeel gezonde verenigingen groter dan in voorgaande jaren.

Geen enkele vereniging kan als vitaal en maatschappelijk betrokken worden bestempeld. Een belangrijke oorzaak is dat geen enkele vereniging uitmuntend scoort op het criterium ‘actief vrijwilligerswerk’, waardoor verenigingen niet in aanmerking komen voor dit segment. Kijkend naar de achtergrondkenmerken van de verenigingen, behoren kleine verenigingen vaker tot het segment basisvereniging dan middelgrote en grote verenigingen (tabel 6.4). Grote verenigingen zijn vaker vitaal.

Figuur 6.4 Indeling Arnhemse sportverenigingen naar vitaliteit in 2012–2021 (in procenten, 2012 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108)

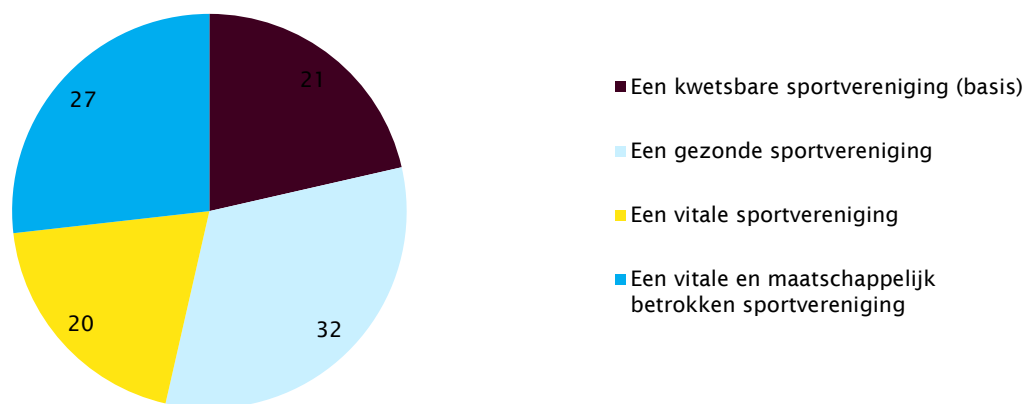

Tabel 6.4 Achtergrondkenmerken segmenten in 2021 (in procenten, n=56)

	Grootte vereniging			Soort sport		Eigen accommodatie	
	Klein	Middel	Groot	Binnensport	Buitensport	Ja	Nee
Basis	38	13	7	15	17	10	24
Gezond	62	75	37	55	53	58	48
Vitaal	-	13	56	30	31	32	28
Vitaal en maatschappelijk	-	-	-	-	-	-	-

Naast de indeling in segmenten op basis van het scoringsmodel zijn de bestuurders van de Arnhemse sportverenigingen gevraagd in welk segment zij hun vereniging zouden plaatsen. Hieruit valt op dat verenigingen zichzelf meer maatschappelijk betrokken voelen dan op basis van het scoringsmodel is geconcludeerd. Ongeveer een kwart van de verenigingen vindt zichzelf een vitale en maatschappelijk betrokken sportvereniging. De meeste bestuurders beschrijven hun vereniging als een gezonde sportvereniging. Eén op de vijf verenigingsbestuurders beschrijft hun sportvereniging als een kwetsbare sportvereniging (basis).

Figuur 6.5 Indeling Arnhemse sportverenigingen naar eigen inschatting vitaliteit in 2021 (in procenten, n=56)

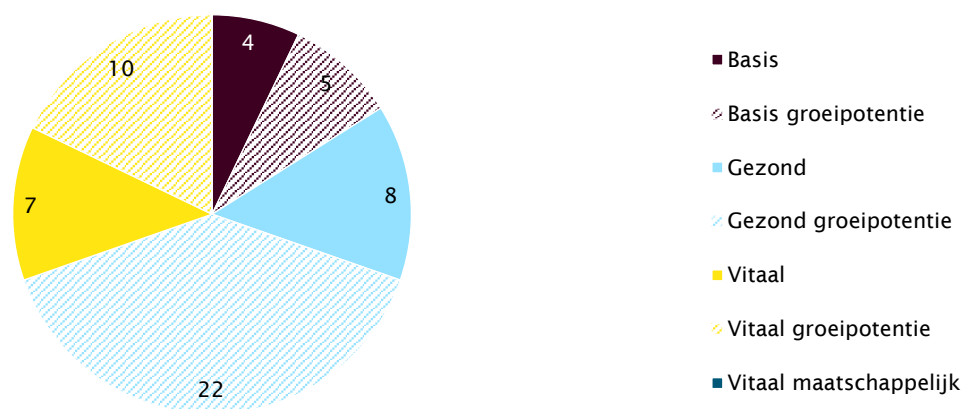
6.3 Groeipotentieel Arnhemse sportverenigingen

Verenigingen die op basis van één criterium niet in een hoger segment worden ingedeeld, kunnen worden gedefinieerd als verenigingen met groeipotentieel. Deze verenigingen kunnen namelijk naar het volgende segment doorstromen wanneer de score op één criterium verbetert. Daarbij moet worden opgemerkt dat niet is gekeken naar in hoeverre het voor verenigingen haalbaar is om de verschillende aspecten die binnen een criterium vallen te realiseren.

De meeste verenigingen in Arnhem hebben op basis van deze methode groeipotentieel (figuur 6.6). Binnen het segment basisverenigingen kan ongeveer de helft doorgroeien naar het segment gezonde vereniging wanneer de score op één criterium verbetert. Voor vier verenigingen is dat op het criterium actief vrijwilligersbeleid en voor één vereniging op het criterium kwaliteit en continuïteit. Binnen het segment gezonde vereniging schuiven 22 van de 30 verenigingen door naar het segment vitale verenigingen wanneer voor achttien verenigingen de score op het criterium actief vrijwilligersbeleid verbetert, voor twee verenigingen het criterium kwaliteit en continuïteit verbetert en voor twee het criterium maatschappelijke activiteiten verbetert. Tot slot hebben tien van de zeventien vitale verenigingen potentieel om door te groeien naar het segment vitale en maatschappelijke vereniging als de score op het criterium actief vrijwilligersbeleid verbetert.

Kortom, het criterium actief vrijwilligersbeleid is het criterium dat binnen het vitaliteitsmodel voor verenigingen het meeste groeipotentieel biedt. In vrijwel alle segmenten biedt dit criterium de verenigingen perspectief om door te groeien.

Figuur 6.6 Groeipotentie van Arnhemse sportverenigingen in 2021 (in aantallen, n=56)

7. Verenigingsondersteuning

Bekendheid en gebruik

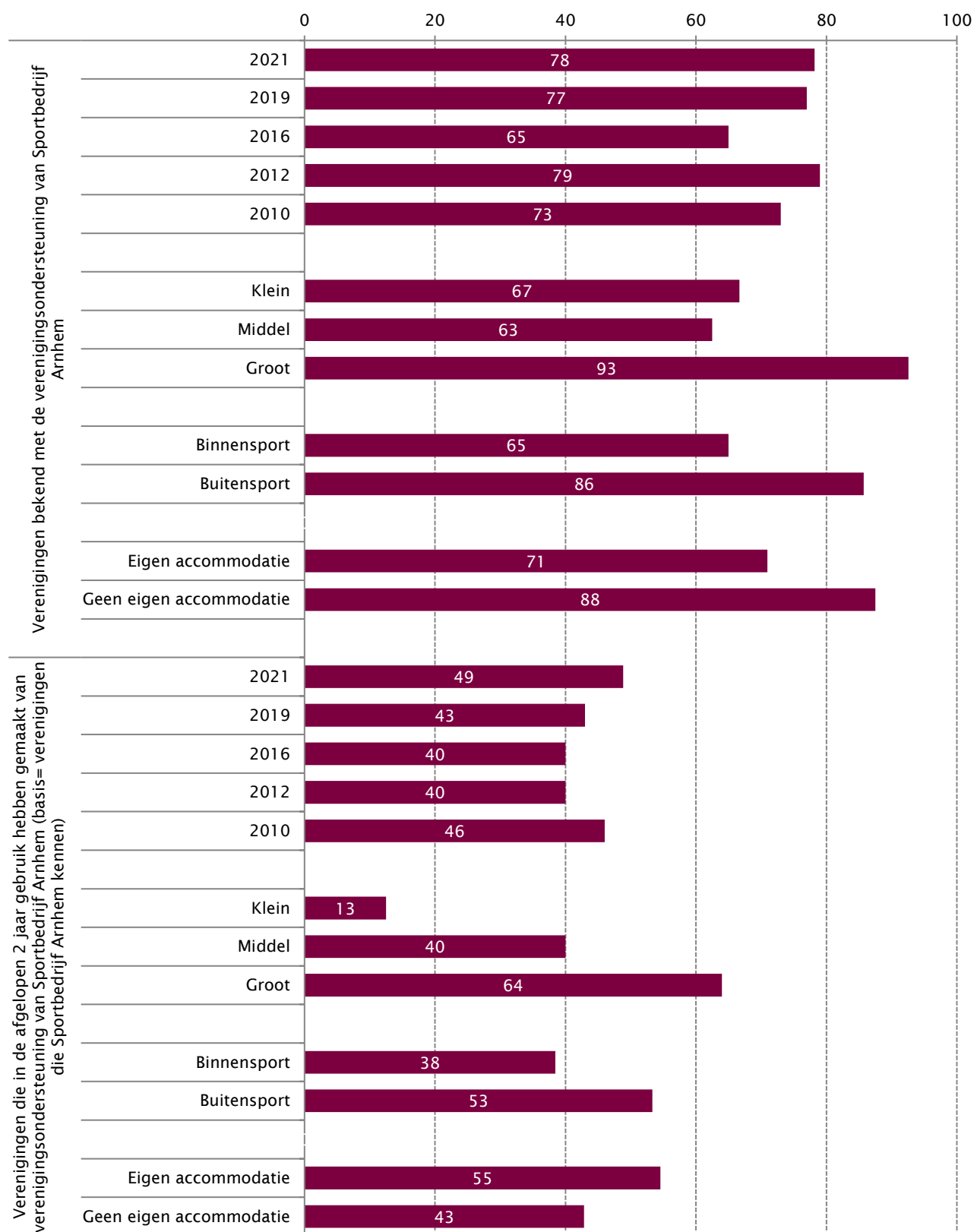
Drie kwart van de sportverenigingen in Arnhem (78%) is bekend met de verenigingsondersteuning van Sportbedrijf Arnhem. Grote verenigingen (93%), buitensportverenigingen (86%) en verenigingen met een eigen accommodatie (88%) zijn het vaakst bekend met de verenigingsondersteuning van het sportbedrijf. De helft van de verenigingen die ermee bekend zijn, heeft in de afgelopen twee jaren gebruikgemaakt van de verenigingsondersteuning van het sportbedrijf. Kleine verenigingen hebben er het minst gebruik van gemaakt. De belangrijkste reden dat verenigingen geen gebruik van verenigingsondersteuning maken, is dat er in de afgelopen twee jaar geen behoefte was aan dergelijke dienstverlening.

Ondersteuningsbehoefte

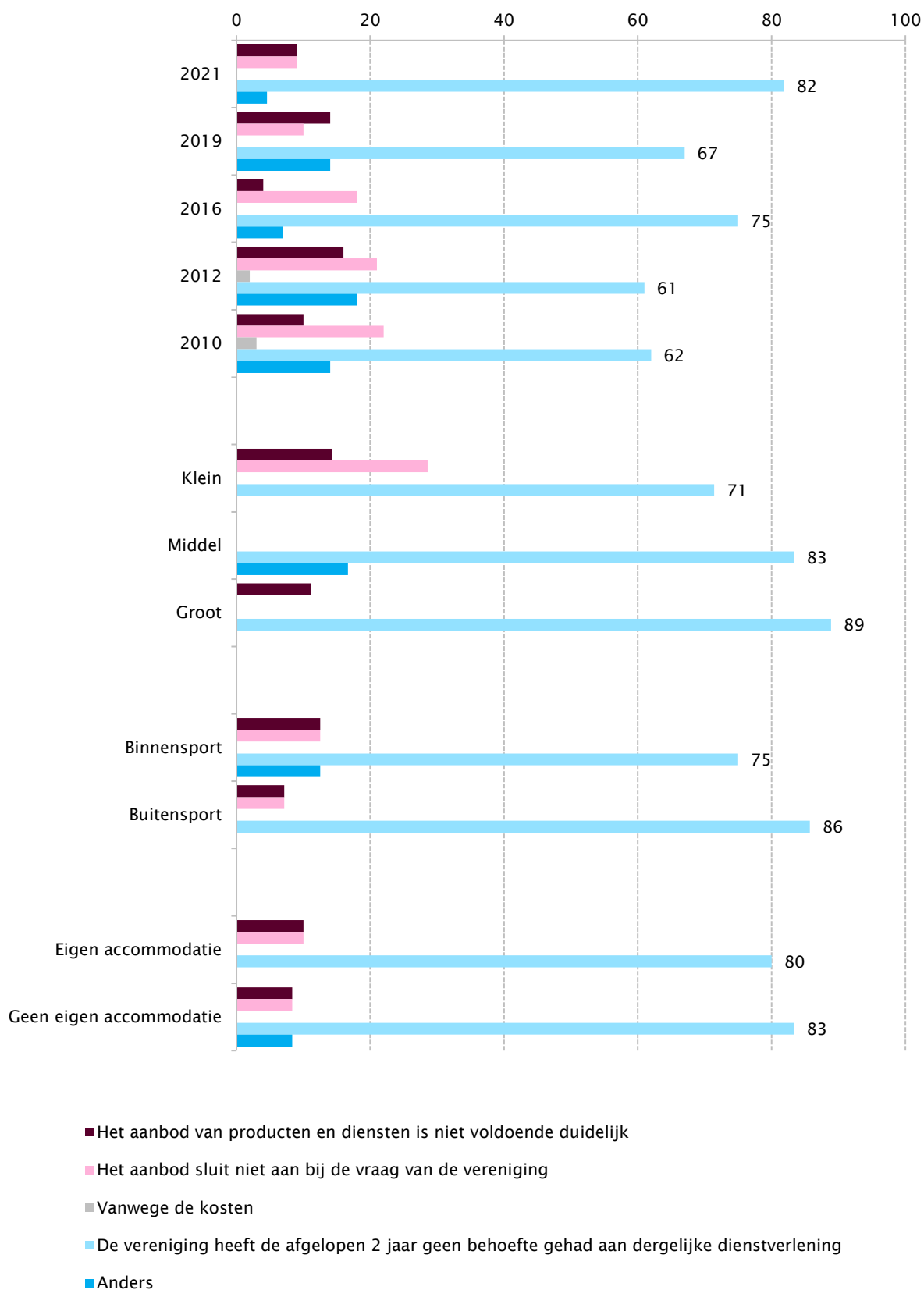
Een meerderheid van de Arnhemse sportverenigingen (82%) geeft aan op één of meer taakgebieden professionele ondersteuning te kunnen gebruiken. De belangrijkste ondersteuningsgebieden zijn financiën en subsidies (36%), werving en behoud van leden (36%) en scholing en bijscholing van kader (33%). Dat verenigingen meer ondersteuning kunnen gebruiken op het gebied van financiën, leden en kader komt overeen met de knelpunten die zij voornamelijk op deze gebieden ervaren (zie hoofdstuk 3).

7.1 Bekendheid en gebruik verenigingsondersteuning

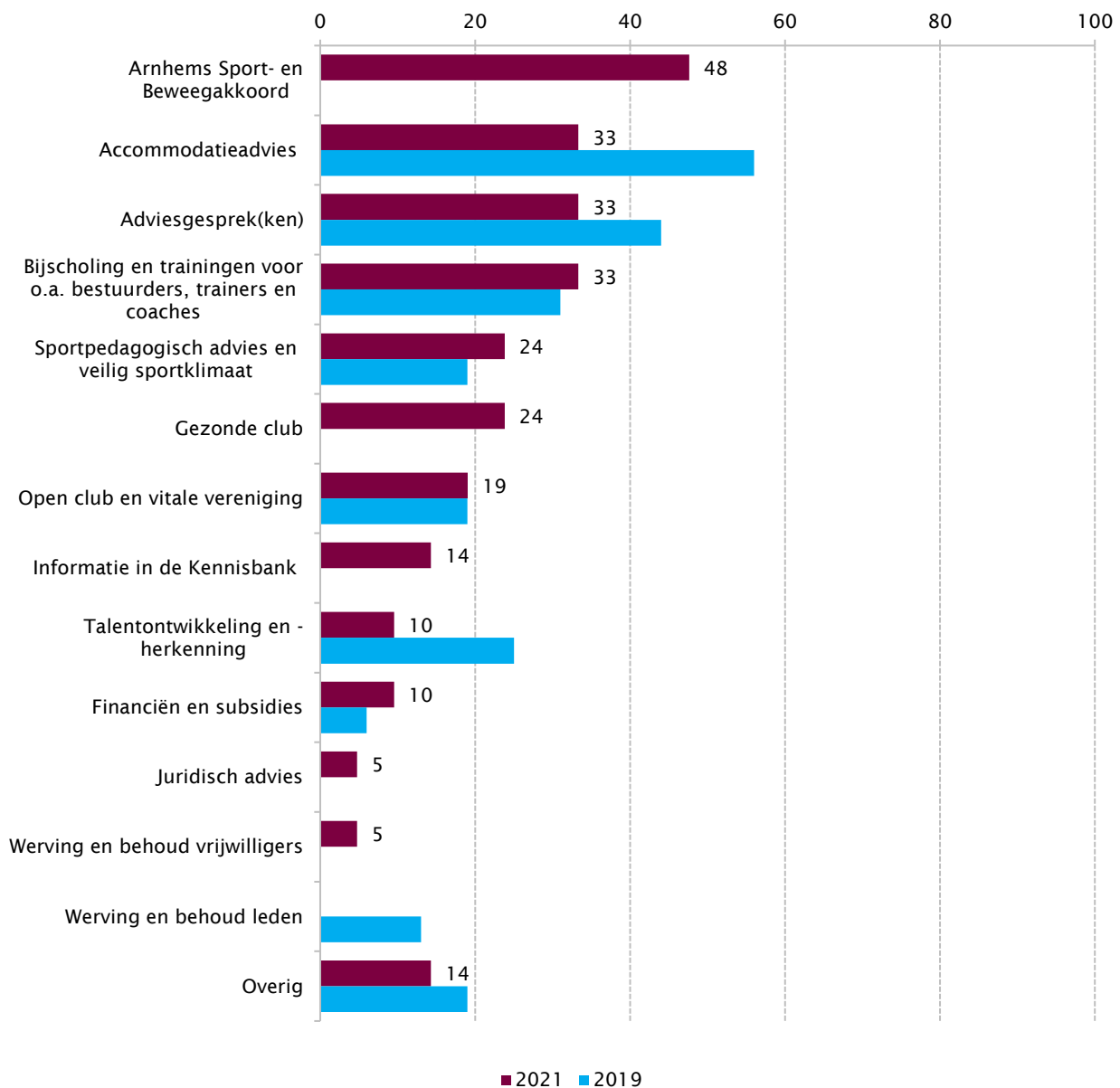
Figuur 7.1 Bekend zijn met en gebruikmaken van de diensten van Sportbedrijf Arnhem door sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

Figuur 7.2 Redenen dat geen gebruik is gemaakt van de diensten van Sportbedrijf Arnhem door sportverenigingen in de gemeente Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging in 2021 (in procenten van verenigingen die geen gebruik hebben gemaakt, 2021 n=22, 2019 n=22, 2016 n=72, 2012 n=108, 2010 n=74)

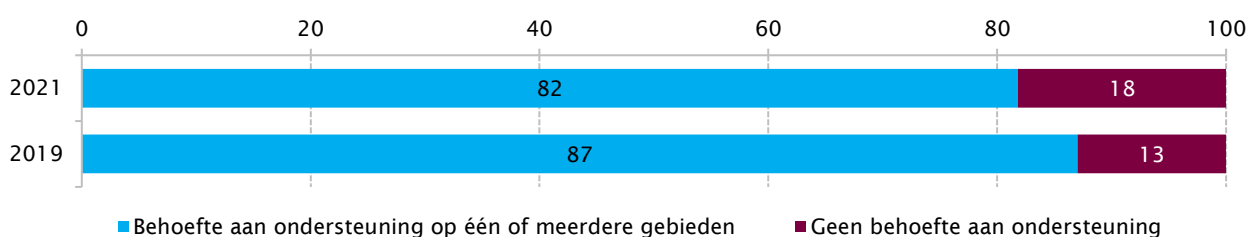

Figuur 7.3 Afname diensten van Sportbedrijf Arnhem in de afgelopen twee jaar door sportverenigingen in Arnhem in 2021 (n=21) en 2019 (n=16) (in procenten van verenigingen die gebruik hebben gemaakt van diensten)

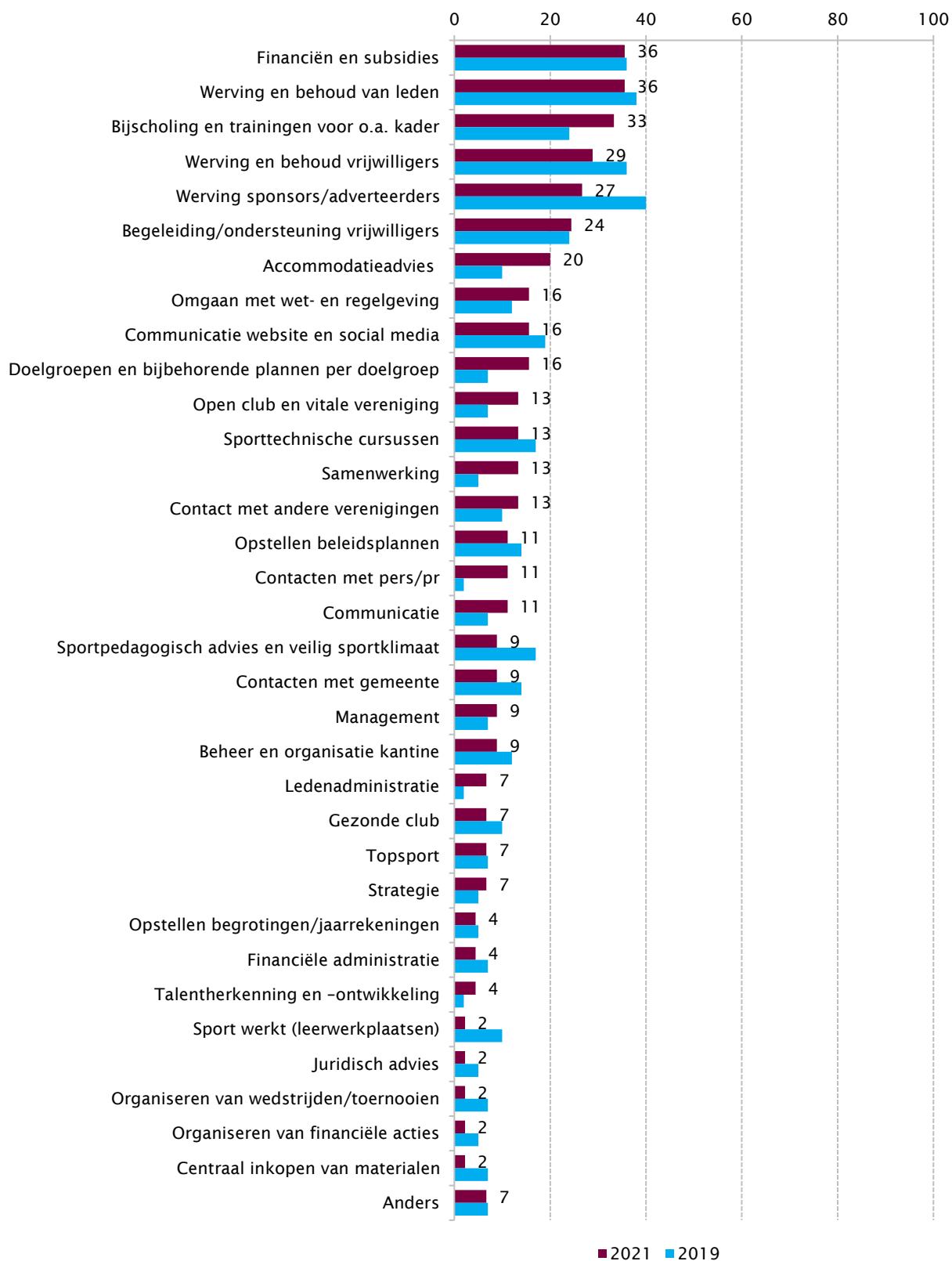

7.2 Ondersteuningsbehoefte

Figuur 7.4 Behoefte aan professionele ondersteuning van sportverenigingen in de gemeente Arnhem in 2021 (n=56) en 2019 (n=49) (in procenten)

Figuur 7.5 Taakgebieden waarop sportverenigingen in de gemeente Arnhem professionele ondersteuning wensen in 2021 (n=46) en 2019 (n=43) (in procenten van verenigingen met behoefte aan ondersteuning)

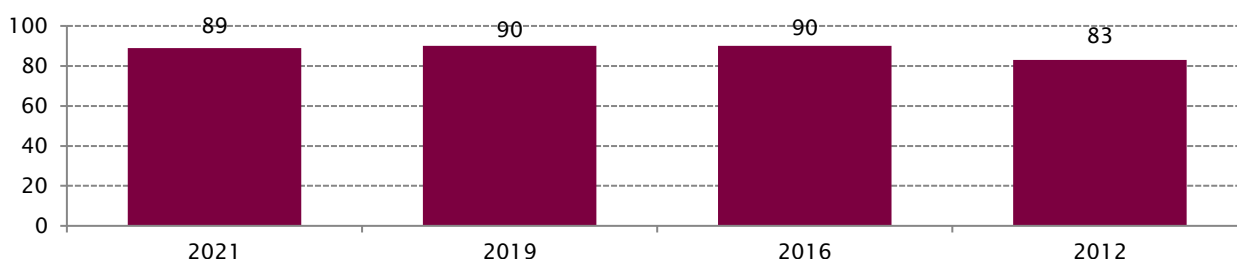

8. Veilig sport- en beweegklimaat

8.1 Preventie

De meeste Arnhemse sportverenigingen (89%) hanteren maatregelen gericht op preventie van onwenselijk gedrag (figuur 8.1). Dit is vergelijkbaar met eerdere jaren. De Arnhemse sportverenigingen die aangeven beleid te voeren tegen onwenselijk gedrag, hanteren het vaakst huisregels (78%), gedragsregels (73%) en/of een gedragscode (63%). Ten opzichte van 2019 geven meer verenigingen aan een gedragscode, een klachtenregeling en/of een eigen tuchtreglement te hebben.

Figuur 8.1 Aandeel Arnhemse sportverenigingen met beleid op papier omtrent onwenselijk gedrag, uitgesplitst naar jaartal (in procenten, 2021 n=56, 2019 n=49, 2016 n=72, 2012 n=108)

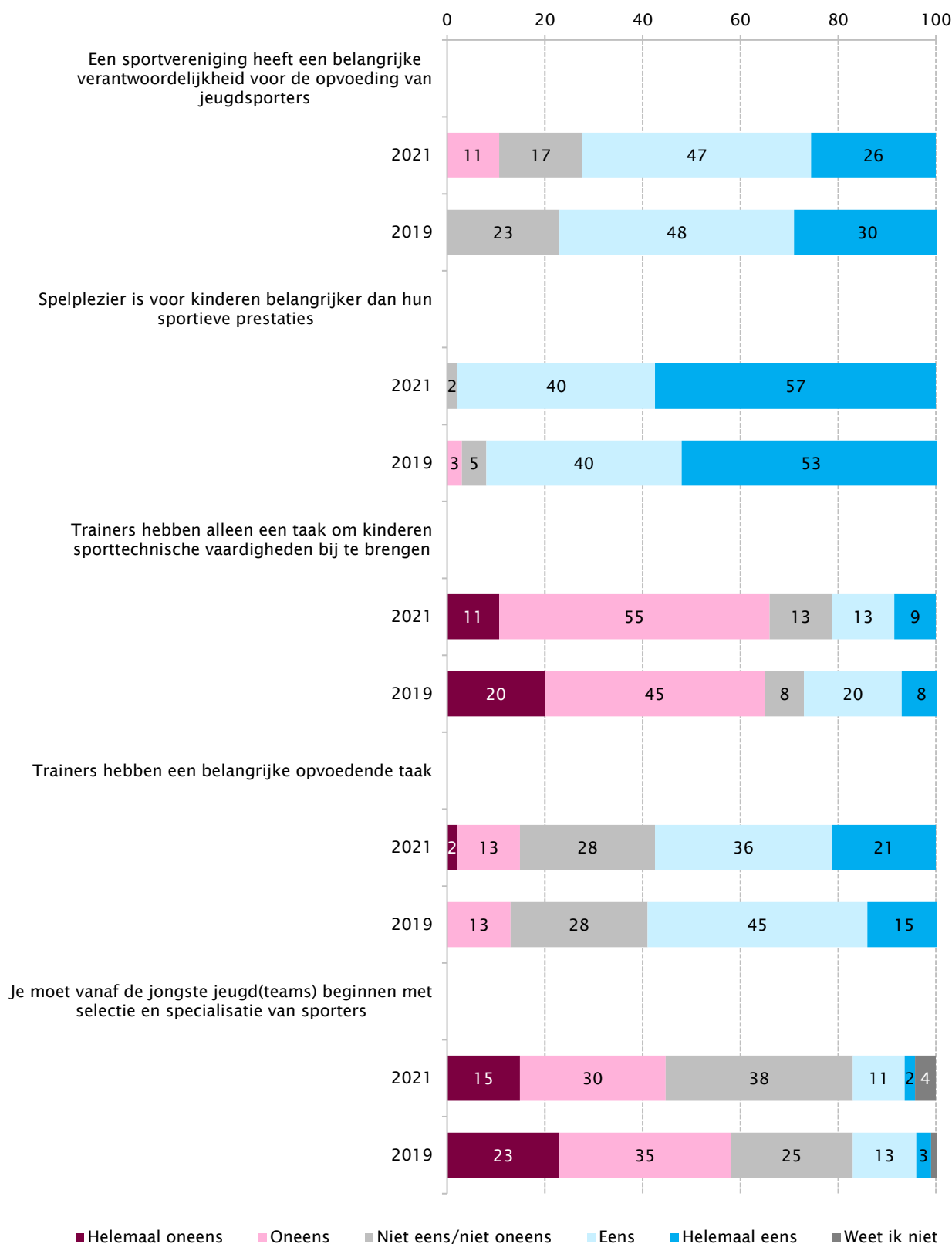
Tabel 8.1 Vormen van beleid op papier omtrent onwenselijk gedrag bij sportverenigingen in Arnhem, uitgesplitst naar jaartal en soort vereniging (in procenten van verenigingen met beleid op dit gebied, 2021 n=50, 2019 n=42, 2016 n=72, 2012 n=108)

	Jaar				Type		
	2021	2019	2016	2012	Voetbal	Teamcontactsport (excl. voetbal)	Overig
Huisregels	78	84	74	67	90	71	75
Gedragsregels opgenomen in statuten en/of huishoudelijk reglement	73	80	65	63	90	43	75
Een gedragscode/gedragsregels	63	59	45	44	60	86	59
Een klachtenregeling	47	39	25	20	60	14	50
Andere afspraken op papier over waarden en normen	6	9	15	16	-	14	6
Een eigen tuchtreglement	22	9	14	13	60	29	9

8.2 Pedagogisch sportklimaat

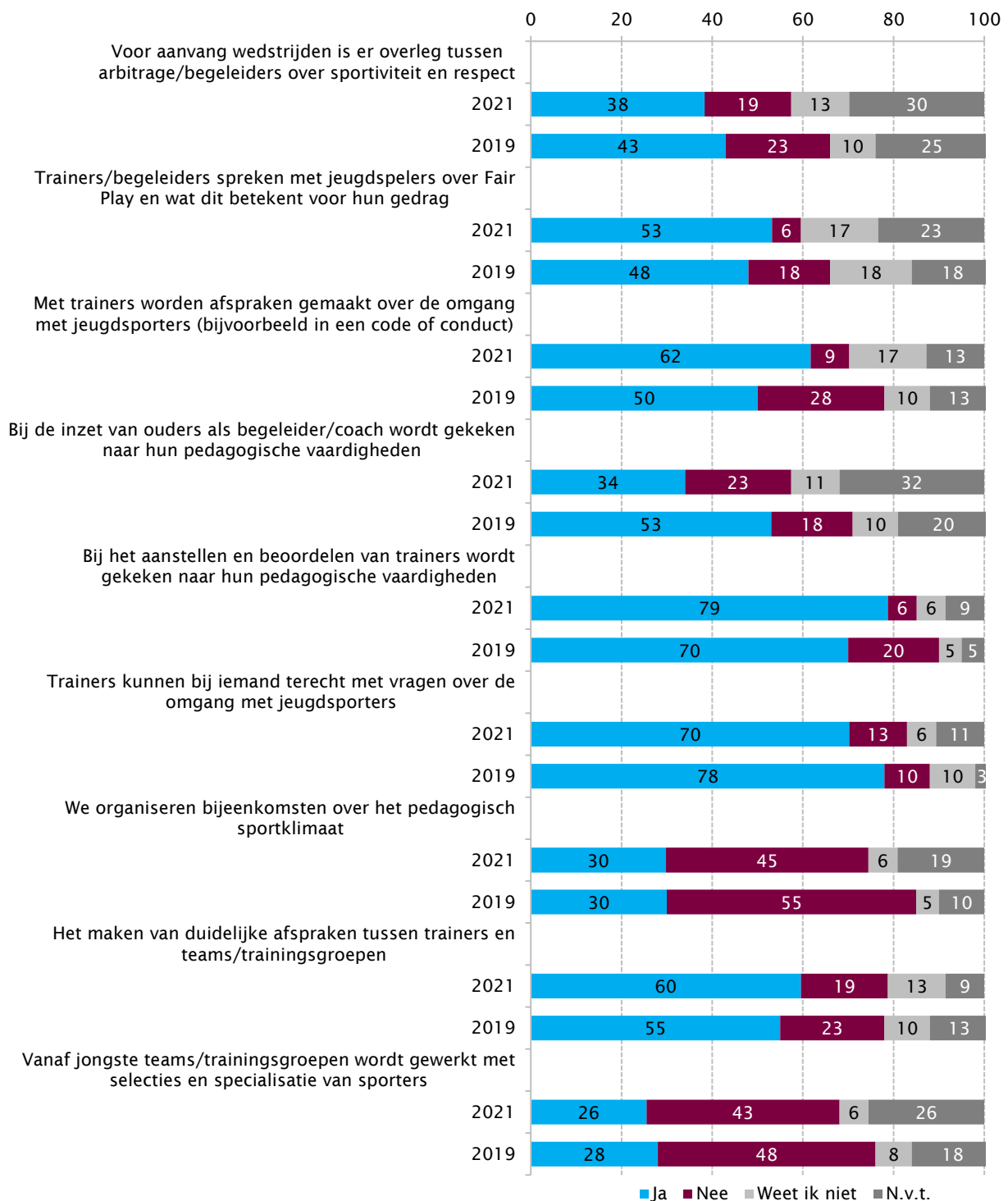
De meeste bestuurders van de Arnhemse sportverenigingen met jeugdsporters zijn van mening dat spelplezier voor kinderen belangrijker is dan hun sportieve prestaties (97%) en dat een sportvereniging een belangrijke verantwoordelijkheid heeft voor de opvoeding van jeugdsporters (73%). De meeste bestuurders zijn het ermee oneens met dat trainers alleen een taak hebben om kinderen sporttechnische vaardigheden bij te brengen (66%).

Figuur 8.2 Toepassing maatregelen gericht op het bevorderen van een pedagogisch sportklimaat bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem in 2021 (n=48) en 2019 (n=41) (in procenten van verenigingen met jeugdsporters)

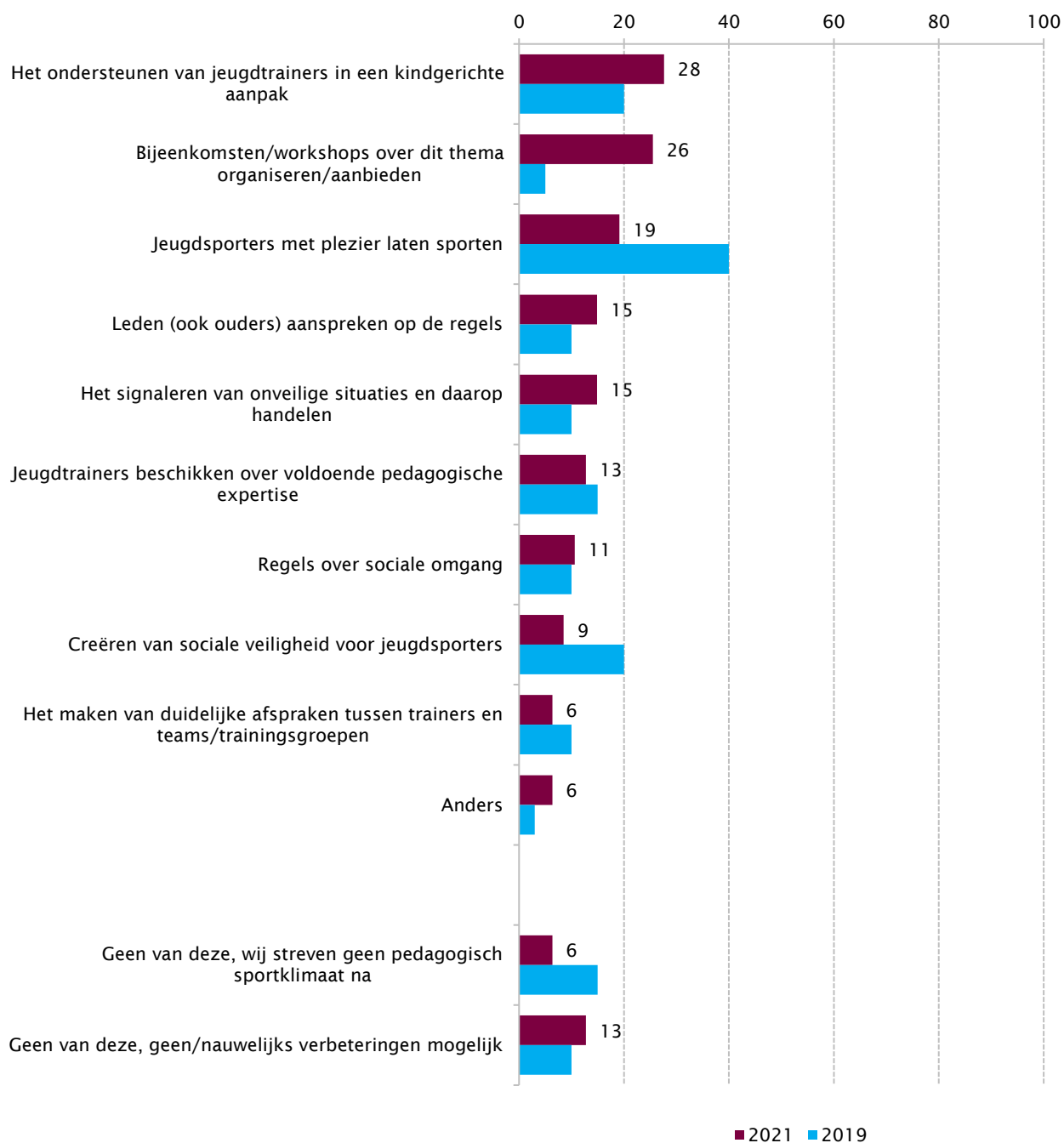
Veel Arnhemse sportverenigingen met jeugdsporters zijn bezig met de ontwikkeling van een pedagogisch sportklimaat. Bij de meeste sportverenigingen met jeugdsporters wordt bij het aanstellen en beoordelen van trainers gekeken naar hun pedagogische vaardigheden (78%), kunnen trainers bij iemand terecht met vragen over de omgang met jeugdsporters (70%), worden afspraken gemaakt over de omgang met jeugdsporters (62%), worden duidelijke afspraken gemaakt tussen trainers en teams/trainingsgroepen (60%) en bespreken trainers met jeugdspelers wat fair play betekent voor hun gedrag (53%).

Figuur 8.3 Stellingen over een pedagogisch sportklimaat bij sportverenigingen in de gemeente Arnhem in 2021 (n=48) en 2019 (n=41) (in procenten van verenigingen met jeugdsporters)

Ruim een kwart van de Arnhemse sportverenigingen heeft zich voorgenomen hun jeugdtrainers te ondersteunen bij een kindgerichte aanpak (28%). Het aandeel verenigingen dat van plan is bijeenkomsten of workshops over het pedagogisch sportklimaat aan te bieden is toegenomen tot een kwart (26%). Het aandeel verenigingen dat het pedagogische sportklimaat wil verbeteren door in te zetten op jeugdsporters met plezier laten sporten is sterk afgenomen (19%). Hetzelfde geldt voor het creëren van sociale veiligheid voor jeugdsporters.

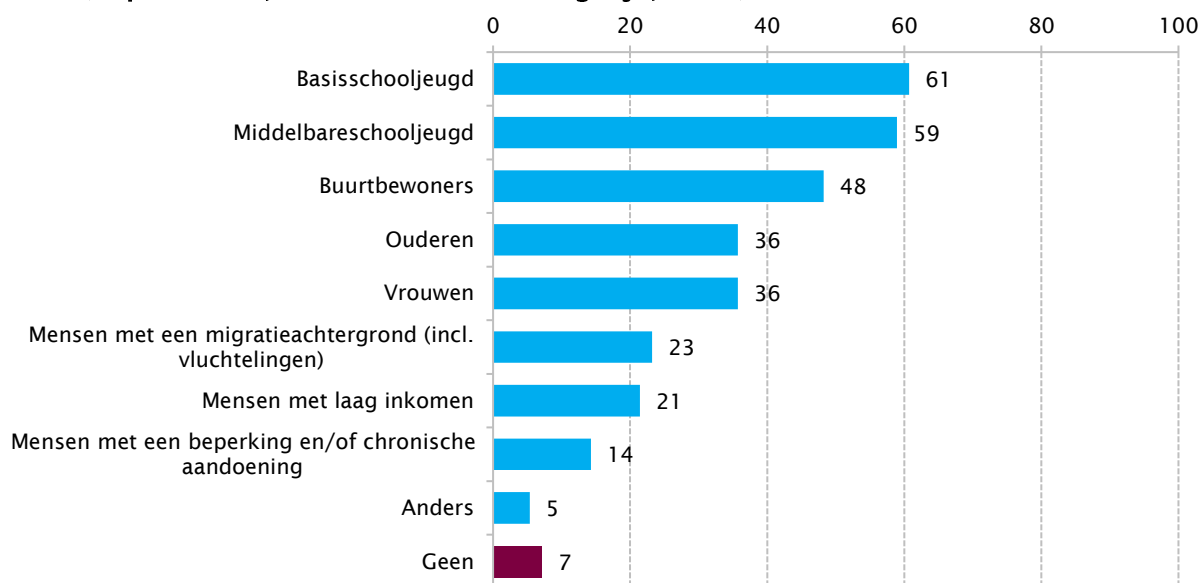
Figuur 8.4 Manieren waarop Arnhemse sportverenigingen het pedagogisch sportklimaat op de vereniging willen verbeteren in 2021 (n=48) en 2019 (n=49) (in procenten)

8.3 Doelgroepenbeleid, diversiteit en discriminatie

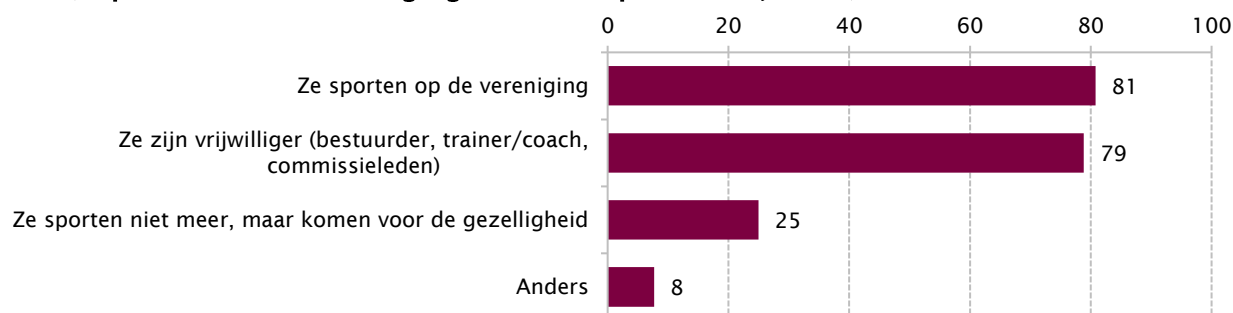
De meeste sportverenigingen in de gemeente Arnhem willen graag één of meerdere doelgroepen beter bereiken (93%). Verenigingen zetten het vaakst in op het beter bereiken van basisschooljeugd (61%), middelbareschooljeugd (59%) en buurtbewoners (48%; zie figuur 8.5). Verenigingen zetten een stuk minder in op het bereiken van mensen met een migratieachtergrond (23%), mensen met een laag inkomen (21%) en mensen met een beperking of chronische aandoening (14%).

Figuur 8.5 Doelgroepen die sportverenigingen in de gemeente Arnhem beter willen bereiken in 2021 (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=56)

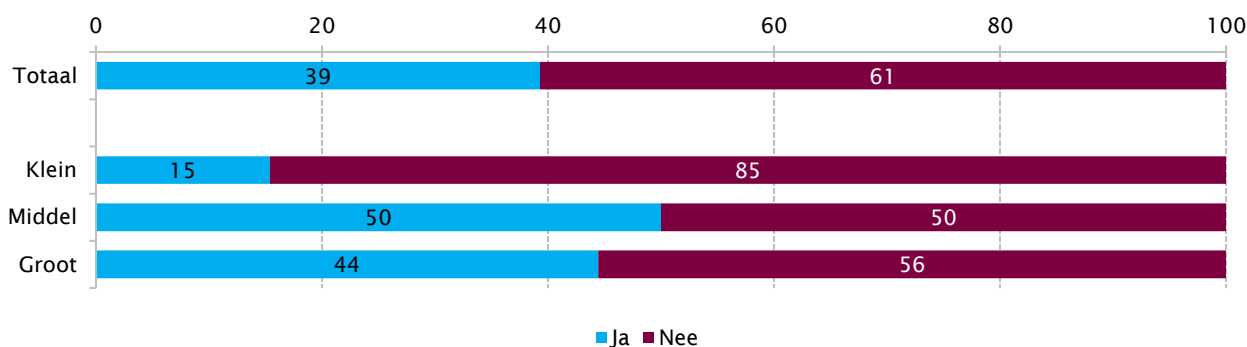

Van de verenigingen met 50-plusleden geeft de meerderheid aan dat deze leden sporten op de vereniging (81%, zie figuur 8.6). Vier op de tien sportverenigingen hebben speciaal sportaanbod gericht op 50-plussers (39%, zie figuur 8.7). Van de verenigingen die niet dergelijk speciaal aanbod hebben, geeft de helft aan dat dit niet nodig is, omdat 50-plussers mee kunnen doen met het reguliere sportaanbod binnen de club (53%, zie figuur 8.8).

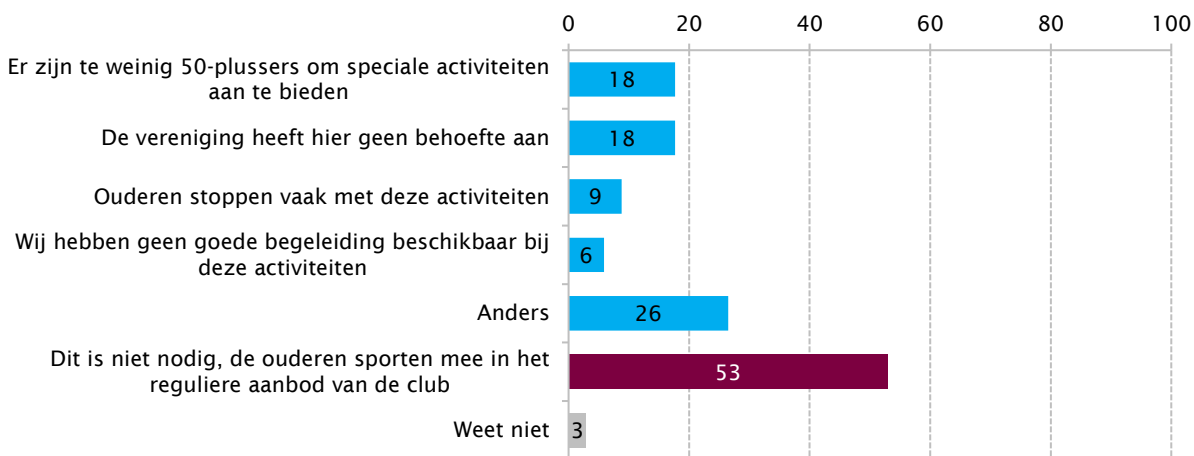
Figuur 8.6 Manieren waarop 50-plusleden actief zijn binnen Arnhemse sportverenigingen in 2021 (in procenten van verenigingen met 50-plus leden, n=34)

Figuur 8.7 Mate waarin Arnhemse sportverenigingen speciaal sportaanbod hebben voor 50-plussers in 2021, naar grootte van de vereniging (in procenten, n=56)

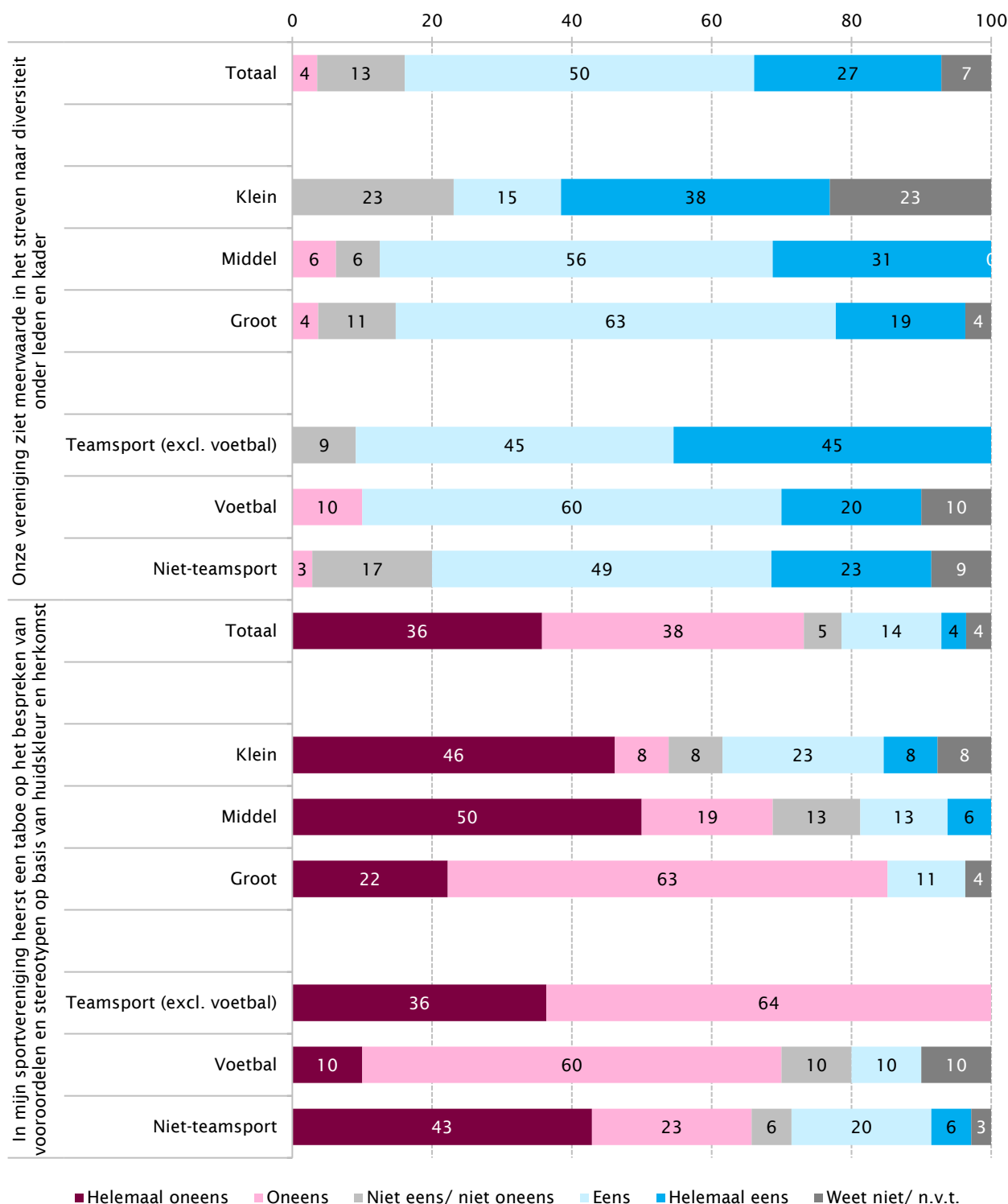
Figuur 8.8 Redenen dat verenigingen geen aanbod hebben dat speciaal gericht is op 50-plussers in 2021 (verenigingen met 50-plusleden zonder speciaal sportaanbod, in procenten, n=34)

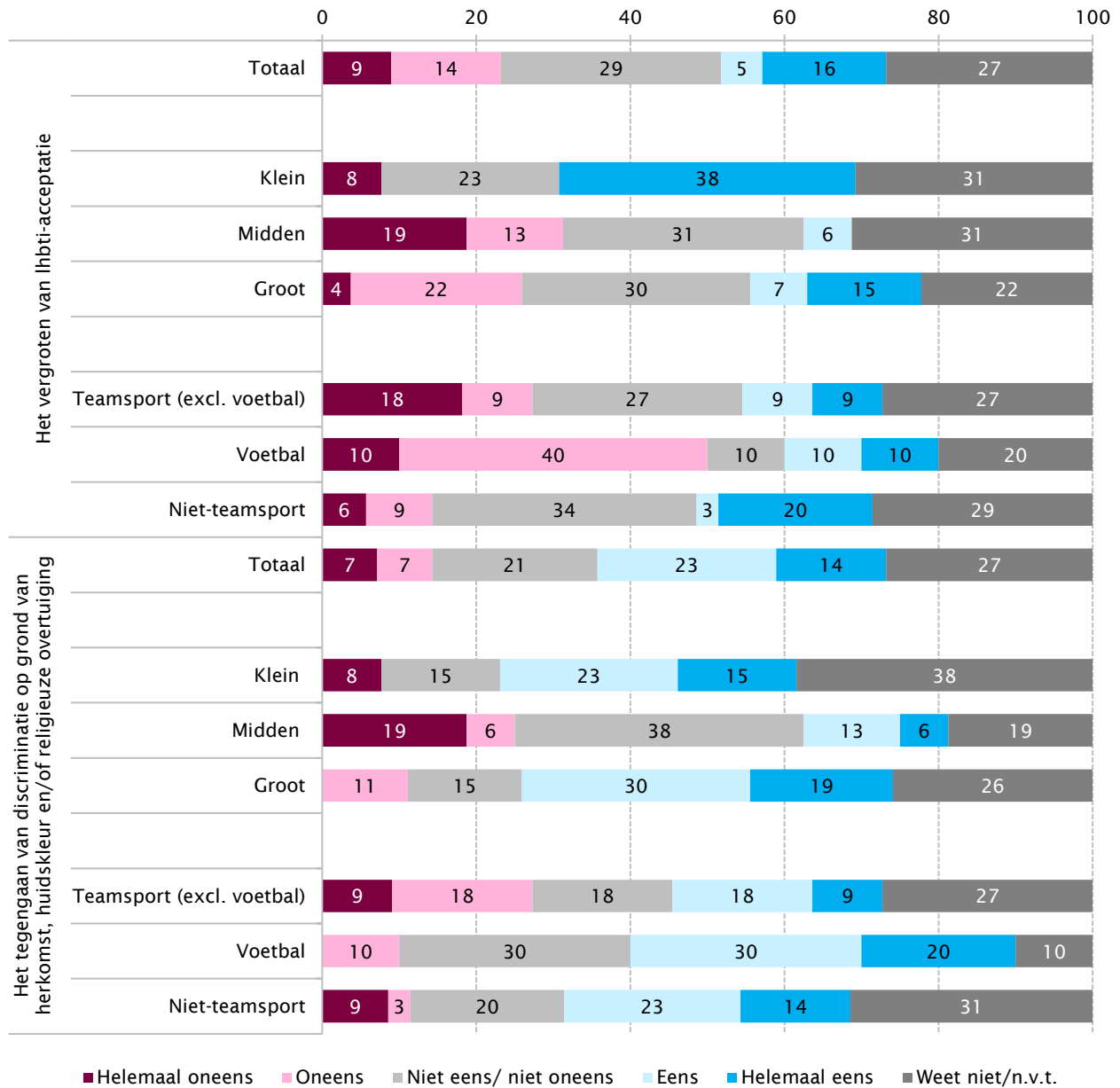
Drie kwart van de Arnhemse sportverenigingen ziet een meerwaarde in het streven naar diversiteit op de vereniging (77%, zie figuur 8.9). Toch heeft slechts een vijfde van de sportverenigingen ingezet op het vergroten van de lhbt-acceptatie (21%). Ruim een derde heeft ingezet op het tegengaan van discriminatie op basis van huidskleur, herkomst en/of geloofsovertuiging (37%, zie figuur 8.10). Opmerkelijk is dat kleine verenigingen verreweg het vaakst inzetten op het vergroten van lhbt-acceptatie (38%). Voetbalverenigingen (50%) en grote verenigingen (49%) zetten het vaakst in op het tegengaan van discriminatie op basis van huidskleur, herkomst en/of geloofsovertuiging.

Eén op de vijf verenigingen geeft aan dat er een taboe heerst op het bespreken van vooroordelen op basis van huidskleur en herkomst (18%, zie figuur 8.9). Dit taboe is het grootst bij kleine verenigingen en niet-teamsportverenigingen (resp. 31% en 26%).

Figuur 8.9 De mate waarin Arnhemse sportverenigingen meerwaarde zien in het streven naar diversiteit en de mate waarin er een taboe heerst op het bespreken van vooroordelen op basis van huidskleur en herkomst in 2021, naar grootte van de vereniging en naar sporttak (in procenten, n=56)

Figuur 8.10 De mate waarin op Arnhemse sportverenigingen de afgelopen twee jaar aandacht is geweest voor het vergroten van lhbtï-acceptatie en/of het tegengaan van discriminatie op grond van herkomst, huidskleur en/of geloofsovertuiging, naar grootte van de vereniging en naar sporttak (in procenten, n=56)

Bijlage 1 Achtergrondkenmerken verenigingen

Tabel B1.1 Verdeling sportverenigingen in de gemeente Arnhem

	2010		2012		2016		2019		2021	
	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage
Voetbal	10	14	12	11	11	15	7	14	10	18
Multi- of omnisport	4	5	9	8	2	3	1	2	8	14
Tennis	3	4	8	7	5	7	2	4	4	7
Vecht- en verdedigingssport	6	8	5	5	2	3	4	8	4	7
Volleybal	5	7	6	6	4	6	3	6	2	4
Duiksport	4	5	4	4	3	4	0	0	2	4
Zwemmen	2	3	4	4	3	4	3	6	2	4
Korfbal	3	4	2	2	2	3	2	4	2	4
Schietsport	0	0	1	1	2	3	1	2	2	4
Hockey	1	1	2	2	1	1	1	2	2	4
Jeu de boules/petanque	2	3	2	2	3	4	1	2	1	2
Basketbal	2	3	2	2	2	3	1	2	1	2
Boksen	1	1	1	1	2	3	0	0	1	2
Handbal	2	3	4	4	2	3	1	2	1	2
Tafeltennis	2	3	5	5	2	3	2	4	1	2
Turnen	1	1	1	1	2	3	1	2	1	2
Fietsen/wielrennen	0	0	1	1	1	1	1	2	1	2
Gymnastiek/turnen	1	1	1	1	1	1	2	4	1	2
Judo	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
Rugby	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2
Waterpolo	0	0	1	1	1	1	1	2	1	2
(Hand)boogschieten	0	0	1	1	1	1	1	2	1	2
Atletiek	1	1	1	1	0	0	1	2	1	2
Beachvolleybal	0	0	0	0	0	0	1	2	1	2
Schaatsen	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Hengelsport	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Badminton	4	5	4	4	3	4	1	2	0	0
Aangepaste sporten	4	5	2	2	2	3	0	0	0	0
Hardlopen/trimmen	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0
Kanosport	0	0	1	1	1	1	1	2	0	0
Kloutschieten	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0
Roeien	1	1	1	1	1	1	1	2	0	0
Scheren	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0
Sjoelen	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Skatesport/skeeleren	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Taekwondo	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0
Triatlon	1	1	1	1	1	1	1	2	0	0
Ultimate Frisbee	0	0	1	1	1	1	1	2	0	0
Wandelsport	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
Zeilen	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0
Biljart	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0
Honk-/softbal	1	1	1	1	0	0	1	2	0	0
Bowlen	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Dammen	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Dans	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Motorsport	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Schaken	2	3	3	3	0	0	1	2	0	0
Skiën/snowboarden	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Vliegsport	0	0	1	1	0	0	1	2	0	0
Watersport, overig	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0
Anders	4	5	10	9	1	1	1	2	2	4
Totaal	74	100	108	100	72	100	49	100	56	100

Tabel B1.2 Verdeling type sportverenigingen Arnhem

	2010		2012		2016		2019		2021	
	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage
Team	27	36	35	32	25	35	20	41	23	41
Semi-individueel	23	31	35	32	19	26	7	14	16	29
Individueel	17	23	26	24	28	39	21	43	17	30
Onbekend (multisport en overig)	7	9	12	11	-	-	1	2	-	-
Totaal	74	100	108	100	72	100	49	100	56	100

Tabel B1.3 Verdeling soort sportverenigingen Arnhem

	2010		2012		2016		2019		2021	
	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage
Binnensport	30	41	41	38	26	36	21	43	20	36
Buitensport	30	41	40	37	38	53	23	47	27	48
Beide	5	7	7	7	5	7	4	8	9	16
Onbekend (multisport en overig)	9	12	20	19	3	4	1	2	-	-
Totaal	74	100	108	100	72	100	49	100	56	100

Tabel B1.4 Verdeling accommodatiebezit sportverenigingen Arnhem

	2010		2012		2016		2019		2021	
	n	percentage	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage
Sportaccommodatie en kantine	31	42	51	47	31	43	23	47	24	43
Sportaccommodatie	6	8	7	7	2	3	1	2	7	13
Kantine	11	15	11	10	2	3	5	10	5	9
Geen van beide	26	35	39	36	37	51	20	41	20	36
Totaal	74	100	108	100	72	100	49	100	56	100

Tabel B1.5 Verdeling grootte sportverenigingen Arnhem

	2010		2012		2016		2019		2021	
	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage	n	Percentage
Klein (≤ 100 leden)	29	39	41	38	24	33	16	33	13	23
Middel (101-250 leden)	18	24	23	21	17	24	10	20	16	29
Groot (> 250 leden)	27	36	41	38	31	43	23	47	27	48
Onbekend	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-
Totaal	74	100	108	100	72	100	49	100	56	100

Tabel B1.6 Non-responsanalyse op basis van gegevens van de gemeente Arnhem, naar grootte vereniging

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Klein (≤ 100 leden)	62	50	21	38
Middel (101-250 leden)	41	33	20	36
Groot (> 250 leden)	21	17	15	27
Onbekend	1	>1	-	-
Totaal	125	100	56	100

Tabel B1.7 Non-responsanalyse op basis van gegevens van de gemeente Arnhem, naar binnen-/buitensport

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	71	57	21	38
Binnen- en buitensport	15	12	10	18
Buitensport	39	31	25	45
Onbekend	-	-	-	-
Totaal	125	100	56	100

